

การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน

กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

โดย

คณะนักศึกษา หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง

รุ่นที่ 121

กลุ่ม 2

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ

หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง

รุ่นที่ 121

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2564

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

ผู้วิจัย คณะนักศึกษาลัทธิสุตรจิตวิทยาความมั่นคง **รุ่นที่** 121 **กลุ่มที่** 2

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์บริบทชุมชนและคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 2) เพื่อพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 การดำเนินการวิจัย ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 91 คน แบ่งเป็น เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-21 ปี จำนวน 43 คน ผู้ปกครอง จำนวน 37 คน และผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน จำนวน 11 คน

ผลการศึกษารูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบแทนความดี ตามระบบเครดิตทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่เสนอให้แสดงออกในพื้นที่ของลานกิจกรรมชุมชน (ร้อยละ 80.22) รองลงมา คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) วารสารของชุมชน เว็บไซต์ของชุมชน และผลการศึกษาลำดับของผลตอบแทนแก่เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจนเป็นตัวอย่งที่ดีแก่สังคมเมื่อเยาวชนในชุมชนกระทำความดีหรือคุณลักษณะ 5 ด้าน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอการดำเนินงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนอื่นที่ได้รับรางวัล เป็นลำดับแรก ลำดับที่ 2 เสนอกิจกรรมการให้ชุมชนอื่นมาดำเนินงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนมั่นคง 133 และลำดับที่ 3 เสนอกิจกรรมการได้รับทุนการศึกษาจากสถาบัน/บริษัทเอกชนต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในชุมชนมั่นคง 133 ดังนี้ 1) การสนับสนุนและผลักดันให้ระบบเครดิตทางสังคมเกิดเป็นรูปธรรมชัดเจน อีกทั้งมีการบูรณาการความร่วมมือกับโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนให้เยาวชนมีพื้นที่หรือช่องทางในการแสดงออกที่ได้รับการยอมรับจากสังคม เช่น โครงการ To Be Number One 2) การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร เปิดโอกาสให้เยาวชนมีการรวมกลุ่มเพื่อคิดริเริ่ม ลงมือปฏิบัติ พร้อมทั้งประเมินผลโครงการกิจกรรมใหม่ ๆ (Start up) เพื่อพัฒนาพื้นที่สังคมออนไลน์ ให้เป็นเวที

เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการแสดงออกของเยาวชน นอกจากนั้นยังได้ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) การขยายพื้นที่ศึกษาไปยังพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน 2) การต่อยอดการวิจัย โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้แนวคิดการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรม สามารถนำมาปรับใช้งานได้จริงอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ

คำสำคัญ : คุณลักษณะของเยาวชน เครดิตทางสังคม พื้นที่เชิงนวัตกรรม

Abstract

Title The Development of Social Credit System within the Innovative Space to enhance the characteristics of Youth : Case Study of Community Security 133

Researchers Students of Institute Security Psychology **Class** 121 **Group** 2

Research Subject “The Development of social credit system based upon an innovative space to enhance the characteristics of youth : Case Study of Community Security 133”, which is a quantitative research. The objectives were 1) To study the situation, the context that the community belongs, and the characteristics of youth in Community Security 133 2) To develop social credit system in the innovative space which is suitable for youth in Community Security 133. The conduct of this research uses the collection of data through questionnaire that focus on the development of social credit system based on innovative spaces in order to enhance the characteristics of youth for the Case Study of Community Security 133. The sample group size was specifically selected in the total of 91 persons, divided into 43 youths aged 15-21 years, 37 parents, and 11 community leaders or community committees.

Based on the results of a study of patterns/characters of expression on the innovative space according to the social credit system, it was found that most of the selected sample group would like to express themselves in the activity public area (80.22 percent), followed by Facebook, Line, community journals and websites. The youths shall be rewarded, honored and recognized in order to create motivation and social credibility, as well as being a good example for society. When doing good deeds that belong to the 5 attributes, it was decided that seeing best practices of “To be Number One” activity of other communities was ranked at number 1. Second was to have other communities come and see “To be Number One” event of Community

Security 133. Third is to offer activities for scholarships from various private institutions/companies.

Our recommendations for the development of social credit system based on innovative space within the Secure Community 133 are as follows: 1) To support and enrich for a concrete social credit system and to integrate for cooperation with projects/activities that encourage youth to have spaces or channels of expression that are accepted by society, such as the To Be Number One project. 2) To provide resources in order to open up opportunities for youth to form groups for initiatives, take action, as well as evaluate new projects (Start-Ups) to develop online social spaces as innovative platform suitable for youth expressions. In addition, more recommendations are added in future research for 1) Expansion of study areas with different social and environmental contexts. 2) To compliment and build on current study by coordinating with research agencies and experts to get the idea of development of social credit system based on innovative spaces to be able to use in practice with quality and acceptance.

Keywords : characteristics of youth social credit system innovative space

คำนำ

ขณะที่เรากำลังเผชิญอยู่ในโลกของดิสรักซ์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผ่านการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้เราต้องตระหนัก อย่างลึกซึ้งว่าเราจะทำอย่างไรให้ประเทศนี้มีความสมดุล ทั้งความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การมีคุณธรรม วินัย จิตสำนึก วิสัยทัศน์ และความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะทำให้เรามีทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์รอบด้าน และทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนจากพัฒนาการของเทคโนโลยี และการเข้าถึงข้อมูลผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตที่ทำได้ง่ายดายในยุคนี้ ทำให้คนต่างเพศต่างวัย ได้รับข้อมูลอย่างรวดเร็วตลอดเวลา และที่ยิ่งไปกว่านั้นคือข้อมูลเหล่านั้นได้มีการถูกเสกและปรับแต่งให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคนั้นๆ ซึ่งทำให้คนแต่ละคน โดยเฉพาะเยาวชนที่เติบโตมาในยุคดิจิทัลมีความเป็นอิสระทางความคิดที่บางครั้งอาจไม่ได้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมและอาจทำให้ตนเองไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นๆ

ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงอยากนำเสนอแนวคิดเครดิตทางสังคม (Social Credit System) ที่ได้มีการยอมรับในการเสริมสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัล และการลงโทษ เพื่อยกระดับเครดิตโดยรวมของสังคมให้ดีขึ้น โดยวัตถุประสงค์ในการวิจัยนี้มีอยู่สองประการคือเพื่อศึกษาสถานการณ์บริบทชุมชนมั่นคง 133 และคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 และเพื่อพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133

ผู้วิจัยหวังว่ารายงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในเชิงบูรณาการโครงสร้างของเยาวชนในสังคม และเพื่อที่จะเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร อดีตคณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และนางพรนิภา มาสีรังสี พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำและยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ทางคณะผู้วิจัยยังได้รับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเอกสารวิจัยจาก ผศ. ดร.นักรบ ระวีการณ์ ผศ. ดร.นิสิต อินทมาโต ดร.พิธาน พันทอง ผู้ทรงคุณวุฒิจานาวิชาการ และ ดร.มัลลวีร์ รอชโฟล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ พร้อมทั้ง พันโทหญิง พจนา เปลียนเกิด อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มงานวิชาการกลุ่มที่ 2 ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิด แนะนำแนวทางในการทำวิจัยจนทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้

ขอขอบคุณเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนของชุมชนมั่นคง 133 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยจนได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้และสำเร็จลงได้ด้วยดี

นักศึกษาหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ 121 กลุ่ม 2

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
คำนำ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้าน (Generation)	8
สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเยาวชนไทย	9
โครงการ TO BE NUMBER ONE	12
โครงการหมู่บ้านศีล 5	22
แนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วม	23
แนวคิด ทฤษฎี การเคลื่อนไหวทางสังคม	33
แนวคิด ทฤษฎี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	43
แนวคิด ทฤษฎี เครดิตทางสังคม	46
แนวคิดพื้นที่เชิงนวัตกรรม	50

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
แนวคิด ทฤษฎี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามหลักสากล/ของไทย/ เยาวชนกับการเป็นสมาชิกพลเมืองที่ดีของชาติ/พลเมืองโลก (พลเมืองในบริบท ของประเทศไทย)	51
สรุป	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
วิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	58
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ	64
ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนมั่นคง 133	78
ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบสนอง ความดีตามระบบเครดิตทางสังคม	81
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	98

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4-1 สถิติพรรณนาของข้อมูลทั่วไป	58
4-2 ผลวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะ ของเยาวชน 5 ประการ: ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่าง พอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133	65
4-3 ทดสอบความสัมพันธ์กันของข้อมูลทั่วไปกับระดับของคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษา ชุมชนมั่นคง 133	76
4-4 สถิติพรรณนาของลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ เยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133	79
4-5 ช่องทางการแสดงออกทางพฤติกรรมตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษา ชุมชนมั่นคง 133	81
4-6 ลำดับของผลตอบแทนแก่เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมเมื่อเยาวชนในชุมชนกระทำความดีหรือคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 (3 ลำดับแรก)	82

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 การเคลื่อนไหวทางสังคม	34
2-2 ประเภทของการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวของ Aberle, David F	38
2-3 The Stages of change	44
2-4 แนวคิดเครดิตทางสังคม	48
4-1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	61
4-2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	61
4-3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	62
4-4 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพครอบครัวและกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล	62
4-5 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	63
4-6 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	63
4-7 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายจ่ายต่อเดือนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	64
4-8 ลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตาม คุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133	79
4-9 ช่องทางในการแสดงออกทางพฤติกรรมตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133	81
4-10 ลำดับผลตอบแทนเยาวชน ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี	83

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและการสื่อสารที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้การเชื่อมต่อกับโลกภายนอก ครอบคลุมถึงกันอย่างไร้พรมแดน ตั้งแต่ ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ระดับประเทศ จนถึงระดับโลก ทั้งนี้ เพื่อรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่จะตอบสนองความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมดิจิทัล ประเทศไทยได้วางแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยมีเป้าหมายหลักให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาที่ดี และมีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต แต่ความความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกลับทำให้ความสัมพันธ์ในการสื่อสารในครอบครัวน้อยลง เกิดช่องว่างส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต การทำงานของพ่อแม่ และการศึกษาของเยาวชน ทั้งนี้สืบเนื่องจากความแตกต่างของคุณลักษณะตามเจเนอเรชัน (Generation) เด็กและเยาวชนที่เกิดในยุคต่างกัน จะเติบโตในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันออกไปด้วย จึงส่งผลให้มีลักษณะนิสัยที่ถูกปลูกฝังแตกต่างกัน สำหรับเด็กและเยาวชนในเจเนอเรชันวาย (Generation Y) เกิดในช่วง พ.ศ. 2523-2540 จะมีความคิดสร้างสรรค์คุ้นเคยกับเทคโนโลยี และมีความมุ่งมั่นในการทำงานเป็นทีม ส่วนเจเนอเรชันแซด (Generation Z) เกิดในช่วง พ.ศ. 2540 – 2552 เกิดและเติบโตมาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสภาพแวดล้อม และเจเนอเรชันแอลฟา (Generation Alpha) เกิดในช่วง พ.ศ. 2553 ขึ้นไป เด็กและเยาวชนรุ่นนี้เกิดและเติบโตมาพร้อมเทคโนโลยีเป็นกลุ่มที่ถูกเรียกว่า

“Digital Natives” จากความแตกต่างของเจเนอเรชัน (Generation) ระหว่างพ่อแม่ กับลูก ทำให้ความคิดเห็นทัศนคติตามสภาพแวดล้อมที่เติบโต รวมถึงวิถีชีวิตของพ่อแม่ใน เจเนอเรชันเบบี้ บูมเมอร์ (Generation B) ที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2489-2507 หรือเจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation x) ที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2508-2522 มีความเคร่งครัดเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ไม่กล้าแสดงออกตามแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงยุคสมัย จึงมีความแตกต่างกับยุคสมัยของลูกซึ่งเกิดใน Generation Z และ Alpha ซึ่งมีโลกส่วนตัวสูงมักอยู่ในสังคมออนไลน์ จึงเป็นช่องว่างของครอบครัว ขยายกว้างไปพร้อมกับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลตามแรงของสังคมในประเด็นต่างๆ โดยเยาวชนต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมในทิศทางที่ตนปรารถนา เช่น ประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงเชื้อชาติ ซึ่งความหลากหลายต่างกันในแต่ละบริบท บางกลุ่มออกมาต่อต้านต่อสู้ เพื่อปลดแอกจากอำนาจผู้ปกครองที่ไม่เป็นธรรม หรือบางกลุ่มเรียกร้องสวัสดิการและความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บางกลุ่มออกมาเรียกร้องสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่น , 2563) เป็นต้น

ประกอบกับผลการศึกษาเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ” ของนักศึกษาลัทธิพัฒนาศาสตร์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่นที่ 12 (พส.บ.ท.บ.รุ่นที่ 12) มุมมอง แนวคิด ทัศนคติของเยาวชน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านการเมือง และเศรษฐกิจ โดยมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัย 2 ประเด็น คือ การพัฒนาระบบเครดิตสังคม (Social credit) แบบ Social Reward ซึ่งเป็นกลไกที่อาศัยหลักพฤติกรรมศาสตร์เพื่อปรับเปลี่ยนให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามหลักพฤติกรรมศาสตร์ เมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ทำให้แสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สามารถทำได้โดยกำหนดพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และรางวัลที่ได้รับหากแสดงพฤติกรรมนั้น และการออกแบบเก็บข้อมูลตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา จะเกิด Big Data สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อยอดตามความเหมาะสม กลไกนี้เป็นการพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์ตามทฤษฎี Kohlberg ในขั้นพื้นฐาน 2 ขั้นแรก คือไม่ทำผิดเพราะกลัวการลงโทษและทำดีเพราะอยากได้รางวัล และสร้างการสนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมและพื้นที่การเมืองเชิงทดลอง แนวคิดในการสร้างและสนับสนุนพื้นที่สำหรับเยาวชนนี้ เป็นการสร้างโอกาสให้กับเยาวชนแทนการแก้ปัญหาของเยาวชน (Problem Oriented to Opportunity Focused) เป็นการเปิดโอกาสให้กับเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ต่อบุคคลกลุ่มอื่นในสถานศึกษาหรือชุมชน เป็นพื้นฐานของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ภายใต้กติกาที่ตกลงร่วมกัน ได้ฝึกเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น บริหารความเห็นต่างและความขัดแย้ง ในปัจจุบันมีการเปิดเวทีลักษณะนี้หลายรูปแบบ เช่น สภานักเรียน องค์กรนักศึกษา สิ่งที่ควรเพิ่มเติมให้ชัดเจนขึ้น คือประเด็นความเห็นของเยาวชนสู่การพิจารณากลับกรอง เพื่อนำไปสู่การ

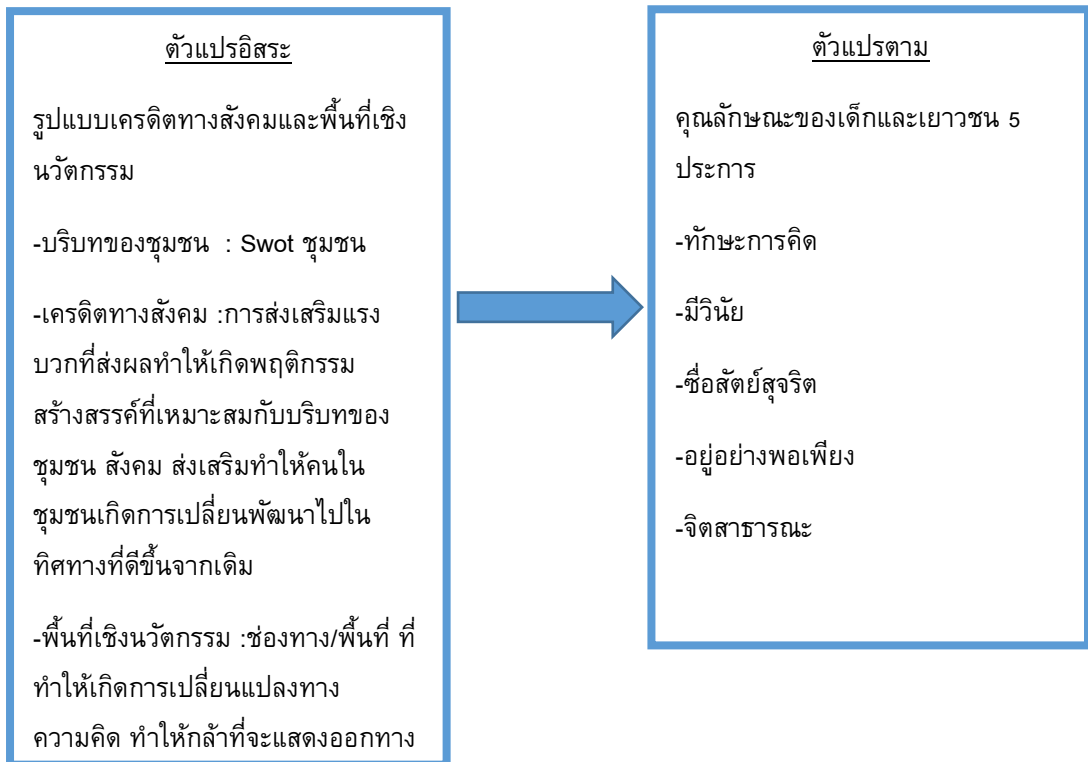
กำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนต่อไป เช่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบบางประการของโรงเรียนที่เยาวชนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติตาม ติดตามผลการดำเนินการตามที่เสนอไป ซึ่งเยาวชนเรียนรู้สิทธิการแสดงความคิดเห็น ควบคู่ไปกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นนั้น ๆ เกิดการพัฒนาทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่ได้รับและความคิดเห็นที่แสดงออก (head) การจัดการอารมณ์และทักษะ (heart) การฝึกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายจริง (hand)

ในปัจจุบันเยาวชนเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือมีการเคลื่อนไหวทางสังคม ผ่านสังคมเครือข่ายดิจิทัล บนฐานแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) และไลน์ (Line) ซึ่งสามารถใช้แทนการใช้โทรศัพท์ได้อีกด้วย ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) แมสเซนเจอร์ (Messenger) วอทส์แอป (Whatsapp) ถือเป็นเครื่องมือสื่อสารบนสังคมออนไลน์สมัยใหม่ ที่เป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อระหว่างกันบนโลกไซเบอร์ รวมถึงการเลิกใช้ปิดบัญชีได้ตลอดเวลา บุคคลรวมถึงเยาวชนก็มีเสรีภาพอย่างเต็มเปี่ยมในการเข้าถึงและใช้งานในสื่อออนไลน์ดังกล่าว โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของเยาวชนจำนวนมาก เริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานพัฒนาชุมชน สังคมและสาธารณะประโยชน์ในโรงเรียน เช่น การแสดงจิตอาสาพัฒนา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กล่าวคือ สถานศึกษาจะกำหนดกิจกรรมด้วยตนเองว่าจะแสดงความรับผิดชอบต่อ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม ให้เยาวชนได้สร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ โดยกิจกรรมดังกล่าวไม่มีในหลักสูตร หรือไม่มีการให้รางวัลที่ชัดเจนสามารถนำเป็นผลงานหรือความดีงามในสังคมความเป็นจริงได้ การทำกิจกรรมจึงไม่ได้เชื่อมโยงกับกิจกรรมเพื่อการสาธารณะที่จะต่อยอดในการพัฒนาชาติบ้านเมืองได้ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่เชื่อมโยงถึงเยาวชนในชุมชน หรือเยาวชนในครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง กิจกรรมของเยาวชนในทุกมิติ ยังไม่เกิดพลังบวกในการขับเคลื่อนงานในเครือข่าย หรือผู้มีอำนาจไม่ให้ความสำคัญในการผลักดันสนับสนุนพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นให้แก่เยาวชน ในระดับนโยบายได้ ฉะนั้น บทบาทการมีส่วนร่วมของเยาวชนตามเจเนอเรชั่น Generation Z และ Alpha ของประเทศไทย จึงไม่สมดุลกันทั้งระบบ กล่าวคือบริบทของชุมชนที่ไม่มีพื้นที่ให้เยาวชนแสดงออก หรือระบบการศึกษาของเยาวชนยังไม่เชื่อมต่อกับความดีงาม ผลงานของเยาวชน ที่ได้ทำแก่ชุมชน โรงเรียน และส่วนรวม รวมถึงส่วนราชการไม่ได้ส่งเสริมตามความเหมาะสม ทำให้เกิดการรวมตัวของเยาวชนเพื่อชุมนุมเรียกร้องความเท่าเทียม สร้างความแตกแยกในสังคม ดังนั้น กลุ่มผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา รูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์บริบทชุมชนมั่นคง 133 และคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133
2. เพื่อพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากร จำนวนทั้งหมด 378 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 91 คน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทเยาวชนอายุ 15 ปี ถึงอายุ 21 ปี รวม 43 คน เป็นชาย 14 คน และหญิง 29 คน ประเภทผู้ปกครอง 43 คน และประเภทผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน 11 คน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชากรของชุมชนมั่นคง 133 ตามที่อยู่เลขที่ 144/3 ซอยเอกชัย 133 แขวงบางบอนใต้ เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ 4 ไร่ 1 งาน 19 ตารางวา รวม 103 หลังคาเรือน เดิมพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งค้ายาเสพติด ซึ่งสภาพแวดล้อมมีความเสี่ยงภัยสูงต่อเยาวชนภายในชุมชน ต่อมา ในปี พ.ศ.2559 กรุงเทพมหานคร โดยสำนักเขตบางบอน ได้แนะนำเยาวชน 15 คน (ชาย 7 หญิง 8 คน) ให้เข้าร่วมกิจกรรมชมรม TO BE NUMBER ONE ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และห่างไกลยาเสพติด โดยให้เยาวชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่ตนเองถนัด เช่น ออกแบบทำเต็นแดนเซอร์ และการแสดงออก เป็นต้น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมรวม 5 ปี ได้รับรางวัลของกิจกรรม TO BE NUMBER ONE รวม 3 รางวัล ได้แก่ รองชนะเลิศ อันดับ 1 กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2560 และปี พ.ศ. 2561 และรางวัลต้นแบบรักษามาตรฐานระดับเงิน ปีที่ 1 ระดับประเทศ ในปี พ.ศ.2563 นอกจากนี้ วัด ได้เข้ามาช่วยคนในชุมชนด้วยการสอนให้ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รักษาศีล 5 และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่งชุมชนมั่นคง 133 สามารถนำอุปสรรคในการดำรงชีวิต ไปสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นพื้นฐานความมีวินัยดี เพื่อเกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน การพัฒนาพฤติกรรมรวมถึงการสร้างจิตสำนึกที่สูงขึ้นเกี่ยวกับยาเสพติด จนได้รับรางวัล “หมู่บ้านรักษาศีล 5” จากกรมการศาสนา ติดต่อกัน 2 ปี พ.ศ.2562 และปี พ.ศ.2563 ซึ่งส่วนราชการก็มีส่วนส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแนะนำให้คนในชุมชนใช้เวลาว่างในการปลูกเห็ดและจำหน่ายเป็นรายได้เสริมกับครอบครัว จึงเห็นว่าชุมชนมั่นคง 133 มีความเข้มแข็ง และกลุ่มเยาวชนมีวินัย มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน ถือว่ากลุ่มเยาวชนชุมชนมั่นคง 133 มีความพร้อมในการขับเคลื่อนในการพัฒนารูปแบบชีวิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสม ซึ่งมีโอกาสที่จะต่อยอดพัฒนากลุ่มเยาวชนให้เป็นเยาวชนต้นแบบยุคใหม่ที่มีคุณภาพของประเทศต่อไปได้

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่เดือน มีนาคม – กรกฎาคม 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างภายในชุมชนมั่นคง 133 แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 91 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งรูปแบบเอกสาร และรูปแบบ Google Form เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป การจัดลำดับความสำคัญเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน 5 ประการ ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรม รูปแบบการตอบสนองความดีตามระบบเครดิตทางสังคม

2. ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน ตามหลักสากล ประกอบด้วย คุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการคิด ด้านมีวินัย ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านจิตสาธารณะ เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. รู้จักจุดอ่อน จุดแข็งของชุมชนมั่นคง 133 ที่มีความเข้มแข็ง โดยเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
2. เยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด อารมณ์ พฤติกรรม ที่เหมาะสมนำไปสู่การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในตนเอง
3. เยาวชนกล้าแสดงความคิดเห็น กิริยา อารมณ์ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมได้อย่างอิสระ รู้สึกปลอดภัยภายใต้กรอบกฎระเบียบของสังคมในชุมชน
4. ได้รูปแบบการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมของชุมชนมั่นคง 133

คำจำกัดความ

เยาวชน	หมายถึง	บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (งานวิจัยฉบับนี้จะหมายรวมถึงเยาวชนที่อายุ 15 – 21 ปี)
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	หมายถึง	เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำตัว หรือลักษณะเฉพาะตัว 5 ลักษณะ คือ ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ (อ้างอิงจากคุณลักษณะนักเรียนของโรงเรียนสุจริต: งาน สจว.สพฐ. รุ่นที่ 8)
ทักษะการคิด	หมายถึง	การแสดงให้เห็นถึงแนวคิดหรือการกระทำที่ผ่านกระบวนการคิด โดยอาศัยการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงความเป็นเหตุและผล เพื่อนำมาแก้ไขปัญหา สร้าง

		นวัตกรรม สร้างกิจกรรมต่างๆ และแสดงแนวคิดออกมาในเชิงสร้างสรรค์
มีวินัย	หมายถึง	การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎ ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ในสังคม โดยแบ่งเป็นวินัยภายนอก คือการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ และวินัยภายใน คือการประพฤติปฏิบัติตนโดยเกิดจากสำนึกที่ดี และมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยไม่มีการบังคับเพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม
ซื่อสัตย์สุจริต	หมายถึง	การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความจริงใจ ไม่มีความลำเอียง ตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ รู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อมมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดทั้งปวง
วิชาชีพ	หมายถึง	วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น วิชาแพทย์ วิชาช่างไม้ วิชาช่างยนต์ เป็นต้น
อยู่อย่างพอเพียง	หมายถึง	การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
จิตสาธารณะ	หมายถึง	การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมส่วนรวม
เครดิตทางสังคม	หมายถึง	ตัวชี้วัดสถานะความน่าเชื่อถือทางสังคมของบุคคล เมื่อกระทำความดี เป็นตัวอย่างแก่สังคม จะได้รับการยกย่อง ชมเชย ให้เกียรติ เชิดชูความดี หรือได้รับรางวัล
พื้นที่เชิงนวัตกรรม	หมายถึง	พื้นที่หรือช่องทางของการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์และเปิดเผย ปลอดภัย ได้รับการยอมรับจากสังคม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ โดยมีหัวข้อสำคัญดังนี้

1. สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเจเนอเรชัน (Generation)
2. สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเยาวชนไทย
3. โครงการ TO BE NUMBER ONE
4. โครงการหมู่บ้านศีล 5
5. แนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วม
6. แนวคิด ทฤษฎี การเคลื่อนไหวทางสังคม
7. แนวคิด ทฤษฎี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
8. แนวคิด ทฤษฎี เครดิตทางสังคม
9. แนวคิดพื้นที่เชิงนวัตกรรม
10. แนวคิด ทฤษฎี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามหลักสากล/ของไทย / เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ/ พลเมืองโลก (พลเมืองในบริบทของประเทศไทย)

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเจเนอเรชัน (Generation)

สาเหตุที่คนแต่ละช่วงวัยมีความคิดและพฤติกรรมต่างกันเป็นเพราะว่า สภาพสังคมในช่วงนั้น ๆ เป็นปัจจัยที่หล่อหลอมความคิดและทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นขึ้นมา การทำความเข้าใจและเรียนรู้ของคนในแต่ละเจเนอเรชัน จะช่วยให้สามารถดำเนินการได้ตรงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการตามหลักสากล สามารถแบ่งเป็น 4 เจเนอเรชัน (Generation) ดังนี้

1. Baby Boomer หรือ Gen B คนที่เกิดในช่วงปี พ.ศ.2489 - 2507 เป็นช่วงหลังช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบ แต่ยังไม่การพัฒนาเทคโนโลยี พฤติกรรมของคนกลุ่มนี้จึงมีลักษณะนิสัยอดทน จริงจัง เคร่งครัดเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี ชีวิตทุ่มเทให้กับการทำงาน มีความอดทนสูง ประหยัดอดออม จัดเป็นพวกอนุรักษ์นิยม

2. Generation X หรือ Gen X เกิดในช่วงปี พ.ศ.2508-2522 เป็นช่วงของสันติภาพโลก มนุษย์เริ่มคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยี ระดับพื้นฐาน หรือระดับพื้นฐาน เพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีจึงไม่หลากหลายและไม่ซับซ้อน พฤติกรรมคนกลุ่มนี้ จึงมีลักษณะการทำงานตามหน้าที่ได้เพียงลำพัง มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความคิดเปิดกว้าง สร้างสรรค์ และไม่ยึดชนบธรรมเนียมประเพณี

3. Generation Y หรือ Gen Y คนที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2523-2540 เป็นช่วงการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีที่มีการใช้ความรู้วิทยาศาสตร์มาทำให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เริ่มมีคอมพิวเตอร์ตลอดจนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์มือถือ ไอแพด และเกมออนไลน์ เป็นต้น ทำให้สภาพแวดล้อมในติดต่อสื่อสารของเทคโนโลยีง่ายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พฤติกรรมคนกลุ่มนี้จะใช้เวลาอยู่ในโลกไซเบอร์กับสังคมแทน จึงกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็น มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง ชอบความท้าทาย ไม่ชอบการขู่ขู่บังคับ ไม่อดทนต่องานที่ทำ และชอบเปลี่ยนงานบ่อยหลังเลิกงานมักจะทำกิจกรรมที่เป็นความสุขให้ตัวเอง

4. Generation Z หรือ Gen Z หรือ Digital in their DNA คนที่เกิดหลังปี พ.ศ.2540 เป็นต้นไป คนรุ่นนี้เติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย และเทคโนโลยีที่พัฒนารวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงสุดในติดต่อสื่อสารกันอย่างไร้พรมแดน พฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ จึงมีความสามารถอย่างดีในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาข้อสงสัยผ่านอินเทอร์เน็ต พร้อมกับใช้ติดต่อสื่อสารกับคนรอบข้าง เช่น พ่อแม่ เพื่อน และสังคม และมีนิสัยติดออนไลน์เพื่อรับข่าวสารอย่างรวดเร็ว แต่วิเคราะห์ข้อมูลไม่เป็น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมคิดเร็วทำเร็ว ไม่ชอบการรอคอย

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเยาวชนไทย

เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคทุนนิยม และเทคโนโลยี สภาพสังคม และวิถีชีวิตประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิม พฤติกรรมของเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลง สภาพของสังคมสู่ภาวะเสื่อมถอย จากหลายสาเหตุหลายประการที่เป็นปัจจัยให้เยาวชนอยู่ในสถานการณ์น่าวิตก สาเหตุหนึ่งมาจากสถาบันครอบครัว ซึ่งครอบครัวไทยแต่ก่อนเป็นครอบครัวขยาย แต่ปัจจุบันกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว เมื่อพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก ความใกล้ชิดและความอบอุ่นระหว่างพ่อแม่กับลูกก็ขาดหายไป เยาวชนที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะพ่อแม่ ผู้ปกครองจะเลี้ยงตามใจ ใช้เงินเลี้ยงลูก จะซื้อหาสิ่งของตามที่ลูกหลานต้องการ ไม่กล้าขัดใจลูก เยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะสูง และที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลาง จะใช้เวลาหมกมุ่นอยู่กับมือถือ

เล่นเกมหรือไลน์ ส่งข้อความถึงกัน หรือกดแชตหาเพื่อน หาแฟน ไม่สนใจกับสังคมคนรอบข้าง กลายเป็นคนไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง ชอบเก็บตัวลำพังอยู่แต่ในโลกของตนเอง

จากโครงการศึกษาวิจัยปัญหาเยาวชนของหลายสำนักการศึกษา พบว่าเยาวชนที่มาจากรอบครัวยากจน ไม่มีเงินเรียนหนังสือ ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หลายคนไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงเพราะไม่มีทุนศึกษาต่อ และหลายคนมานะเรียนจบแล้วไม่มีงานทำ เยาวชนหลายคนต้องกลายเป็นคนเร่ร่อน ฯลฯ อันเกิดจากครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะ แยกแยก เกิดการหย่าร้าง ต้องแยกทางกัน เยาวชนเหล่านี้จะมีปมด้อย และด้อยโอกาสในทางสังคม ขาดความรัก ความอบอุ่น ทำให้พยายามฝืนหาสิ่งอื่นมาเติมเต็มให้กับตนเองได้มีความสุข เช่น คบหา มั่วสุมกับเพื่อนฝูง กระจอกเข้าหาอบายมุข เล่นการพนัน ดื่มสุรา ติดบุหรี่ ซ้ำร้ายเสพยาบ้า เมื่อไม่มีเงินเที่ยวกลางคืน เล่นการพนัน หรือไม่มีเงินเพื่อซื้อยาบ้า ก็หาวิธีหาเงินด้วยการก่ออาชญากรรม ลักขโมย จนถึงกระทั่งถึงปล้น เยาวชนหลายคนยอมค้าประเวณีเพื่อให้ได้เงินมา

เยาวชนไทยถูกหล่อหลอมให้ยึดติดกับบริโภคนิยม มีพฤติกรรมการกินการอยู่ฟุ้งเฟ้อ มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ใช้ชีวิตแสดงถึงความทันสมัย ด้วยการใช้สินค้าที่หือราคาแพง มีระดับ แต่งตัวตามแฟชั่นเลิศหรู เดินเที่ยวตามห้าง นอนดึกตื่นสาย ขาดเรียน หนีโรงเรียน ชอบก่อเรื่องยกพวกตี ตั้งแก๊งมอเตอร์ไซด์ แข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตายบนท้องถนนในยามค่ำคืน เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้คน เยาวชนวัยใสระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 13-16 ปี เริ่มมีคูรัก มีกิ๊กกัน หลายคนมีเพศสัมพันธ์กันแล้ว มีการเปลี่ยนคู่นอน โดยเรียนรู้เรื่องเพศจากสื่อลามก ที่เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต แชร์ภาพโป๊เปลือย และการดูวิดีโอการร่วมเพศ เมื่อได้ดูแล้ว ก็นำไปทดลอง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จนกลายเป็นค่านิยมใหม่ของเยาวชน ถ้าใครไม่เคยดูหนังเซ็กซี่ ไม่ทดลองมีเพศสัมพันธ์ จะเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อนไม่ได้ อันนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จนเกิดปัญหาการทำแท้ง เยาวชนหลายคนเลยถลาตัวหันไปขายบริการทางเพศ บางคนทำตัวเป็นแม่เล้า โดยไม่ถือเป็นเรื่องเสียหายอะไร

จากข้อมูลของการวิจัยต่าง ๆ ฉายให้เห็นภาพ เยาวชนปัจจุบันอยู่ในสภาวะไร้ความสุข ทุกข์ท้อยากได้ของที่ตนต้องการ แล้วไม่ได้ตามที่ต้องการ จึงเกิดความเครียดและความกดดัน หลายคนแยกตัวออกจากคนในครอบครัว อยู่ตามลำพัง การศึกษาก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดสะสมในตัว เยาวชน การเรียนการสอนที่มีแต่ความน่าเบื่อ สอนให้ท่องจำ กวดวิชา ต้องสอบและแก่งแย่งแข่งขันกัน เข้ามหาวิทยาลัย จนทำให้เยาวชนหาทางระบายความเครียด หนีเรียน เข้ามั่วสุมกับเพื่อนฝูง และเข้าหาอบายมุข มีเยาวชนจำนวนมากที่มีความเปราะบาง อยู่ในภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม มีปัญหาพฤติกรรม ปัญหาครอบครัว ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดหรือก่อปัญหาสังคมอื่น ๆ ดัชนีชี้วัดความเปราะบาง (The Child Vulnerability Index – CVI) ซึ่งวัดโอกาสของเยาวชนที่จะ

กลายเป็นกลุ่มเสี่ยง โดยเยาวชนไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 42.2 ซึ่งความเปราะบางของเยาวชนมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับปัจจัยรอบตัวเยาวชน โดยปัจจัยหลักที่ส่งอิทธิพลประกอบด้วย 1) ความยากจน 2) ปัญหาสุขภาพร่างกาย 3) ปัจจัยทางสังคม 4) ปัจจัยด้านความรุนแรง และ 5) เศรษฐกิจและการเมือง

ปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน นับวันจะรุนแรงขึ้นดังที่เป็นข่าวปรากฏในหน้าสื่อ ดังเช่นกรณีเด็กหญิงอายุ 12 ปี ถูกกลุ่มเยาวชน 5 คน พาไปรุมโทรมข่มขืน และกลุ่มนักเรียนชายรุมข่มขืนเด็กนักเรียนหญิงในห้องน้ำโรงเรียน และที่ไม่ปรากฏเป็นข่าวก็ยังมีอยู่มาก ทำให้สถานการณ์เยาวชนในปัจจุบันน่าวิตกและอนาคตยิ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ถ้ารัฐบาลไม่รีบจัดการแก้ไขเสียตั้งแต่เดี๋ยวนี้ เพราะเมื่อเยาวชนจะเติบโตอย่างไม่มีคุณภาพ มีวุฒิภาวะอารมณ์แปรปรวน ก้าวร้าวรุนแรงพฤติกรรมดังกล่าวก็จะ เป็นนิสัยติดตัว โตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีคุณภาพไปด้วย เป็นผู้ใหญ่ที่ขาดระเบียบวินัยไม่เคารพกฎหมาย ดังจะเห็นข่าวในเทศกาลปีใหม่ หรือสงกรานต์ จะมีคนตายและบาดเจ็บจำนวนมากทุกปีกับการขับรถด้วยความเมา และประมาท และเป็นผู้ใหญ่ ชอบใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา ดังจะเห็นในหน้าข่าวบนสื่อ ที่ผู้ใหญ่ทะเลาะวิวาทชกปิ่นยิงกันถึงตายอยู่เรื่อยๆ ถ้าผู้ใหญ่เติบโตมาจากเยาวชนที่อบรมเลี้ยงดูมาเป็นอย่างดี ปัญหาอาชญากรรมการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการเมือง ฯลฯ ก็จะไม่เกิดขึ้นหรือเกิดน้อยลง

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีทำให้เยาวชนต้องใช้ชีวิตภายใต้เทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ของสุขภาพและความคิด เริ่มมีแนวโน้มปัญหาด้านพฤติกรรมจากการเข้าถึงสื่อ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Digital literacy) อีกทั้งในกลุ่มเยาวชนประสบปัญหาการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งและเป็นต้นแบบของการแพร่กระจายความเกลียดชังกันในโลกออนไลน์ ซึ่งมีเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งเหล่านี้จำนวนไม่น้อย ส่งผลต่อการใช้ชีวิต และสภาพจิตใจ จึงเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง ภาครัฐ และคนในสังคม

ในส่วนของการเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน เยาวชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ คือ ส่วนใหญ่เยาวชนใช้ฐานข้อมูลจากสื่อออนไลน์ในการส่งผ่านข้อมูลเป็นสำคัญ ดังนั้นการส่งเสริมหรือกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงควรดำเนินการไปพร้อมกับการส่งเสริมในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ และการใช้วิจารณญาณในการเท่าทันข้อมูล

สำหรับสถานการณ์ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งคุกคามสุขภาพของเยาวชน สิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อรับมือ คือ การเตรียมการสำหรับสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเยาวชนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งเยาวชนจำเป็นต้องเดินทาง จึงนำไปสู่ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการในด้านการป้องกันอย่างเข้มงวด โดยการจัดทำกรอบและทิศทางของแผนการขับเคลื่อนการ

ปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงการสร้างความรู้ในการลด หลีกเสี่ยง ตลอดจนการป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพให้กับเยาวชน โดยความร่วมมือของผู้ปกครองและโรงเรียน รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมด้านสุขภาพและการดูแลตนเองของเยาวชน อีกทั้งการให้ความสำคัญกับสิทธิเยาวชน

กล่าวโดยสรุปสภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเยาวชน พบว่าปัญหาของเยาวชนในแต่ละช่วงวัยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับหน่วยทางสังคมอื่น โดยเฉพาะครอบครัว เมื่อพิจารณาแล้ว สามารถแบ่งปัญหาของเยาวชนได้ 2 กลุ่มปัญหา คือ 1) ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยและพัฒนาการ และ 2) ปัญหาด้านพฤติกรรมจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งดูเหมือนจะเป็นปัญหาหลักที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งความไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเด็กและเยาวชน จากข้อมูลสรุปปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาการติดพนันออนไลน์ ปัญหาติดเกมออนไลน์ การถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ ปัญหายาเสพติด การตั้งครรภในแม่วัยรุ่น และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ อย่างกลุ่มที่กำพร้า ถูกทอดทิ้ง เร่ร่อน หยื่อจากความรุนแรง และกระทำผิดทางอาญา ก็ยังปรากฏความรุนแรงของปัญหา ที่มีจำนวนที่เพิ่มขึ้น และ/หรือมีความรุนแรงของปัญหามากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือความเกี่ยวข้องกับเยาวชนในวงกว้างขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เยาวชนต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ สำหรับแนวทางการแก้ไข ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ได้อยู่กับพ่อแม่ และพ่อแม่ควรมีทางเลือกที่จะดูแลเอง

โครงการ TO BE NUMBER ONE

เป็นโครงการที่ช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเยาวชนในชุมชน ซึ่งจัดเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากเกิดการระบาดของยาเสพติดอย่างแพร่หลายในทุกพื้นที่ของประเทศไทย และปัจจุบันปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศ ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา สภาพปัญหา ยาเสพติดส่วนใหญ่เกิดจากยาเสพติดประเภท “ยาบ้า” หรือสารเมทแอมเฟตามีน ที่ระบาดตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศ จากข้อมูลการสำรวจพบว่ามีเยาวชนจำนวนกว่า 6 แสนคน หลงเข้าสู่วังวนของ ยาบ้า และจากสถิตินักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์ที่ถูกจำคุกอยู่ตามทัณฑสถานทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 137,344 คน ในจำนวนนี้เป็นนักโทษคดี

ยาเสพติดเกินกว่าครึ่ง คือประมาณ 87,966 คน คิดเป็นร้อยละ 64,05 และในจำนวนนักโทษเด็ดขาด คดี ยาเสพติดเหล่านี้มีจำนวนมากถึง 27,499 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31,26 ของนักโทษคดียาเสพติดที่ ต้องโทษในคดีเสพหรือครอบครองและทั้งเสพและครอบครอง

ทุกกรม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงมีความห่วงใยต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ เพราะมีจำนวนถึง 21 ล้านคน และเป็นกลุ่มที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังถือเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ แต่ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ตีพอ รวมทั้งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ จึงทรงพระกรุณาธิคุณรับเป็นองค์ประธานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งปัจจุบันได้ใช้ชื่อเพื่อให้ง่ายต่อการรณรงค์ว่าโครงการ TO BE NUMBER ONE เพื่อรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในประเทศให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือและรวมพลังจากภาครัฐและเอกชน กระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของปวงชนในชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักว่าการที่จะเอาชนะปัญหายาเสพติดมิใช่น้ำที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ทุกคนในชาติจะร่วมแรง ร่วมใจกันเป็นพลังของแผ่นดินที่จะต่อสู้และเอาชนะปัญหายาเสพติดให้ได้โดยเร็วโดยทรงมีพระประสงค์มุ่งเน้นการรณรงค์ในกลุ่มเป้าหมายหลักคือ วัยรุ่นและเยาวชน โดยกลวิธีสร้างกระแสการแสดงพลังอย่างถูกต้องโดยไม่ข้องแวะกับยาเสพติด การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้แก่เยาวชนในชุมชน จัดระบบการบำบัดรักษารองรับภายใต้โครงการ “ใครติดยา ยกมือขึ้น” ทั้งนี้เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและป้องกันการกลับมาเสพติดซ้ำ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายสมาชิกและชมรม TO BE NUMBER ONE เพื่อร่วมกันรณรงค์และจัดกิจกรรมป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเสมือนการเติมสิ่งที่ดีให้กับชีวิต เพื่อให้เกิดค่านิยมของการเป็นหนึ่งโดยไม่ต้องพึ่งยาเสพติด ดังพระราชดำรัสในวโรกาส การแถลงข่าวเปิดตัวโครงการ “TO BE NUMBER ONE” เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2545 ณ ห้องประชุมกระทรวงสาธารณสุข ความว่า “กิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE จะเบนความสนใจจากการหาความสุขชั่วคราวจากยาเสพติด อยากรู้ให้โครงการนี้สำเร็จด้วยดี แต่จะทำคนเดียวไม่ได้ จึงขอความร่วมมือจากทุกคน” ภายใต้คำขวัญที่ว่า “**เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด**” ซึ่งมีความหมายคือ การเป็นหนึ่ง ทุกคนเป็นได้ เพราะทุกคนต่างมีดีอยู่ในตัวเอง หากค้นพบสิ่งที่ตัวเองชื่นชอบ สนใจและมีความถนัด สามารถฝึกฝนและทำจนเป็นผลสำเร็จได้ ทำแล้วมีความสุข มีความเชื่อมั่นและมีความภาคภูมิใจ

โครงการ TO BE NUMBER ONE จึงได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 6-24 ปี เยาวชน ประชาชนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสพรวมถึงกลุ่มเป้าหมายรอง คือ ประชาชนโดยทั่วไป โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้รับ

มอบหมายให้ทำหน้าที่เลขานุการโครงการ เพื่อเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

1. การจัดตั้งคณะกรรมการ ในการดำเนินงานโครงการใช้วิธีบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ได้แก่

1.1 ระดับประเทศ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 ชุด ได้แก่

1.1.1 คณะกรรมการอำนวยการ โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับประเทศ มีบุคลากรหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงเป็นองค์ประธานคณะกรรมการฯ และผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงานโครงการและกิจกรรมการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควบคุมกำกับและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามแผนงานหรือโครงการนั้นๆ โดยมีอธิบดีกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการอำนวยการโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.1.2 คณะอนุกรรมการบูรณาการ โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบด้วย อธิบดีกรมสุขภาพจิตเป็นประธานและผู้แทนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องเป็นคณะอนุกรรมการ เพื่อประสานการดำเนินงานในระดับปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงานและโครงการ

1.2 ระดับพื้นที่ แบ่งเป็น

1.2.1 ส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความเห็นชอบจัดตั้งคณะกรรมการโครงการ TO BE NUMBER ONE ระดับจังหวัด เพื่อร่วมกันรณรงค์ป้องกันและแก้ไขยาเสพติดอย่างเข้มแข็งและจริงจัง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดเป็นคณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลโครงการ ทั้งการจัดทำแผนและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม TO BE NUMBER ONE ของจังหวัด

1.2.2 กรุงเทพมหานคร ได้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการ TO BE NUMBER ONE ของกรุงเทพมหานครขึ้น 1 ชุด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธาน ผู้อำนวยการสำนักงานที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกรุงเทพมหานครเป็นเลขานุการ คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตทั้ง 50 เขต กองต่างๆและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในกรุงเทพมหานครทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน มีหน้าที่

รับผิดชอบโครงการ ทั้งการจัดทำแผนและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม TO BE NUMBER ONE ของกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับนโยบายแผนงานและโครงการที่คณะกรรมการอำนวยการระดับประเทศเป็นผู้กำหนด

2. ส่วนราชการที่ดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE นี้มีส่วนราชการหลายหน่วยงานร่วมกันบูรณาการดำเนินงาน ได้แก่

2.1 กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่และอำนาจจัดตั้งงบประมาณเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามพระดำริขององค์ประธานโครงการ กำหนดแนวทางและนโยบายในการดำเนินงาน จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงาน จัดให้มีการประกวดจังหวัด TO BE NUMBER ONE และชมรม TO BE NUMBER ONE ในชุมชนภูมิภาคทั่วประเทศ ในชุมชนภูมิภาคระดับจังหวัด เพื่อให้ได้ผลงานและตัวแทนจังหวัด/ชมรม ดีเด่น ส่งเข้าประกวดระดับภาคและระดับประเทศ จัดและสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดและชุมชนทั่วประเทศตามยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการ

2.2 กระทรวงแรงงาน มีหน้าที่และอำนาจในการจัดตั้งงบประมาณเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามพระดำริขององค์ประธานโครงการ จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงาน จัดให้มีการประกวด ชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานประกอบการระดับจังหวัดทั่วประเทศ และระดับเขตในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ผลงานและตัวแทนชมรมดีเด่น ส่งเข้าประกวดระดับภาคหรือเขตและระดับประเทศ จัดและสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่กลุ่มลูกจ้าง / พนักงานในสถานประกอบการทั่วประเทศ

2.3 กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดตั้งงบประมาณเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามพระดำริขององค์ประธานโครงการ จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงาน จัดให้มีการประกวด ชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษาระดับจังหวัด สถานศึกษาทั่วประเทศ และระดับเขตในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ผลงานและตัวแทนชมรมดีเด่น ส่งเข้าประกวดระดับภาคหรือเขตและระดับประเทศ รวมถึง จัดและสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่เยาวชนในสถานศึกษาทั่วประเทศ

2.4 กระทรวงยุติธรรม จัดตั้งงบประมาณเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามพระดำริขององค์ประธานโครงการ กำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงาน จัดให้มีการประกวดชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกอบรมฯ เรือนจำ/ทัณฑสถาน และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ระดับจังหวัดและ

ระดับเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ตัวแทนชมรมดีเด่นส่งเข้าประกวดระดับภาคและระดับประเทศ รวมถึงจัดตั้งและสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.5 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่และอำนาจจัดตั้งงบประมาณเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามพระดำริขององค์ประธานโครงการ กำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ให้สอดคล้องกับนโยบายแผนงานโครงการระดับประเทศ จัดตั้งและสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องตามยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการ TO BE NUMBER ONE

2.6 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มีอำนาจหน้าที่ สนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามแนวทางพระราชทานขององค์ประธานโครงการฯ กำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ให้สอดคล้องกับนโยบายแผนงานโครงการระดับประเทศ

2.7 กระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ทั่วประเทศ โดยมีกรมสุขภาพจิต เป็นเลขานุการ สนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามแนวทางพระราชทานขององค์ประธานโครงการ มอบหมาย กรมสุขภาพจิตและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ในการจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE และศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในจังหวัด ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการทั่วประเทศ สนับสนุนวิทยากร คู่มือ และสื่อต่างๆ แก่หน่วยงานและเครือข่ายสมาชิกทั่วประเทศ รวมทั้งเป็นแกนกลางในการรณรงค์และจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโครงการ TO BE NUMBER ONE ระดับภาค และระดับประเทศ ตามแนวทางพระราชทานขององค์ประธานฯ จัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการ TO BE NUMBER ONE และคณะอนุกรรมการบูรณาการโครงการ TO BE NUMBER ONE เป็นประจำทุกปี รวมถึงประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดระบบข้อมูลและรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานตามแนวทางพระราชทานขององค์ประธานโครงการฯ

2.8 กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่และอำนาจในการจัดตั้งงบประมาณเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ตามพระดำริขององค์ประธานโครงการ กำหนดแนวทางและนโยบายในการดำเนินงาน จัดตั้งและสนับสนุนการดำเนินงาน จัดให้มีการประกวด ชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา สถานประกอบการและชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต รวมถึง

จัดและสนับสนุนให้มีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานครทุกเขต ตามยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการ TO BE NUMBER ONE

3. โครงการ TO BE NUMBER ONE จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 3.1 เพื่อสร้างกระแสนิยมและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในกลุ่มเยาวชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- 3.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพเยาวชนให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง
- 3.3 เพื่อสนับสนุนเยาวชนและชุมชนให้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์โดยการสนับสนุนของสังคม
- 3.4 เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับผู้มีปัญหาเสพติด โดยให้โอกาสกลับมาเป็นคนดีของสังคม
- 3.5 เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มประชาชนและเยาวชนทั่วไป

นอกจากนี้การดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ยึดวัยรุ่นและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง บนพื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติ พัฒนาการ ความต้องการ ความสนใจและพฤติกรรมเฉพาะของวัยรุ่น กล่าวคือ ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่งเพราะมีการเปลี่ยนแปลงอันซับซ้อนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม โดย

ด้านร่างกาย จะมีอัตราการเจริญเติบโตของร่างกายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นผู้ใหญ่

ด้านอารมณ์ จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงเป็นวัยที่มีความรู้สึกรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความรัก ความอิจฉาริษยา บางครั้งมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงไม่เชื่อฟังใคร บางครั้งก็เกิดความกังวลใจและรู้สึกหดหู่ มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการความเป็นอิสระ มีจินตนาการและความเพ้อฝันสูง เพราะลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นเป็นเช่นนี้ จึงเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก วัยรุ่นจึงเกาะกลุ่มกันได้ดีมากกว่าวัยอื่นๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกันได้ง่าย

ด้านสติปัญญา เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เซลล์สมองได้รับการพัฒนาทำให้วัยรุ่นมีความสามารถในการคิดอ่านมากขึ้น มีความจำดีสามารถใช้ความคิดของตนเองได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลและลึกซึ้ง แต่จะขาดความรอบคอบและการยับยั้งชั่งใจ ตลอดจนขาดประสบการณ์ ความชำนาญ และคุณภาพเมื่อเทียบกับความคิดของผู้สูงวัย

ด้านสังคม พัฒนาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ที่สำคัญคือ สังคมกลุ่มเพื่อนร่วมวัย การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของเด็กวัยรุ่น เพราะสามารถร่วมสุข ร่วมทุกข์ แก้อไข และเข้าใจปัญหาของกันและกันดีกว่าคนต่างวัย ซึ่งมีความคับอกคับใจ ต่างกัน กลุ่มยังสนองความต้องการทางสังคมด้านต่าง ๆ ซึ่งเด็กต้องการมากในระยะนี้ เด็กที่เข้ากลุ่มมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม ยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของกลุ่มด้วยความเต็มใจ และสนิทสนมกับเพื่อนร่วมกลุ่มแน่นแฟ้น การรวมกลุ่มทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็นผู้ใหญ่ต่อต้านกรณีที่เขาเห็นว่าไม่ยุติธรรม การชักนำให้วัยรุ่นรวมกลุ่มกันเพื่อปฏิบัติกิจกรรมที่วัยรุ่นชอบนั้น ทำได้ง่ายมากกว่าวัยอื่น ๆ ทั้งหมด นอกเหนือไปจากนี้ การดำเนินงานของโครงการ TO BE NUMBER ONE ยังมีหลักการดังต่อไปนี้ด้วย

1. ส่งเสริมการแสดงความสามารถ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกและช่วยสร้างเสริมความภาคภูมิใจ
2. ใช้สื่อ ดนตรี กีฬา ในการเข้าถึงเยาวชน และกระตุ้นให้เยาวชนเข้ามารวมกลุ่มกัน
3. สร้างความรู้และทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญสำหรับเยาวชนในชุมชนให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด
4. “เพื่อนช่วยเพื่อน”
5. สร้างศูนย์รวมให้วัยรุ่นรวมกลุ่มกัน ทำกิจกรรมที่สนใจ สร้างสรรค์และเกิดสุข
6. สร้างเครือข่าย TO BE NUMBER ONE ที่มีศักยภาพ จะทำให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ยุทธศาสตร์หลักของการดำเนินงานของโครงการ TO BE NUMBER ONE ได้ดำเนินงานภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์หลัก คือ

- 4.1 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 4.2 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน
- 4.3 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้มีการดำเนินงานที่หลากหลายเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

โดยการรณรงค์โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ

1. สื่อวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่

1.1 ผลิตและเผยแพร่รายการ TO BE NUMBER ONE Variety สัปดาห์ละ ๑ ตอน ตอนละ ๖๐ นาที ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ ทุกวันเสาร์ เวลา ๒๐.๓๐ - ๒๑.๓๐ น.

1.2 ผลิต และเผยแพร่รายการ TO BE NUMBER ONE Variety สัปดาห์ละ ๒ ตอน ตอนละ ๖๐ นาที ทางสถานีวิทยุ FM ๑๐๕ MHz Radio Report One ทุกวันเสาร์ และอาทิตย์ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น.

1.3 ผลิตสโปตวิทยุและโทรทัศน์

2. สื่อหนังสือพิมพ์

3. สื่อนิทรรศการ

4. สื่อ VCD DVD และ VDO

5. สื่อสัญลักษณ์ ได้แก่ เข็ม TO BE NUMBER ONE นิตยสาร TO BE NUMBER ONE นิตยสาร TO BE NUMBER ONE IDOL เพลง TO BE NUMBER ONE สายรัด ข้อมือ ฯลฯ

6. ผลิต และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการ เช่น นิตยสาร เสื้อ และสายรัดข้อมือ เป็นต้น

การรณรงค์โดยการจัดกิจกรรม

1. องค์กรประสานโครงการเสด็จเยี่ยมติดตามผลการดำเนินงานโครงการเสด็จเปิดชมรมและศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในจังหวัดภูมิภาคและเขตกรุงเทพมหานคร

2. จัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกอบรม เรือนจำ / ทัณฑสถาน และสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมตลอดปี

3. จัดการแข่งขัน TO BE NUMBER ONE TEEN DANCERCISE CHAMPIONSHIP ประจำปี

4. จัดประกวดผลงานในโครงการ TO BE NUMBER ONE ระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ

5. จัดงานมหกรรมรวมพล TO BE NUMBER ONE ประจำปี

6. จัดประกวดเยาวชนต้นแบบเก่งและดี TO BE NUMBER ONE (TO BE NUMBER ONE IDOL) ประจำปี

7. จัดนิทรรศการ คอนเสิร์ต และกิจกรรมอื่นๆ เนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ

8. จัดประกวดกิจกรรมสร้างสรรค์ และพัฒนา EQ สำหรับกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน

1. จัดค่ายพัฒนาแกนนำอาสาสมัคร TO BE NUMBER ONE (TO BE NUMBER ONE CAMP FOR LEADERS) สำหรับสมาชิกแกนนำในชมรม TO BE NUMBER ONE และศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE

2. จัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง (TO BE NUMBER ONE CAMP FOR MEMBERS) สำหรับสมาชิกชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา ในศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE และในชุมชนกรุงเทพมหานครและภูมิภาค โดยองค์ประธานเสด็จทรงปิดค่ายและพระราชทานเกียรติบัตร

3. ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน

4. สนับสนุนองค์ความรู้และสื่อในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน

การจัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE (TO BE NUMBER ONE FRIEND CORNER)

การจัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เป็นกิจกรรมหนึ่งของชมรม TO BE NUMBER ONE ซึ่งแกนนำอาสาสมัคร (เยาวชน) ประจำศูนย์จะเป็นผู้บริหารจัดการจัดกิจกรรมและให้บริการต่าง ๆ ภายในศูนย์ เป็นกิจกรรมซึ่งจัดบริการให้กับสมาชิก TO BE NUMBER ONE ที่เข้ามาในศูนย์เท่านั้น หากกิจกรรมใดก็ตามที่จัดขึ้นนอกศูนย์ จะดำเนินการโดยชมรม TO BE NUMBER ONE ซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการชมรม ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา

2. จัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในสถานประกอบการ

3. จัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมฯ ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทณฑสถานและเรือนจำในสังกัดกรมราชทัณฑ์ และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดในสังกัดกรมคุมประพฤติ

4. จัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในศูนย์การค้า (เฉพาะเมืองใหญ่ที่มีสถานที่เหมาะสม) เช่น ศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในศูนย์การค้าแฟชั่นไอส์แลนด์ ซีคอนสแควร์ พิวเจอร์พาร์ครังสิต และเดอะมอลล์บางแค ซึ่งทั้ง 4 แห่ง กรมสุขภาพจิตเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน โดยจัดหาแกนนำอาสาสมัครมาเป็นผู้บริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดำเนินการโดย

1. พัฒนาระบบการจัดเก็บและรายงานข้อมูลการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE

2. พัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่ายสมาชิก TO BE NUMBER ONE และผู้ปฏิบัติงานในโครงการ TO BE NUMBER ONE และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ Website www.tobenumber1.net / และ www.tobefriend.in.th, นิตยสาร TO BE NUMBER ONE ราย 3 เดือน (ปีละ 4 ฉบับ), ตอบจดหมายผ่านรายการ TO BE NUMBER ONE Variety ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย หรือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ ทุกวันเสาร์ เวลา 20.30 – 21.30 น.

3. พัฒนาองค์ความรู้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดภายใต้โครงการ TO BE NUMBER ONE สำหรับเครือข่าย TO BE NUMBER ONE ได้แก่ คู่มือการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE คู่มือการประกวดกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE คู่มือการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE คู่มือการจัดตั้ง และดำเนินงานชมรม TO BE NUMBER ONE ตลอดจนองค์ความรู้ในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ

4. ประสานงานและสนับสนุนการประกวดชมรม/จังหวัด TO BE NUMBER ONE ดีเด่น ระดับจังหวัด

5. ประสานความร่วมมือในการเป็นเจ้าภาพจัดงานมหกรรมรวมพล TO BE NUMBER ONE ประจำปี

6. จัดอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาคุณภาพสมาชิกเครือข่าย

7. ส่งเสริมและสนับสนุนการขยายเครือข่ายชมรม TO BE NUMBER ONE และศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

โครงการหมู่บ้านศีล 5

1. ความเป็นมาโครงการ

คณะสงฆ์ โดย เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามิ่งมงคลาจารย์ วัดปากน้ำภาษีเจริญ ประธานอำนวยการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีดำริที่จะเสริมสร้างและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล 5 มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามแนวทางของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จำนวน 5,915 หน่วยทั่วประเทศ ที่ได้ดำเนินการตามหัวข้ออบรม ค หัวข้อ คือ ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตาธรรม และสามัคคีธรรม โดยมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว มีการกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมทั้งตั้งเป้าตัวชี้วัด ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใน 4 ปี (ปี 2557-2560)

2. วิธีการดำเนินการ

โครงการนี้ให้วัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือประธานชุมชน เปิดรับสมัครประชาชนเข้าร่วมโครงการฯ หากมีประชาชนเข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่ ๕๐ เปอร์เซนต์ขึ้นไป ให้ดำเนินการแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หมู่บ้านที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว สามารถขอรับแผ่นป้ายไม้หมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อติดตั้ง ณ หมู่บ้านของตน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งขณะนี้ทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณประชาสัมพันธ์ เชิญชวนประชาชนทั้งประเทศเข้าร่วมโครงการ โดยได้จัดทำป้ายไว้นิลประชาสัมพันธ์ส่งไปยังวัดทุกวัดทั่วประเทศแล้ว ขณะเดียวกันก็มีสถานศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ ขอเข้าร่วมโครงการด้วย ทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานกลางโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ (วัดปากน้ำฯ) ก็ได้จัดทำป้ายไว้นิลให้โรงเรียนที่ขอมาทั่วประเทศเช่นกัน และสำหรับหมู่บ้านที่ดำเนินการไปแล้ว มีประชาชนเข้าร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ ๘๐ ให้แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดทราบ เพื่อทางส่วนกลางจะได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปประเมิน และจัดทำโล่ประกาศเกียรติคุณ เพื่อมอบให้หมู่บ้านนั้นต่อไป

วิธีการสมัคร

สามารถติดต่อขอรับใบสมัครได้ที่วัด สถานศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด หน่วย อบต. และที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ สำนักงานกลางโครงการ

หมู่บ้านรักษาศีล ๕ วัดปากน้ำ กทม. และรับของที่ระลึกโครงการ หรือส่งใบสมัคร ณ สถานที่รับใบสมัคร หรือ กรอกข้อมูลด้วยตนเองทางเว็บไซต์ www.sila5.com

แนวคิด ทฤษฎี การมีส่วนร่วม

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมกับความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมนั้น จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนเสียก่อน โดยคนที่เข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง อย่างน้อยต้องมีพื้นฐานคติความคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจ ไม่น่ามากก็น้อย ทั้งนี้ หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง มีความสามารถพัฒนาชีวิต ให้ดีได้ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ดังนั้น ก่อนอื่นจะได้รับรู้ถึงเนื้อหาสาระจะขอกล่าวถึงความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” เป็นปฐมบท เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการทำความเข้าใจในลำดับหัวข้ออื่นๆ ต่อไป

1. ความหมายการมีส่วนร่วม

นักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถและทำวิจัยได้มีการ แต่งตำราเกี่ยวกับเรื่องนี้มาเป็นเวลานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้น ได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามี ส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้คนเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร 2) การมีส่วนร่วม

เสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของผู้คนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

นิคม ผัดแสน (2540) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้ผู้คนได้คิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนและผู้คน

พีระ พรนวม (2544) การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ผู้คนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการร่วมกัน ในการตัดสินใจร่วมกัน วางแผนดำเนินงาน หรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนรับรู้ผลดี เสีย จนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (2545) การมีส่วนร่วมหมายถึงกระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ (Participative Management - PM) เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล PM ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จิราภรณ์ ศรีคำ (2547) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมกันเพื่อปฏิบัติการกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้

จินตนา สุจจານันท์ (2549) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังจากผู้คนทั้งองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้คนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาและพัฒนางานให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น

2. กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อก้าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ผู้คนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดผู้คนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของผู้คน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตาม โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสาร

ทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตาม ควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชน ต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและ แหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่ โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน 4) การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถ กำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

ประพันธ์ สร้อยเพชร (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การค้นหาปัญหา และสาเหตุ 2) การวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การลงทุนและการ ปฏิบัติงาน 4) การติดตามและประเมินผล

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2548) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของ กระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกลงไปอีก ได้แก่ 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ 2) การตัดสินใจ จะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือ กลุ่มคนที่มีอยู่เดิม 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว 5) ความจำเป็นเพื่อให้มี การสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การ กำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผน พัฒนา แก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนามตามแผน 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการ พัฒนา

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ใช้ หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และได้พบว่า แท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้าย กับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจและการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้คนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น เสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลา นโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการ ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรื่อง

วาทศิลป์แล้ว กระบวนการการมีส่วนร่วมน่าจะเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมที่มีความสอดคล้องกับ ทรวงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่า ยังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคมมากกว่า ตามแนวคิดของเขาแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) การมีส่วนร่วมในการคิด 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของวรรณศิลป์ พีรพันธุ์ (2553) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนประกอบไปด้วย 1)การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) การให้ความเห็น 3) การประชุมรับฟังความเห็น 4) การร่วมตัดสินใจ 5) การทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1: การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2: การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3: การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4: การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

3. ประเภทการมีส่วนร่วม

เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ (2545) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น 2) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น 3) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จักร พิสุทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ 2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความ

เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

จินตนา สุขจານันท์ (2549) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ 2) การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No Genuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสียสละแรงงาน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสิริพัฒน์ ลากิจิตร, 2550) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้ 1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน 3) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิดข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น 2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริม

ให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

4. ลักษณะการมีส่วนร่วม

จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน ดังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น เช่น Ornstein (อ้างใน ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, 2540) เห็นว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้มีการเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย ว่า มีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก สอดคล้องกับ แนวคิดของ Campbell & Ramseyer (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะที่ไม่มีส่วนร่วมเลย 2) ลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อย 3) ลักษณะที่มีส่วนร่วมปานกลาง 4) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมาก 5) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมากที่สุด

Huntington & Nelson (1975) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมจะพิจารณาจากกิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ผู้คนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้ 1) กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อผู้คน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำได้เพียงใด 2) ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวมๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน และในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหา

ผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกันผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตามสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ใน เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ผู้คนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ 2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับผู้คนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังผู้คนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ 3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้คนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting) 4) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และส่วยของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน 5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของผู้คนในการตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ 6) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของผู้คนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ และสามารถใช้อธิบายรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์การ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมี

ส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็น การมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอ กันในตำแหน่ง และ ในแนวตั้งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา

5. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมี นักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

Koufman (1949) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้คน

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ 2) ปัจจัยทางสังคมและ เศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับ ข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

สุธี วรประดิษฐ์ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม และได้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการ ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยได้สรุป แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ 3) การได้รับ ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

Leeder (อ้างใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับ ผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตน ได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อตนเองได้มี ประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อเรื่องนั้นๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่ จะอำนวยขึ้นอยู่กับความสามารถรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะ กระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นยั่วและจูงใจให้เกิดขึ้น

สิริพัฒน์ ลากจิตร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของผู้คนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ข้อสรุปประเด็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ อาสาสมัคร ด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน 2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคมหมู่บ้าน สอดคล้องกับ

เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทำวิจัยครั้งนี้ได้พบตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยสรุป ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ 2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ บรรยากาศองค์กร การติดต่อสื่อสาร กฎระเบียบ การเอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาพิจารณ์ประชาคม 4) ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน

แนวคิด ทฤษฎี การเคลื่อนไหวทางสังคม

การเคลื่อนไหวทางสังคม หรือที่เรียกว่า Social Movement เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนและมีเป้าหมายเดียวกัน โดยกลุ่มคนเหล่านี้ อาจจะมีการดำเนินการต่อต้านหรือยกเลิก การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ตนปรารถนา ทั้งประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงเชื้อชาติ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มคนที่เข้าร่วมกับการเคลื่อนไหวทางสังคมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท บางกลุ่มเป็นคนที่ออกมาต่อสู้เพื่อปลดแอกจากอำนาจผู้ปกครองที่ไม่เป็นธรรม บางกลุ่มเป็นคนที่เรียกร้องสวัสดิการและความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บางกลุ่มก็ออกมาเรียกร้องสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม ความเป็นคนนั้นมี

ความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะยากดีมีจน ร่ำรวยเทียบพำนันั้นก็คือ คนที่ดำเนินชีวิตเหมือนกันและบางกลุ่มเป็นชนชั้นกลางไปจนถึงชนชั้นสูงที่แย่งชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างกัน

แผนภาพที่ 2-1 การเคลื่อนไหวทางสังคม

ที่มา : Ourgreenfish.com

ปัจจุบันการสื่อสาร ถือเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญสำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคม หากปราศจากการสื่อสารเป็นไปไม่ได้เลยที่จะมีการเชื่อมต่อกัน แสดงพลังเพื่อการต่อกรแบบรวมหมู่ (Collective action) หลังจากที่เกิดประเด็นแล้ว ในอดีตการเชื่อมต่อกัน หรือการปลุกกระตมเชิญชวนให้คนออกมาเคลื่อนไหวประเด็นสาธารณะต่างก็พึ่งพาการสื่อสารทั้งนั้น แต่สำหรับในโลกไซเบอร์การเข้าถึงคนชุมนุมพบปะ ไม่จำเป็นต้องเลือกเวลา สถานที่ ชุมชน และ อัตลักษณ์ที่ตายตัวเช่นนั้น สังคมออนไลน์ที่ก่อร่างสร้างตัวขึ้นตามสภาวะของสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information society) บนพื้นที่ไซเบอร์ (Cyberspace) เปิดช่องทางให้สะท้อนทิศทางร่วมกันในการแสดงตัวตน และสะท้อนความคาดหวังต่ออุดมการณ์ของสังคมผ่าน “สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)” (Social media) ซึ่งจัดจำแนกรวบรวมกลุ่มความหลากหลายให้เชื่อมต่อเข้าหากันได้ตามธรรมเนียมและพฤติกรรมการใช้งานเนื้อหาที่ ผู้ใช้เป็นผู้ผลิตเนื้อหาได้เอง (User - Generated Content หรือ UGC) บนฐานรากแพลตฟอร์ม (Platform) ของเทคโนโลยีสารสนเทศ เครือข่ายการสื่อสารสมัยใหม่ (Communication network) ความเป็นเครือข่าย (Network) คือ โครงสร้างสำคัญของสังคมที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของผู้บริโภคข้อมูล (Michael Hardt & Antonio Negri, 2000) ส่วนที่มีการแข่งขันและต่อสู้เป็นอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมาอยู่ที่ฐานแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) แม้ Facebook จะยังเป็นสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หลัก แต่ก็ไม่ได้มีความแน่นอนในว่าจะอยู่ยั่งยืนยง สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) รายอื่นอย่าง YouTube, Twitter และ Instagram ก็พัฒนาตัวไล่ตามขึ้นมาต่อเชื่อมผู้คนในตลาดระดับโลกอีกยังผู้พัฒนาแพลตฟอร์ม

ฟอร์มสื่อสังคมและการสื่อสารหน้าใหม่ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับภูมิภาคที่ยังคอยแย่งความสนใจและเวลาของประชาชนผู้บริโภคสื่อออกไป อย่างในกรณีของโปรแกรม Line ที่ก้าวขึ้นมาเป็นที่นิยมของสังคมไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงอีกหลายประเทศ โดยมีผู้ใช้งานจำนวนมากจนแทบจะแทนที่การโทรศัพท์ในรูปแบบดั้งเดิมร่วมกับโปรแกรม Facebook Messenger และ Whatsapp ซึ่งทำงานคล้ายกันและเป็นที่นิยมในฝั่งตะวันตก วัฏจักรการเกิดขึ้นและหายไปจากความนิยมของแพลตฟอร์มการสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) สมัยใหม่เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ส่วนหนึ่งของสังคมโลกร่วมสมัย บนโลกไซเบอร์ ผู้คนต่างมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มเปี่ยมในการเข้าถึงและใช้งาน รวมถึงเลิกใช้ปิดบัญชีได้ตลอดเวลา ผู้พัฒนาแพลตฟอร์มและโปรแกรมต่างต้องแย่งชิงผู้ใช้ให้อยู่กับแพลตฟอร์มของตนได้นานที่สุด เพื่อสร้างรายได้ ซึ่งมักมาจากการโฆษณาและวิเคราะห์ที่ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้งานและแสดงความสนใจในรูปแบบต่าง ๆ ในฝั่งของรัฐบาลก็ยังให้ความสนใจใช้ประโยชน์สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในการสื่อสารและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหลายทาง ซึ่งในขณะเดียวกันก็คอยระแวดระวังตรวจตราพื้นที่ไซเบอร์ในหลายระดับในฐานะพื้นที่ในการแผ่อำนาจปกครองควบคุมและระวังภัยคุกคาม สังคมการเมืองออนไลน์ของไทยที่สร้างและรวมตัวกันอยู่บนแพลตฟอร์มเหล่านี้ จึงต้องปรับตัวกับกระแสและเงื่อนไขในหลายทาง ประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อย่างรู้จังหวะจะโคนเพื่อกลมกลืนความคิดไปจนถึงขับเคลื่อนสังคมรอบข้างด้วยภาพของปรากฏการณ์ในมิติต่าง ๆ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในยุคดิจิทัลที่อาจย้อนมากดดันต่อประเด็นเหล่านี้ในสังคมจริง ความสนใจของผู้คนต่อประเด็นดังกล่าวได้ถูกแสดงออกในหลายทิศทางโดยเฉพาะในโลกออนไลน์ การสื่อสารในโลกจริงยังกระเพื่อมต่อไปถึงทุกส่วนของสังคมข้อมูลข่าวสารของบุคคล กระแสและวิวาทะได้หล่อหลอมระบบคุณค่าส่วนหนึ่งในสังคมไทยร่วมสมัยผ่านความเป็นสังคมเครือข่าย (Network Society) บนโลกอินเทอร์เน็ต บนโครงสร้างที่ยึดโยงปฏิบัติการทางสังคมและการเมืองออนไลน์อยู่ที่ “เครือข่าย” ซึ่งเชื่อมต่อกันอยู่บนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (Social Media Platform) เดียวกันของผู้คนภายใต้ความสนใจร่วมกัน “แพลตฟอร์ม” นี้รองรับการร่วมจับกลุ่มเครือข่ายสนทนา สร้างพื้นที่สื่อสารสาธารณะ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งพื้นที่เฉพาะเรื่องการเมืองโดยตรง หรือเป็นเรื่องนานาสาระและข่าวสารประจำวันของผู้คนธรรมดา รวมถึงประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่พอจะมองเห็นความหลากหลายทางความคิดได้ถูกสื่อออกมาให้ศึกษาได้ไม่แพ้การศึกษาในพื้นที่จริง

1. ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคม ดังนี้

Turner, Ralph H. & Killian, Lewis M. ได้ให้ความหมายของกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม คือ การรวมกลุ่มปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือยับยั้งการเปลี่ยนแปลงสังคม หรือในกลุ่มที่ตนเองมีส่วนร่วม (Turner, Ralph H. & Killian, Lewis M., 1957)

Kornhauser, W. ใช้ทฤษฎีนี้กับการเคลื่อนไหวทางสังคมในหนังสือของเขาที่ชื่อ “การเมืองของ Mass Society” เขากล่าวว่าในสังคมมวลชน ความผิดปกติและความเห็นแก่ตัวทำให้กลุ่มเล็ก ๆ ในท้องถิ่นและเครือข่ายลดลง สิ่งที่เหลืออยู่หลังจากนี้คือชนชั้นสูงที่มีอำนาจข้าราชการจำนวนมหาศาลและบุคคลที่โดดเดี่ยว ในสังคมนี้บัพเพอร์ที่อยู่ตรงกลางระหว่างการกักต้อนแบบยออดและการไม่ใช้ยออดและช่องทางปกติสำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นชนชั้นสูงที่มีอิทธิพลต่อชนชั้นสูงก็ไม่ได้ผล สิ่งนี้ทำให้คนที่ไม่ใช่ชนชั้นรู้สึกแปลกแยกมากขึ้นและอ่อนไหวต่อความคลั่งไคล้ (Kornhauser, W., 1959)

Gail Omvedt ให้ทัศนะว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ถือเป็นขบวนการทางสังคมในความหมายที่ว่า การจัดองค์กรโครงสร้างและอุดมการณ์ทั่วไปในแนวกว้างที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงสังคม (Gail Omvedt, 1993)

Lyman, Ford M. ได้กล่าวว่าขบวนการหมายรวมถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตบรรทัดฐานของสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายไม่เฉพาะการปฏิรูปทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเท่านั้น แต่ยังมุ่งหวังที่จะบรรลุเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและสิทธิส่วนบุคคลแต่ไม่อาจเป็นไปได้ในขณะนี้ ภายใต้บริบทการบริหารบ้านเมืองตามทัศนคติและบรรทัดฐานแบบดั้งเดิม (Lyman, Ford M., 1995)

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร ได้สรุป ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่ไว้ว่า 1) ขบวนการเคลื่อนไหวเหล่านี้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของชนชั้นเพียงอย่างเดียว 2) ประเด็นการเรียกร้องไม่ใช่เรื่องเดิม ๆ ที่เป็นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของคนจำนวนมากจากหลายกลุ่มหลายชนชั้น 3) ผู้เรียกร้องที่มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวด้วยตัวเองไม่ใช่การเรียกร้องผ่านกลไกของรัฐหรือกลไกทางการเมือง เนื่องจากการไม่เชื่อมั่นไม่ศรัทธาความเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองและความจริงจังของรัฐ และ 4) เป้าหมายของการเรียกร้องต้องการสร้าง “กติกากฎหรือกฎเกณฑ์ชุดใหม่ในการดำรงชีวิต” ไม่ใช่การช่วงชิงอำนาจของรัฐดังเช่นขบวนการเคลื่อนไหวที่เป็นมาในอดีต (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2542)

ประภาส ปิ่นตบแต่ง กล่าวว่า แต่ก็เป็น การเริ่มต้นพัฒนาการทำให้ความหมายการเคลื่อนไหวทางสังคมเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีขบวนการทางสังคมที่สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมข้ามชาติหรือองค์กรพัฒนาเอกชนข้ามชาติ ซึ่งมีการเคลื่อนไหวบนประเด็นปัญหาต่างกันไปได้ชัดเจนกว่าทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ คือ ทฤษฎีการระดม

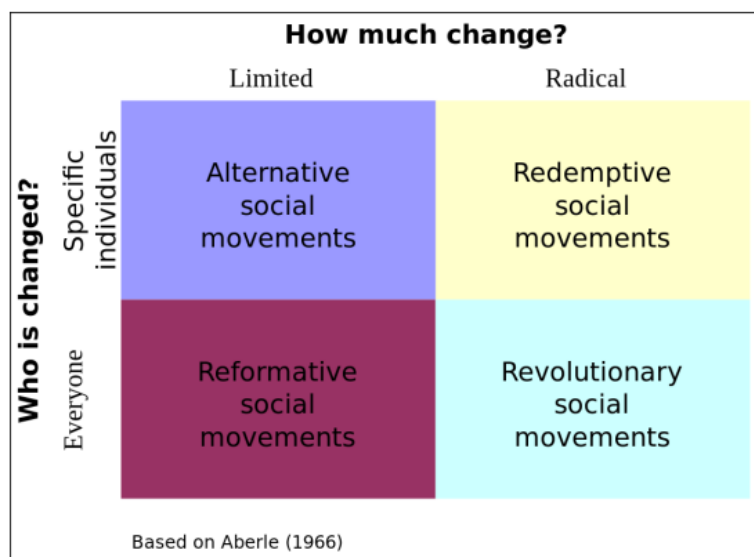
ทรัพยากร (Resource Mobilization Theory) และทฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ (New Social Movement Theory) (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552)

กล่าวโดยสรุป การเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการเรียกร้องของกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ตนเองปรารถนาเป็นการกระทำรวมหมู่ที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันทางสังคม โดยผู้เข้าร่วมจะถูกกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกและการตื่นตัวเรื่องนั้น ๆ ซึ่งมีลักษณะของการผลักดันและเรียกร้อง ในรูปแบบของการเคลื่อนไหวต่อต้าน การแสดงอัตลักษณ์ การปลุกจิตสำนึก โดยมีอุดมการณ์ร่วมกันว่า การเคลื่อนไหวดังกล่าวจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ตนปรารถนา และในกระบวนการเคลื่อนไหวนั้นอาจส่งผลกระทบต่อระบบค่านิยมและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสังคมต่าง ๆ หรือความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐและประชาชน

2. ประเภทของการเคลื่อนไหวทางสังคม

นักสังคมวิทยา Aberle, David F. กล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างการเคลื่อนไหวทางสังคมตามสิ่งที่คุณต้องการเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงที่คุณต้องการ ขบวนการปฏิรูปพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างโดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม ขบวนการปฏิวัติพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงทุกแง่มุมของสังคมอย่างสมบูรณ์ (Aberle, David F., 1966) เช่นเดียวกับกลุ่มอนาธิปไตย การเคลื่อนไหว Redemptive จะหมายถึง “การแสวงหา” และเป้าหมายของพวกเขาคือการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงภายในหรือเติบโตทางจิตวิญญาณในบุคคล องค์กรที่ผลักดันการเคลื่อนไหวในประเด็นต่าง ๆ อาจรวมถึงกลุ่ม Anonymous, New Age หรือกลุ่มหัวรุนแรงชาวคริสต์ การเคลื่อนไหวทางเลือกมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาตนเองและจำกัดการเปลี่ยนแปลงเฉพาะต่อความเชื่อและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลรวมถึงขบวนการต่อต้านพยายามที่จะป้องกันหรือเลิกทำการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม อาทิ ขบวนการเคเคเค (Ku Klux Klan: KKK) ซึ่งสนับสนุนแนวคิดความยิ่งใหญ่ของคนผิวขาว ชาตินิยมคนผิวขาว และต่อต้านการย้ายถิ่น รวมไปถึงขบวนการนาซีใหม่ (Neo Nazi Movement) ที่สนับสนุนแนวทางชาตินิยม การเหยียดผิว การเหยียดเพศ และการต่อต้านชาวยิว กลับมาดำเนินการเคลื่อนไหวอย่างเข้มข้นมากขึ้น

แผนภาพที่ 2-2 ประเภทการเคลื่อนไหวทางสังคมของ Aberle, David F.

ที่มา : th.hmong wiki

Aberle, David F. ได้แบ่งประเภทของการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็น 4 ประเภท (Aberle, David F., 1966) กล่าวคือ

2.1 การเคลื่อนไหวทางสังคมทางเลือก (Alternative Social movement) มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของบุคคลเป็นสำคัญ

2.2 การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบไถ่ถอน (Redemptive Social movement) เป็นขบวนการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ให้ความสนใจอย่างมากกับการรื้อถอนด้านอัตลักษณ์ (Identities) ระบบความคิด (Way of thinking) คุณค่า (Values) และภาคปฏิบัติของวาทกรรม (Discursive practice) เป็นการเผชิญหน้ากับประเด็นที่ไม่ใช่แค่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงชุดความคิดต่าง ๆ ที่ครอบงำสังคมอยู่ ขบวนการประเภทนี้พัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขของระบบแห่งการเลือกปฏิบัติอันมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมภายในสังคมและวัฒนธรรมการกดขี่ที่มาจากภายนอก (เช่น สืบทอดจากยุคอาณานิคม) ประเด็นทางอัตลักษณ์ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ เพศ สัญชาติ และลักษณะเฉพาะบุคคล อันนำไปสู่การเรียกร้องเกี่ยวกับเสรีภาพและการปลดปล่อย เพื่อให้หลุดพ้นจากการกดขี่เหล่านั้น

2.3 ขบวนการปฏิรูปทางสังคม (Reformative Social movement) เป็นขบวนการที่ต้องการมีส่วนร่วมเคลื่อนไหวทั้งเชิงสถาบันและเชิงคุณค่า ตั้งแต่ผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หรือร่วมตีความในบรรทัดฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในสังคมขบวนการเช่นนี้ พัฒนาขึ้น

จากการที่ปัญหาเกิดขึ้นจากผลของนโยบาย ทั้งในส่วนของสถาบันการศึกษา ไปจนถึงระดับรัฐบาล หรือแม้กระทั่งสถาบันทางสังคมและเศรษฐกิจอาจเกิดขึ้นเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาโดยตรง และนโยบายที่กระทบต่อหลักการและคุณธรรมในสังคม ขบวนการประเภทนี้มีปรากฏในประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย และมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่ประสบความสำเร็จในอดีตเป็นตัวอย่งให้เห็น

2.4 ขบวนการปฏิวัติทางสังคม (Revolutionary Social movement) ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคม ทั้งในระบบเศรษฐกิจและระบบการเมืองอาจสะท้อนถึงคุณค่าเชิงวัฒนธรรมบางประการของนักกิจกรรมที่รู้สึกว่าคุณทฤษฎีโดยสถาบันทางการเมืองในขณะนั้น เช่น สถาบันการเมืองที่หักหลังต่อคุณค่าของประชาธิปไตย แต่กระนั้นการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณค่าก็ไม่ใช่เป้าหมายหลัก ขบวนการประเภทนี้พัฒนาขึ้นจากเงื่อนไขของการกีดกัน (Deprivation) ทั้งทางด้านสิทธิมนุษยชนในระบบการเมือง หรือการกีดกันที่สร้างความเหลื่อมล้ำในระบบเศรษฐกิจ การก่อร่างของขบวนการมักมาจากการที่นักศึกษามองเห็นทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าในระบบเดิม อันส่งผลให้ระบบเก่าขาดความชอบธรรมโดยทั่วไป เกิดจากสาเหตุที่ระบบการเมืองไม่สามารถปรับตัวตามสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น ขบวนการประชาธิปไตยในเกาหลีใต้ ขบวนการประชาธิปไตยในยุโรปตะวันออก เป็นต้น

3. ขั้นตอนของการเคลื่อนไหวทางสังคม

นักสังคมวิทยาอย่าง Blumer, Herbert และ Charles Tilly ได้ศึกษาวงจรชีวิตของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งมีกระบวนการสี่ขั้นตอน ในระยะเริ่มแรก ผู้คนตระหนักถึงปัญหาและมีผู้นำเกิดขึ้น ตามด้วยขั้นตอนการรวมตัวกัน เมื่อคนเข้าร่วมและจัดระเบียบเพื่อเผยแพร่ปัญหาและสร้างความตระหนัก ในขั้นตอนการจัดตั้งสถาบันการเคลื่อนไหวไม่ต้องการอาสาสมัครระดับรากหญ้าอีกต่อไป เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งมักจะมีพนักงานที่ได้รับค่าจ้างในการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวทางสังคมแต่ละครั้งที่กำลังถึงข้างต้นจะเห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มีศักยภาพที่จะเปลี่ยนวิธีการที่ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น Twitter, Facebook ฯลฯ ซึ่งได้รับการกระตุ้นเตือนผ่านกิจกรรมโซเชียลมีเดีย การเคลื่อนไหวทางสังคมที่เริ่มต้นด้วยการเปิดใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มักจะเกี่ยวกับสาเหตุที่เกิดขึ้นใหม่หรือปัญหาในใจของบุคคลหรือกลุ่มคนนั้น ๆ เชิงอุดมคติ การรับรู้ปัญหาสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วด้วยการคลิกโดยที่มีผู้คนนับพันทั่วโลกได้รับการแจ้งในเวลาเดียวกัน สามารถสร้างผู้ชมผ่านโซเชียลมีเดียโดยไม่ต้องพบปะผู้คนที่เป็นแรงบันดาลใจในการแสดงความคิดหรือสิ่งต่าง ๆ ผ่านทางความคิดของบุคคลโดยไม่สนใจว่าความคิดเหล่านี้จะดีหรือไม่ดี แต่ต้องการโพสต์ แชร์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นเพื่อให้ผู้ชมโซเชียลมีเดียเข้ามาดูเท่านั้น (Blumer, Herbert, 1969); (Charles Tilly, 1978)

4. สถานภาพทางสังคมในยุคดิจิทัลทางการเคลื่อนไหวของสังคมไทย

โลกและสังคมร่วมสมัยได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ตลอดมาจนถึงปัจจุบันด้วยแรงขับเคลื่อนสำคัญหลายประการ กระแสการเปิดเสรีและเชื่อมต่อหลายภาคส่วนของหลายสังคมเข้าหากันได้ถูกพัฒนาในหลายมิติ บนเส้นทางต่อเชื่อมของเทคโนโลยีการสื่อสาร ความสามารถและความเร็วสูง ซึ่งถูกพัฒนาเร่งความเร็ว ตลอดจนความซับซ้อนในการเชื่อมต่อขึ้นหลายเท่าตัว เพื่อรองรับทุกกิจกรรมของชีวิตในศตวรรษที่ 21 และยังคงครอบคลุมถึงไปถึงชีวิตทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง ของผู้คนในสังคมร่วมสมัยของเราอย่างกว้างขวางทั่วถึงไปตามการต่อเชื่อมอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน อำนาจ พลัง การครอบงำควบคุมปกครองและต่อต้าน ขบวนการเคลื่อนไหวและรูปแบบของปฏิบัติการบนพื้นที่การสื่อสารร่วมสมัยที่เกิดขึ้นตามมาพร้อมกันทำให้การเมืองยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงจากการเมืองในยุคก่อนหน้า การเมืองของสังคมประชาธิปไตยยุคก่อนหน้าที่สื่อวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์เคยมีบทบาทสำคัญกำลังแพร่กระจายขยายวงไปสู่การเมืองบนโครงข่ายอินเทอร์เน็ต บนฐานรากแพลตฟอร์มการสื่อสารแบบใหม่ (Platforms) ของผู้มีอำนาจรายใหม่ พร้อมไปกับแนวรบดั้งเดิมในพื้นที่ทางกายภาพ ที่ขยายออกไปสู่แนวรบบนพื้นที่ไซเบอร์ (Cyberwarfare) การเมืองยุคดิจิทัลจึงเป็นความสนใจหลักของเนื้อหาในหน่วยการศึกษานี้ ที่จะชวนให้ผู้อ่านได้สำรวจปริณทลทางความรู้ของการเมืองในสังคมร่วมสมัยของเราเกือบทั้งโลกนี้ไปด้วยกันในสังคมยุคดิจิทัล ปฏิเสธไม่ได้ว่าอินเทอร์เน็ตได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประชาธิปไตย โดยอินเทอร์เน็ตถือเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นส่วนของการบริหารงาน การให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ช่องทางการสื่อสารชวนเชื่อในทางการเมือง พื้นที่ในการนัดพบกันของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน การสื่อสารกิจกรรมการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบของการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกันทั้งสิ้น อินเทอร์เน็ตจึงถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการช่วยย่นระยะทาง และระยะเวลาในการสื่อสาร รวมทั้งยังสามารถส่งผ่านข้อมูลได้แพร่หลาย และเกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นในสังคมดิจิทัล ปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับปัญหาความขัดแย้ง และวิกฤติทางการเมืองทำให้อินเทอร์เน็ตกลายมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง อาทิเช่น Facebook, Twitter, Web board หรือแม้กระทั่งการเผยแพร่คลิปวิดีโอผ่านทาง www.youtube.com และทำให้เกิดเป็นสังคมออนไลน์ขึ้น ซึ่งเป็นพื้นที่ในการรวมตัวกัน เพื่อแสดงความคิดเห็น พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง รวมไปถึงยังเป็นการรายงานความเคลื่อนไหวของการชุมนุม ที่มีความรวดเร็วในการนำเสนอข้อมูล ดังนั้นอินเทอร์เน็ตจึงเป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น (พุทธิตา ชัยอนันต์, 2563) หากนำ

เรื่องสื่อออนไลน์กับการเคลื่อนไหวทางสังคมไทยมาพิจารณาร่วมกันในอีกแง่ปัจจัยภายในองค์กรของกลุ่มอิสระเองก็เอื้อต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองยุคใหม่เช่นกันตั้งแต่การทำงานเป็นทีม การไม่มีผู้นำที่เป็นทางการ การไม่มีสายบังคับบัญชา การทำงานที่ไม่ยึดติดกับตำแหน่งและโครงสร้าง รวมทั้งไม่ต้องมีสมาชิกจำนวนมาก ๆ โดยกลุ่มอิสระมองว่าตัวกิจกรรมเป็นแรงจูงใจ และความสำเร็จเป็นรางวัลสำหรับการทำงานโดยตัวมันเอง ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมองค์กรของกลุ่มอิสระบางกลุ่มยังเน้นการคิดนอกกรอบและท้าทายแบบแผนเดิม ๆ ของการเคลื่อนไหว รวมทั้งแฝงไปด้วยความคิดเสรีนิยมใหม่ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ ความเป็นประชาธิปไตย และองค์กรภาคประชาสังคม (NGOs) เพื่อเรียกร้องในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ (Cheangsan, U., 2013) ตามรูปแบบกิจกรรม อุดมการณ์และเป้าหมายขององค์กร NGOs ในประเทศไทยมีบทบาทในสังคมมายาวนาน กว่า 40 - 50 ปี ทั้งนี้ในสังคมไทยเอ็นจีโอเหล่านี้มีทั้งที่เป็นกลุ่มบุคคลและองค์กร ซึ่งรวมไปถึงมูลนิธิหรือหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการพัฒนา หากลองยกตัวอย่างองค์กรเอ็นจีโอตัวเก่าและเป็นที่รู้จักของประเทศไทย ก็เช่น สภากาชาดไทย อย่างไรก็ดี หากลองพิจารณาขบวนการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในภาพรวมโดยอนุโลมวิวัฒนาการที่สำคัญของขบวนการเคลื่อนไหวมักเป็นไปในเชิงพลวัตของขบวนการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะในด้านยุทธศาสตร์ (Strategy) กลยุทธ์ (Tactic) และกรอบ (Frame) การดำเนินการเคลื่อนไหว ด้วยเหตุนี้ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกรอบการดำเนินการเคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคปัจจุบันจึงมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นอันเป็นผลจากการเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวของขบวนการเคลื่อนไหวในอดีต ทั้งนี้ แนวคิดของ Geoffrey Pleyers & Marlies Glasius ได้กล่าวไว้ว่า 1) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมดำเนินการเคลื่อนไหวโดยใช้พื้นที่และเครือข่ายที่เอื้อต่อการขยายตัวของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการใช้พื้นที่สาธารณะและท้องถนน 2) ผู้ที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวมักมีภูมิหลังใกล้เคียงกัน โดยมักเป็นกลุ่มบุคคลที่ศึกษาการทำงานคลุ่มเครือและเป็นบุคคลที่รับข่าวสารผ่านเครือข่ายข้อมูลที่กว้างขวางระดับโลก และ 3) ขบวนการเคลื่อนไหวมีข้อเรียกร้องที่ใกล้เคียงกัน คือ มุ่งเน้นประเด็นว่าด้วยประชาธิปไตย ความยุติธรรมทางสังคม และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งประเด็นสุดท้ายนี้เป็นวิวัฒนาการที่สำคัญ เพราะเป้าหมายของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่จำเป็นต้องเป็นการท้าทายอำนาจรัฐหรือช่วงชิงพื้นที่ทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งอีกต่อไป แต่อาจเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อเป้าหมายทั้งสองประการในเวลาเดียวกันก็ได้ (Geoffrey Pleyers & Marlies Glasius, 2011) นอกจากนี้ อีกวิวัฒนาการหนึ่งที่น่าสนใจของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม คือ รูปแบบการจัดองค์กรของขบวนการเคลื่อนไหว แต่เดิมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมักมีการจัดองค์กรที่เป็นรูปธรรมและมีลักษณะรวมศูนย์ ดังจะเห็นได้จากการมีเป้าหมายและกลุ่มผู้นำขบวนการเคลื่อนไหวที่ชัดเจน แต่ในยุคปัจจุบัน รูปแบบการจัดองค์กรของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นนามธรรมและมีการกระจาย

อำนาจมากขึ้น อย่างไรก็ตาม นักวิชาการจำนวนหนึ่งระบุว่าวิวัฒนาการดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นของสื่อออนไลน์ (Social Media) ในฐานะสื่อกลางและเครื่องมือสำหรับการถ่ายทอดข้อมูล ระดมทรัพยากรและระดมคนให้เข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (ภาณุภัทร จิตเที่ยง, 2563) การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในภาพอุดมคติของการเมืองที่เปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วม (Participatory Politics) พื้นที่สื่อสังคมเหล่านี้อาจพัฒนาการรวมกลุ่มสนทนาต่อไปเป็นชุมชนออนไลน์ สร้างความเข้าใจร่วมกัน และเรียนรู้ร่วมกัน หรืออาจใช้ถกเถียงปัญหา หรือขับเคลื่อนกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองก็ได้ ในงานการศึกษาเครือข่ายร่วมสมัยมักมองว่าแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ร่วมสมัย รวมถึงตัวบริษัทอย่าง Facebook เองก็มองตัวเองเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองอันทรงประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีจนเป็นเหมือนตั้งก้าวสารพัดนึกของมวลชน (Technological Determinism) แต่ในการสังเกตการณ์ปรากฏการณ์การเมืองร่วมสมัยก็ยังเห็นกระแสความเข้าใจที่ไหลไปบนเทคโนโลยีอย่างหลุดลอยจากความเป็นจริง ความวิตกกังวลต่อความไร้เสถียรภาพของชนชั้นกลางร่วมสมัยเปิดสู่บทสนทนาวิวาทะที่ไม่เป็นทางออกของปัญหา และยังมีอาการแบ่งแยก ก้าวร้าวรุนแรง ต่อกลุ่มแนวคิดปฏิบัติของตนได้

สรุปการเคลื่อนไหวทางสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่งพาดิจิทัล ซึ่งเป็นสื่อกลางที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เป็นอีกสิ่งที่สามารถทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางสังคมได้ ไม่แพ้การสื่อสารแบบมวลชน เพราะในปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลกส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟนเป็นหลักไม่ว่าจะใช้ ดูข่าว เล่นโซเชียล หรืออะไรก็ตาม ทำให้การเข้าถึงข่าวสารต่าง ๆ นั้นสะดวกเข้าได้ทุกที่ทุกเวลา ดิจิทัลจึงมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตและการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มคนในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามหากเอ่ยถึงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมในหมู่มวลชนซึ่งมีบทบาทในเชิงการเมือง ต้องยอมรับว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสิ่งมีมายาวนานอย่างยิ่ง และก่อนหน้าที่วัฒนธรรมกลุ่มนี้จะถูกนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ฝ่ายรัฐหรือฝ่ายปกครองเคยใช้ “วัฒนธรรมสมัยนิยม” เป็นเครื่องมือโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือแม้แต่ใช้ในบทบาทเชิง “โฆษณาชวนเชื่อ” (Propaganda) ด้วยซ้ำ หากมองความสัมพันธ์ระหว่างสองสิ่งในเบื้องต้น จะเห็นการใช้สื่อที่ปรากฏในวัฒนธรรมร่วมสมัยอย่างเข้มข้นและเห็นได้ชัดในช่วงที่สถานการณ์บ้านเมืองไม่ปกติ วัฒนธรรมร่วมสมัยถูกใช้ในทางการเมืองในยุคใหม่สื่อสิ่งพิมพ์ ข่าวสาร และโซเชียล คือสิ่งที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในเชิงการเมืองในฐานะพลเมืองที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม การเรียนรู้และเข้าใจถึงสิทธิและความรับผิดชอบในสังคมออนไลน์ย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี นอกจากนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับโอกาสแห่งศตวรรษใหม่ที่โลกดิจิทัลสร้างขึ้นมานั้น ไม่ว่าจะเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงฉับพลันของโลกดิจิทัลนั้น มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อเสียคือเราเห็นข่าวปลอมเยอะขึ้นมาก รวมถึงเกิดคำถามเรื่องความปลอดภัย

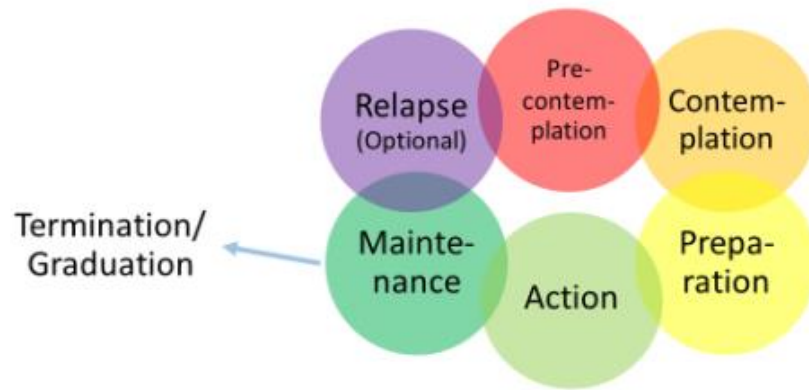
ของข้อมูลส่วนบุคคลและอาชญากรรมไซเบอร์ แต่ขณะเดียวกัน ข้อดีคือเกิดเสียงสาธารณะที่สามารถเปิดพื้นที่ให้เสียงท้องถิ่นพูดในเรื่องราวของตนมากยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Transtheoretical Model: TTM) ประกอบไปด้วย

1. ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง (Transtheoretical Model) ใช้ตัวย่อว่า TTM ถูกพัฒนาโดย Prochaska and Diclemente (1983) เป็นโมเดลที่อธิบายความตั้งใจหรือความพร้อมของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองโดยเน้นที่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการตัดสินใจ (Decisional making) ของบุคคลผู้นั้น ในช่วงแรก ๆ TTM ถูกพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในผู้ติดเหล้าและบุหรี่ต่อมาได้ขยายขอบเขตมาใช้อธิบายพฤติกรรมการป้องกันโรคและการประยุกต์ใช้ในด้านบริการทางการแพทย์ (Burkholder & Ever, 2002; Prochaska & Marcus, 1994; Weinstein, Rothman, & Sutton, 1998) TTM ได้อธิบายว่าบุคคลไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จากการคิดเพียงครั้งเดียว แต่จะค่อย ๆ พัฒนาการคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปที่ละขั้น เรียกว่า ขั้นตอนความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stages of change) ซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นไม่สนใจปัญหา (Precontemplation) 2) ขั้นลังเลใจ (Contemplation) 3) ขั้นตัดสินใจและเตรียมตัว (Preparation) 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) 5) ขั้นกระทำต่อเนื่อง (Maintenance) และ 6) การกลับไปมีปัญหาค้ำ (Relapse) จะเห็นได้ว่า ขั้นที่ 1-3 คือ ขั้นก่อนปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมาย ส่วนขั้นที่ 4 และ 5 เป็นขั้นกำลังปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งบุคคลที่อยู่ในแต่ละขั้นความพร้อมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 อาจเปลี่ยนแปลงขั้นความพร้อมไปในทิศทางลดลง หรือเพิ่มขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น วันนี้บุคคลประเมินว่าตนเองอยู่ในขั้นที่ 1 เมื่อได้อ่านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประโยชน์ของการออกกำลังกายและรับรู้ว่าตนเองมีโอกาสเป็นโรคเบาหวานได้ถ้าไม่ออกกำลังกาย จึงเกิดความรู้สึกอยากออกกำลังกายและเริ่มปฏิบัติจริงจัง ดังนั้น 1 สัปดาห์ต่อมาบุคคลนี้จึงเลื่อนมาอยู่ในขั้นเริ่มปฏิบัติ เป็นต้น

แผนภาพที่ 2-3 The Stages of change

ที่มา : sheacademy.in.th

2. องค์ประกอบโครงสร้างของทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Transtheoretical Model: TTM) 4 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stages of change) ระดับขั้นความพร้อมหรือความตั้งใจของบุคคลที่จะปฏิบัติพฤติกรรม (Prochaska & Velicer, 1997) ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้น ดังนี้

2.1.1 ขั้นไม่สนใจปัญหา (Pre-contemplation stage) บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้ยังไม่คิดและไม่สนใจที่จะปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ นอกจากนี้ยังไม่ตระหนักถึงผลเสียของพฤติกรรมเดิมที่กำลังปฏิบัติอยู่

2.1.2 ขั้นลังเลใจ (Contemplation stage) บุคคลเริ่มคิดที่จะปฏิบัติพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ภายในระยะเวลา 6 เดือน ข้างหน้า ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาความสมดุลระหว่างผลดี-ผลเสีย (Pros-cons) ที่จะได้รับถ้าเขาปฏิบัติพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ในขั้นนี้บุคคลอาจคิดว่าเกิดผลดี มากกว่าผลเสีย (Pros > cons)

2.1.3 ขั้นตัดสินใจและเตรียมตัว (Preparation stage) ในขั้นนี้บุคคลเตรียมที่จะปฏิบัติพฤติกรรมอันพึงประสงค์ภายใน 30 วัน ข้างหน้า หรือบางคนเริ่มปฏิบัติแล้วแต่ทำได้ไม่สม่ำเสมอจึงยังไม่เกิดประโยชน์

2.1.4 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action stage) บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้สามารถปฏิบัติพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้สม่ำเสมอ แต่ระยะเวลาที่ปฏิบัติน้อยกว่า 6 เดือน

2.1.5 ขั้นกระทำต่อเนื่อง (Maintenance stage) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ในขั้นนี้บุคคลสามารถปฏิบัติพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้สม่ำเสมอ เป็นระยะเวลาติดต่อกันนานมากกว่า 6 เดือน

2.1.6 การกลับไปมีปัญหาค้ำ (Relapse) การที่บุคคลนั้นถอยกลับไปมีพฤติกรรมแบบเดิมก่อนที่จะเปลี่ยนแปลง โดยที่บุคคลจะนำพาตนเองไปสู่สถานการณ์เสี่ยง การปล่อยให้ตนเองมีภาวะอารมณ์จิตใจที่เปราะบาง ไม่สามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ จนกลับไปมีพฤติกรรมเดิม

นอกจากขั้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Stages of change) TTM ยังอธิบายแนวคิดหลัก (Core constructs) ที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละขั้น (Stage of change) ดังนี้ คือ ความมั่นใจเฉพาะอย่าง (Self-efficacy) ดุลภาพในการตัดสินใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Decisional balance) และกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Processes of change)

2.2 ความมั่นใจเฉพาะอย่าง (Self-efficacy) เป็นความเชื่อมั่นที่บุคคลมีต่อตนเองว่าตนเองมีความสามารถที่จะปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมายได้สำเร็จถึงแม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ ซึ่งกลุ่มบุคคลที่อยู่ในขั้นไม่สนใจปัญหา (Pre-contemplation) และขั้นลังเลใจ (Contemplation) จะมีการรับรู้ความสามารถของตนต่อพฤติกรรมอันพึงประสงค์น้อยกว่ากลุ่มบุคคลที่อยู่ในขั้นตัดสินใจและเตรียมตัว (Preparation) และขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ส่วนกลุ่มบุคคลที่อยู่ในขั้นกระทำต่อเนื่อง (Maintenance) จะมีความมั่นใจและต้องการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด (Kim, 2008 ; Tung & Hsu, 2009)

2.3 ดุลภาพในการตัดสินใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Decisional balance) การที่บุคคลประเมินความสมดุลระหว่างผลดี-ผลเสีย (Pros-cons) ที่จะได้รับจากการปฏิบัติพฤติกรรมเป้าหมาย การประเมินดุลภาพในการตัดสินใจจะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงขั้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระดับที่สูงขึ้น (Spencer, Adams, Malone, Roy, & Yost, 2006)

2.4 กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Processes of change) เป็นกลวิธี/เทคนิคที่ใช้ความรู้สึกรู้จักคิด หรือประสบการณ์และเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่นำมาใช้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีการขยับผ่านขั้นความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 5 ขั้น Prochaska and Diclemente (1983) ได้อธิบายว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมี 10 วิธีที่นำมาจากการใช้ทฤษฎีจิตบำบัด ประกอบด้วยการใช้ความรู้สึกรู้จักคิดหรือประสบการณ์ (Cognitive/ experiential processes) และการใช้กระบวนการทางพฤติกรรม (Behavioral processes) อย่างละ 5 กระบวนการ ดังนี้

2.4.1 กระบวนการใช้ความรู้สึกนึกคิดหรือประสบการณ์ (Cognitive/experiential processes) ประกอบด้วย 5 กระบวนการ คือ 1) การเพิ่มความตระหนักรู้ (Consciousness raising) 2) การกระตุ้นให้รู้สึกกลัว หรือสะเทือนใจ (Dramatic relief) 3) การประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental reevaluation) 4) การประเมินตนเอง (Self-reevaluation) 5) การประกาศเจตนารมณ์ให้สังคมรับรู้ (Social liberation)

2.4.2 กระบวนการทางพฤติกรรม (Behavioral processes) แบ่งย่อยเป็น 5 กระบวนการ ดังนี้ 1) การใช้เทคนิคการหาสิ่งทดแทน (Counter-conditioning) 2) การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุน (Helping relationship) 3) การใช้เทคนิคการให้รางวัลตนเอง (Reinforcement management) 4) เทคนิคการให้คำมั่นสัญญากับตนเอง (Self-liberation) 5) การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus control)

แนวคิด ทฤษฎี เครดิตทางสังคม

จุดเริ่มระบบเครดิตสังคม (Social Credit System - SCS) สภาพเศรษฐกิจของประเทศจีนได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลจีนตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทางด้านสังคมควบคู่ไปกับทางด้านเศรษฐกิจ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการกำกับดูแลให้เป็นสังคมที่โปร่งใส มีการทำธุรกิจที่เป็นธรรม ป้องกันการฉ้อฉลและการรับสินบน จัดระเบียบสังคม ปรับพฤติกรรมประชาชนในประเทศ เพิ่มความมีระเบียบวินัย อาทิ การไม่ส่งเสียงดัง การเข้าแถวไม่แซงคิว การรักษาความสะอาด และมารยาททางสังคม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ และผลักดันประเทศไปสู่ระดับสากลนั้น การใช้วิธีอบรมและปลูกฝังอุปนิสัยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประชากรชาวจีน ซึ่งมีมากกว่าพันล้านนั้นไม่สามารถทำได้ในระยะเวลารวดเร็ว เครื่องมือที่รัฐบาลจีนนำมาใช้ คือ ระบบเครดิตทางสังคม “The Social Credit System (SCS)” เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานเดียวกันทั้งประเทศ และใช้ข้อมูลเครดิตของบุคคลในการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลและการลงโทษ เพื่อยกระดับเครดิตโดยรวมของสังคมให้ดีขึ้น ระบบเครดิตทางสังคม (The Social Credit System) ประกาศใช้ครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2557 ยึดหลักการ 4 ประการ คือ 1) ความซื่อสัตย์ในการบริหารงานของรัฐบาล (Honesty in government affairs) 2) ความซื่อสัตย์ในการทำธุรกิจ (Commercial integrity) 3) ความซื่อสัตย์ของสังคม (Societal integrity) และ 4) ความน่าเชื่อถือของตุลาการ (Judicial credibility) แต่ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ในระยะแรกของโครงการ (ปี พ.ศ.2557-2563) ได้กำหนดพื้นที่ทดลองกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ 12 เมือง เพื่อนำประเด็นปัญหาอุปสรรคที่พบในพื้นที่ทดลองไปปรับปรุง และส่งเสริม

อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นคงและมีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงข้อมูล Big Data เพื่อแบ่งปันข้อมูลเครดิตเป็นการสาธารณะ กระบวนการรายงาน และตรวจสอบข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2560 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560 : 1) ซึ่งรัฐบาลจีนได้ออกร่างแผนสำหรับการสร้างระบบเครดิตสังคม หรือ Social Credit System (SCS) ในปี พ.ศ.2557 (ค.ศ.2014) กำหนดให้ภายในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020) ระบบเครดิตทางสังคมจะเปลี่ยนชีวิตของทุกคนโดยพื้นฐานของพลเมืองจีน โดยพลเมืองจีนแต่ละคนจะได้รับคะแนนจากพฤติกรรมความซื่อสัตย์ คะแนนนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับชีวิต เช่น ไม่ว่าจะ เป็นสิทธิ์พิเศษในเช่าแฟลต หรือซื้อตัวเครื่องบิน หรือได้รับสิทธิ์ในการเข้าถึงโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย และบริการของรัฐ (Daithi Mac Sithigh and Mathias Siems, 2019 : 1)

การสร้างความไว้วางใจในระบบนี้ พลเมืองจีนจะต้องเข้าร่วมในระบบที่จัดอันดับพฤติกรรม และทัศนคติทางสังคม ซึ่งอาจส่งผลร้ายต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามแม้จะมีสัญญาว่าระบบนี้จะถูกนำไปใช้เป็นวงกว้างทั่วประเทศ แต่ดูเหมือนว่าชาวจีนจำนวนมากจะสนับสนุนแนวคิดนี้ ในหลายประเทศ "ความน่าเชื่อถือทางการเงิน" (Financial creditworthiness) อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือการทำธุรกิจประเภทอื่น ๆ แต่ระบบ Social Credit ที่รัฐบาลจีนเสนอให้ใช้ครอบคลุมทั่วประเทศภายในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020) นั้น จะมีผลต่อประชาชนมากกว่านั้น โดยจะจัดอันดับบุคคลตามเกณฑ์ชีวิตที่ทางการเรียกว่า "ความน่าไว้วางใจ" (trustworthiness) ระบบนี้ยังครอบคลุมไปถึงบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ด้วย ประเด็นสำคัญของระบบนี้คือ รัฐบาลมุ่งเป้าที่จะประเมินระดับความน่าไว้วางใจทางสังคมจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ตั้งแต่สินค้าที่ประชาชนซื้อ ไปจนถึงพฤติกรรมทางสังคมหรือแม้แต่ทางการเมือง หากประชาชนละเมิด "ความไว้วางใจ" เช่น การสูบบุหรี่ในพื้นที่ต้องห้าม หรือชำระภาษีล่าช้า บุคคลเหล่านี้จะถูกตัดคะแนน ในทางกลับกัน ประชาชนจะได้คะแนนเพิ่มหากทำความดี เช่น การทำงานเพื่อการกุศล ในทางปฏิบัติ ระบบคะแนนนี้จะอยู่ในรูปของ "บัญชีดำ" สำหรับผู้มีคะแนนเป็นลบ และ "บัญชีแดง" สำหรับผู้มีคะแนนเป็นบวก ระบบนี้เริ่มใช้ในเมืองหรงเฉิง มณฑลชานตง ทางภาคตะวันออกของจีนแล้ว โดยประชาชนจะได้รับคะแนน 1,000 คะแนน ซึ่งสามารถเพิ่มหรือลดได้ตามกิจกรรมที่ทำ เช่น จะถูกตัดคะแนนหากได้ใบสั่งเพราะทำผิดกฎจราจร หรือจะได้คะแนนเพิ่มหากให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่ด้อยโอกาส เมื่อปีที่แล้ว ศาลประชาชนสูงสุด (Supreme People's Court) ของจีน ระบุว่า มีพลเมืองราว 6.15 ล้านคน ถูกห้ามไม่ให้โดยสารเครื่องบินจากการกระทำผิดทางสังคม ที่เป็นเช่นนี้ไม่ใช่เพราะพวกเขามีประวัติการก่อปัญหาในการเดินทางด้วยเครื่องบินเท่านั้น แต่ยังอาจมาจากการที่พวกเขากระทำผิดฐานเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับการก่อการร้าย, ใช้ตัวที่หมดอายุ หรือสูบบุหรี่ในสถานที่ต้องห้าม (บีบีซีนิวส์, 2561 : ออนไลน์)

การจัดคะแนนความน่าเชื่อถือผู้บริโภคเป็นโครงการของภาคเอกชนที่เริ่มใช้แล้ว โดยทางการให้ใบอนุญาต 8 บริษัทในการประเมินคะแนนความน่าไว้วางใจและคุณสมบัติอื่น ๆ หนึ่งในบริษัทเหล่านี้ คือ Sesame Credit ธุรกิจในเครืออาลีบาบา ยักษ์ใหญ่ด้านอีคอมเมิร์ซของจีน ซึ่งมีระบบสำหรับสมาชิกที่สมัครใจ โดยผู้ใช้ระบบนี้จะได้แต้มเพิ่มหากซื้อสินค้าสำหรับครอบครัว เช่น ผ้าอ้อมเด็ก หรือชวนเพื่อนมาเป็นสมาชิก แต่หากซื้อสินค้าบางประเภทเช่น วิดีโอเกม ก็อาจถูกตัดแต้มได้ หากลูกค้ามีคะแนนสะสมสูงก็จะได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น หากใช้บริหารหาคู Baihe.com โปรไฟล์ของบุคคลนั้นก็จะมีปรากฏให้ผู้ใช้งานคนอื่นได้เห็นมากขึ้น หากลูกค้ามีคะแนนมากพอก็อาจสามารถเช่ารถโดยไม่ต้องวางเงินมัดจำ หรือใช้บริการเช็คอินวีไอพีที่ท่าอากาศยานนานาชาติปักกิ่งได้ (บีบีซีนิวส์, 2561 : ออนไลน์)

ระบบเครดิตทางสังคม “The Social Credit System (SCS)” ถูกจับตาว่าเป็นระบบเครื่องมือในการลิดรอนเสรีภาพประชาชน รวมทั้งเพิ่มการควบคุมทางสังคมและการเมือง โดยเฉพาะต่อบรรดาชนกลุ่มน้อยและกลุ่มผู้เห็นต่างกับรัฐบาล โดยใช้เทคโนโลยีและระเบียบข้อบังคับเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมพฤติกรรมพลเมือง ซึ่งการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ผ่านเว็บไซต์นั้น เว็บไซต์บางแห่งไม่ประสบความสำเร็จในการเข้าสู่ตลาดจีน และยังมีเว็บไซต์โซเชียลมีเดียหลายเว็บไซต์ถูกบล็อก (เช่น Twitter และ Facebook) ทำให้ชาวจีนจึงต้องพึ่งพาผู้ให้บริการรายใดรายหนึ่งของจีน ซึ่งหมายความว่าโดยหลักการแล้วรัฐบาลจีนอาจสามารถเข้าถึงข้อมูลผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องได้ (Daithí Mac Síthigh and Mathias Siems. 2019 : p. 12)

แผนภาพที่ 2-4 แนวคิดเครดิตทางสังคม

ที่มา : <https://pantip.com/topic/38641810>

แนวทางดำเนินการระบบเครดิตสังคมในประเทศไทย สามารถดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การสร้างพื้นที่และกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยมในชุมชน โดยสอดคล้องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน (ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอยู่อย่างพอเพียง การกระทำอย่างรับผิดชอบ ความเป็นธรรมทางสังคม) อย่างต่อเนื่อง รวมถึงศึกษากลไกใหม่ ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ อาทิ ระบบเครดิตสังคม (Social credit) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563 : 404) ระบบเครดิตทางสังคม “The Social Credit System (SCS)” ในประเทศไทย สามารถนำแนวคิดธนาคารความดีที่ใช้ในโรงเรียน สถาบันการศึกษา บริษัท และชุมชนต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ และขยายผลสู่สังคมในวงกว้าง ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับธนาคารความดีที่สามารถประยุกต์ใช้เป็น The Social Credit System (SCS) เช่น กระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมประชาชน โดยพระราชบัญญัติ (สิงห์คำ ชยวิโส) (2556 : 193 - 194) ซึ่งพบว่า การจัดตั้งกลุ่มธนาคารความดีของชุมชนวัดศรีเมืองมูล ตำบลห้วยม อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” มีแนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดี 2 ประการ คือ 1) เพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้ อย่างสงบสุข 2) เพื่อพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนความดี โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในลักษณะของคะแนนความดี ผลจากการดำเนินการธนาคารความดีสามารถทำให้คนในชุมชนมีความสุข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยได้รับค่าความดีเป็นสิ่งตอบแทนแล้วสามารถนำมาแลกเปลี่ยนสิ่งของได้

การบริหารจัดการของธนาคารความดีตำบลห้วยมและตำบลป่าหุ้ง อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย โดย วรางคณินทร์ ศรีวงศ์ (2556 : 206 - 207) พบว่าเหตุจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลห้วยม คือ 1) การมีคนในชุมชนและคณะกรรมการบริหารงานมาชักชวนให้เข้าร่วม 2) การเล็งเห็นผลประโยชน์ที่เกิดต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและการช่วยเหลือผู้อื่นด้วย ส่วนเหตุจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลป่าหุ้ง คือ 1) การมีคนในชุมชนและคณะกรรมการบริหารงานมาชักชวนให้เข้าร่วม 2) การเล็งเห็นผลประโยชน์บางอย่างของธนาคารความดีและการแสดงความร่วมมือกับชุมชน 3) เหตุผลส่วนบุคคล ผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลห้วยม สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ เกียรติบัตรเชิดชูความดีทุนการศึกษา ตัวอย่างชีวิตเข้มทิศคนดีตำบลห้วยม 2) ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสุขที่สัมผัสได้ การได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่างที่ดี ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็น

สมาชิกของธนาคารความดีตำบลป่าหุ้ง แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ ทุนการศึกษา แพ้มสะสมงาน เกียรติบัตรเชิดชูความดี เกณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือ การทัศนศึกษาดูงาน 2) ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกดี ความสุขทางใจที่ได้ทำดีและเห็น คนรอบข้างทำดี ความภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่างที่ดี การได้ปลูกฝังค่านิยมที่ดี

จากที่กล่าวมาการระบบเครดิตทางสังคมในโรงเรียน สถาบันการศึกษา บริษัทและชุมชน ต่าง ๆ สามารถนำโครงการธนาคารความดีมาปรับใช้ได้ โดยแนวทางกำหนดผลตอบแทนหรือรางวัล เช่น การนำแต้มสะสมมาใช้แลกสิ่งของเครื่องใช้หรืออาหาร การมอบเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ การให้ ทุนการศึกษา การทัศนศึกษาดูงาน การมอบสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในการใช้ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัยอาจนำแนวคิดเครดิตการทำความดีที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เคย นำมาใช้ในการรับนักศึกษาเข้าเรียนมาใช้ จะช่วยให้เด็กนักเรียน ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของระบบ เครดิตสังคม ฯลฯ

แนวคิดพื้นที่เชิงนวัตกรรม

นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ซึ่งเกิดจากการใช้ความรู้ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา โดยสิ่งใหม่นั้นอาจอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ แนวคิด หรือกระบวนการ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการ พัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

การพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นแนวคิดการพัฒนาที่มุ่งนำเอาทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่ในพื้นที่ นั้นๆ ในทุกมิติมาพัฒนาต่อยอดเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่อาจอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ แนวคิด หรือกระบวนการ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วน เน้นการเปิดพื้นที่เพื่อให้ทุกภาคส่วนมาทำงาน ร่วมกันในรูปแบบแนวราบ ทำให้เกิดการเสริมแรงจากปกติที่มีการทำงานกันในรูปแบบแนวตั้งตามสาย การบังคับบัญชาเพื่อทำให้เกิดนวัตกรรมเชิงพื้นที่ ซึ่งในที่นี้หมายถึง พื้นที่หรือช่องทางของการแสดงออก เชิงสร้างสรรค์และเปิดเผย ปลอดภัย ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยขั้นตอนของการทำนวัตกรรมเชิง พื้นที่ ประกอบด้วย

1. การคิดค้น (Invention) เป็นการยกย่องนวัตกรรมประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรม การกำหนดโครงสร้างรูปแบบของนวัตกรรม

2. การพัฒนา (Development) เป็นขั้นตอนการลงมือสร้างนวัตกรรมตามที่ยกย่องไว้ การตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมและการปรับปรุงแก้ไข

3. **ขั้นนำไปใช้จริง (Implement)** เป็นขั้นที่มีความแตกต่างจากที่เคยปฏิบัติเดิมมา ในขั้นตอนนี้รวมถึงขั้นการทดลองใช้นวัตกรรม และการประเมินผลการใช้นวัตกรรม

4. **ขั้นเผยแพร่ (Promotion)** เป็นขั้นของการเผยแพร่ การนำเสนอ หรือการจำหน่าย

แนวคิด ทฤษฎี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามหลักสากล/ของไทย / เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ/ พลเมืองโลก (พลเมืองในบริบทของประเทศไทย)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำว่า “คุณลักษณะอันพึงประสงค์” ในมุมมองของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาหลายส่วนได้กำหนดความหมายและองค์ประกอบไว้อย่าง แตกต่างกันในที่นี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำตัว หรือลักษณะเฉพาะตัว 5 ลักษณะ คือ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ (อ้างอิงจาก คุณลักษณะนักเรียนของโรงเรียนสุจริต: งาน สจว.สพฐ. รุ่นที่ 8)

1. **ทักษะกระบวนการคิด** หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงแนวคิดหรือกระทำที่ผ่านกระบวนการคิดโดยอาศัยการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงความเป็นเหตุและผลเพื่อนำมาแก้ไขปัญหา สร้างนวัตกรรม กิจกรรมต่าง ๆ และปฏิบัติออกมาในเชิงสร้างสรรค์

2. **มีวินัย** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎ ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ในสังคม โดยแบ่งเป็นวินัยภายนอก คือการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ และวินัยภายใน คือการประพฤติปฏิบัติตนโดยเกิดจากสำนึกที่ดีและมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยไม่มีการบังคับ เพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม

3. **ซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความจริงใจ ไม่มีความลำเอียง ตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ รู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ทุจริตคดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความละเอียดและเกรงกลัวการกระทำผิดทั้งปวง

4. **อยู่อย่างพอเพียง** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. มีจิตสาธารณะ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมส่วนรวม

สรุป

การศึกษาทั้งหมดที่กล่าวข้างต้นทั้งในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้าน เจเนอเรชัน (Generation) ทำให้เข้าใจความคิด และการแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางสังคมของคนใน เจเนอเรชัน (Generation) ต่าง ๆ รวมถึงเยาวชนไทย ซึ่งในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ สภาพสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและวุ่นวาย ส่วนหนึ่งเป็นภัยคุกคามต่อเยาวชน เยาวชนมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือก่อปัญหาสุขภาพ ปัญหาสังคมอื่น ๆ โดยความไม่รู้เท่าทัน การวิจัยครั้งนี้ได้พิจารณาพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมที่เยาวชนต้องการ บนช่องทางหรือพื้นที่เชิง นวัตกรรมที่เยาวชนจะได้รับการยอมรับจากครอบครัว สังคม เมื่อทำความดีหรือแสดงออกถึงคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ทั้ง 5 ด้าน นับว่าเป็นโอกาสที่จะต่อยอดพัฒนาให้เป็นเยาวชนต้นแบบยุคใหม่ที่มีคุณภาพ ของประเทศต่อไปได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในชุมชนมั่นคง 133 เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 91 คน ประกอบด้วย

1. เยาวชนในชุมชนที่มีอายุระหว่าง 15 – 21 ปี	จำนวน 43 คน
2. ผู้ปกครองในชุมชน	จำนวน 37 คน
3. ผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน	จำนวน 11 คน

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- สร้างแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ จำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (สมนึก ภัททิยธนี , 2549) ได้แก่ ทักษะการคิด จำนวน 11 ข้อ มีวินัย จำนวน 11 ข้อ ซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 9 ข้อ อยู่อย่างพอเพียง จำนวน 9 ข้อ และจิตสาธารณะ จำนวน 10 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และ

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินผล

หากค่าเฉลี่ย มากกว่า 4.00 หมายถึง ดีมาก

หากค่าเฉลี่ย 3.50-3.99 หมายถึง ดี

หากค่าเฉลี่ย 3.00-3.49 หมายถึง พอใช้

หากค่าเฉลี่ย 2.50-2.99 หมายถึง ควรปรับปรุง

หากค่าเฉลี่ย น้อยกว่า 2.50 หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ ในชุมชนมั่นคง 133 จำนวน โดยมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบสนองความดี ตามระบบเครดิตทางสังคม จำนวน 2 ข้อ โดยมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open Ended)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ร่างแบบสอบถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item - Objective Congruence) พิจารณาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนลักษณะข้อความแสดงความรู้สึกหรือการปฏิบัติในทางบวกและทางลบ

2. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านลงในแต่ละข้อ

แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยคณะผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

3. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานกับผู้นำชุมชนมั่นคง 133 เพื่อนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. วันที่ 2 กรกฎาคม 2564 ทำการแจกแบบสอบถาม 2 รูปแบบ ดังนี้
 - 2.1 รูปแบบเอกสาร สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน และผู้ปกครองในชุมชน
 - 2.2 รูปแบบ Google Form สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม โดยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา : ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item - Objective Congruence) ของโรวีเนลลีและแฮมเบลตัน (ล้วนสายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} คือ คะแนนความคิดเห็นเฉลี่ย

ΣX คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นที่ได้จากการตอบ
แบบสอบถาม

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

$$s = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ X คือ คะแนนความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 ข้อ

\bar{x} คือ คะแนนความคิดเห็นเฉลี่ย

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. Chi-square (p-value)

$$\begin{aligned}\chi^2 &= \sum \frac{(O - E)^2}{E} \\ &= \sum \frac{O^2}{E} - n\end{aligned}$$

$$df = (r - 1)(c - 1)$$

O = the observed frequency

E = the expected frequency

r = number of rows

c = number of columns

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์บริบทชุมชนมั่นคง 133 และคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 2) เพื่อพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบเฉพาะเจาะจง รวม 91 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มได้แก่ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 –21 ปี จำนวน 43 คน ผู้ปกครอง จำนวน 37 คน ผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน จำนวน 11 คน ในชุมชนมั่นคง 133 การแจกแบบสอบถามทั้งหมด 91 ฉบับ โดยแจกในรูปแบบเอกสาร ให้กับผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชนและผู้ปกครองสำหรับเยาวชน ใช้รูปแบบ Google form ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนมั่นคง 133

ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบแทนความดีตามระบบเครดิตทางสังคม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4-1 สถิติพรรณนาของข้อมูลทั่วไป

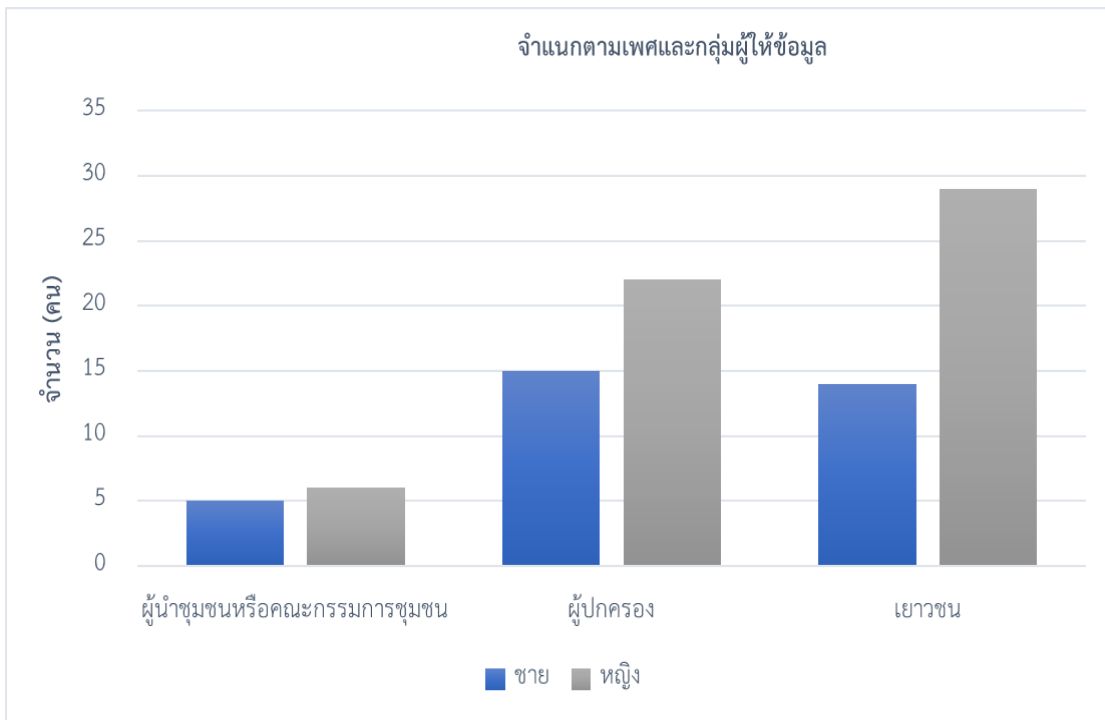
	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน (ร้อยละ)						รวม	
	ผู้นำชุมชนหรือ คณะกรรมการ ชุมชน		ผู้ประกอบการ		เยาวชน			
เพศ								
ชาย	5	(5.49)	15	(16.48)	14	(15.38)	34	(37.36)
หญิง	6	(6.59)	22	(24.18)	29	(31.87)	57	(62.64)
รวม	11	(12.09)	37	(40.66)	43	(47.25)	91	(100)
อายุ (ปี)								
	42.09±18.25		46.81±13.13		16.72±1.93		31.86±17.92	
น้อยกว่า 22 ปี	3	(3.30)	2	(2.20)	43	(47.25)	48	(52.75)
22-45 ปี	3	(3.30)	13	(14.29)			16	(17.58)
มากกว่า 45 ปี	5	(5.49)	21	(23.08)			26	(28.57)
ไม่ระบุ			1	(1.10)			1	(1.10)
รวม	11	(12.09)	37	(40.67)	43	(47.25)	91	(100)
การศึกษาปัจจุบัน								
ประถมศึกษา			6	(6.59)	4	(4.40)	10	(10.99)
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	(8.79)	10	(10.99)	13	(14.29)	31	(34.07)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	(2.20)	8	(8.79)	14	(15.38)	24	(26.37)
ปวช.	1	(1.10)			6	(6.59)	7	(7.69)
ปวส.			5	(5.49)	2	(2.20)	7	(7.69)
ปริญญาตรี			3	(3.30)	4	(4.40)	7	(7.69)
สูงกว่าปริญญาตรี			5	(5.49)			5	(5.49)
รวม	11	(12.09)	37	(40.66)	43	(47.25)	91	(100)

ตารางที่ 4-1 สถิติพรรณนาของข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

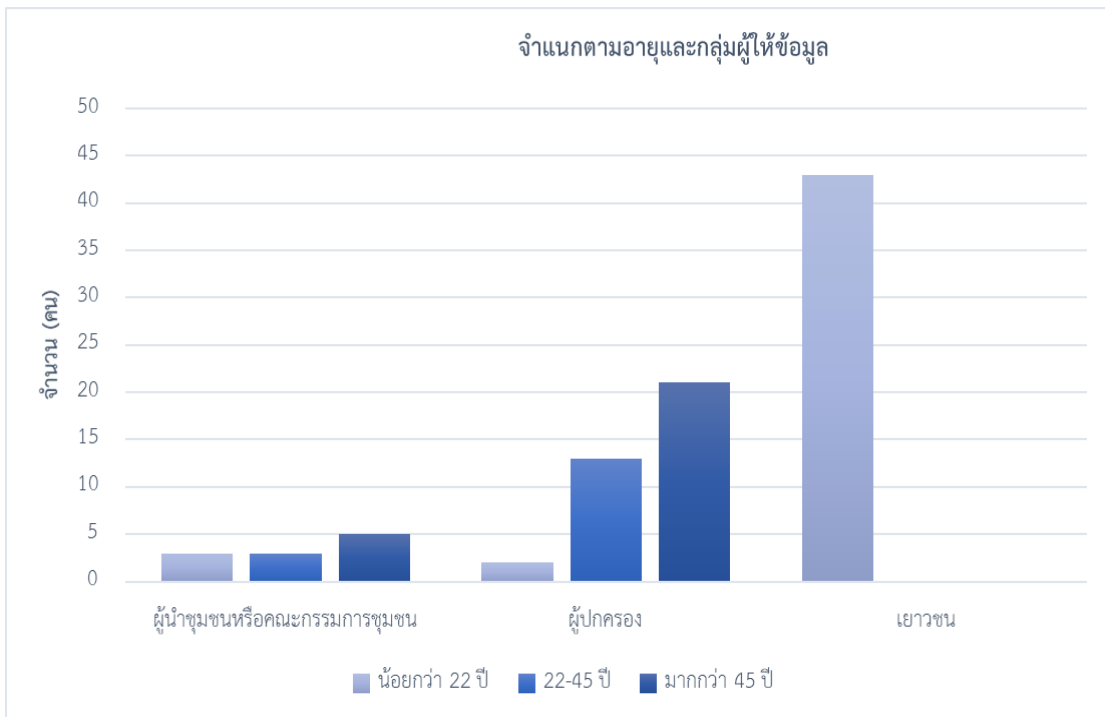
	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน (ร้อยละ)						รวม	
	ผู้นำชุมชนหรือ คณะกรรมการ ชุมชน		ผู้ประกอบการ		เยาวชน			
สถานภาพครอบครัว								
อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา					18	(37.50)	18	(37.50)
อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา					8	(16.67)	8	(16.67)
อาศัยอยู่กับบิดามารดาและญาติ					10	(20.83)	10	(20.83)
อาศัยอยู่กับญาติ					7	(14.58)	7	(14.58)
รวม					43	(100)	43	(100)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว								
น้อยกว่า 2 คน			1	(1.10)	4	(4.40)	5	(5.49)
2-5 คน	7	(7.69)	21	(23.08)	33	(36.26)	61	(67.03)
6-9 คน	4	(4.40)	15	(16.48)	6	(6.59)	25	(27.47)
รวม	11	(12.09)	37	(40.66)	43	(47.25)	91	(100)
รายได้								
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	2	(2.20)	2	(2.20)	8	(8.79)	12	(13.19)
5,000-10,000 บาท/เดือน	2	(2.20)	17	(18.68)	6	(6.59)	25	(27.47)
10,001-15,000 บาท/เดือน			13	(14.29)	5	(5.49)	18	(19.78)
มากกว่า 15,000 บาท/เดือน			3	(3.30)	2	(2.20)	5	(5.49)
ไม่มี, ไม่ระบุ	7	(7.69)	2	(2.20)	22	(24.18)	31	(34.07)
รวม	11	(12.09)	37	(40.66)	43	(47.25)	91	(100)
รายจ่าย								
ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายได้			2	(2.20)	4	(4.40)	6	(6.59)
ร้อยละ 50-80 ของรายได้	1	(1.10)	20	(21.98)	3	(3.30)	24	(26.37)
มากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้	1	(1.10)	12	(13.19)	3	(3.30)	16	(17.58)
ไม่มี, ไม่ระบุ	9	(9.89)	3	(3.30)	33	(36.26)	45	(49.45)
รวม	11	(12.09)	37	(40.66)	43	(47.25)	91	(100)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน ทัศนศึกษาชุมชนมั่นคง 133 แสดงดัง **ตารางที่ 4-1** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 91 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน 11 คน ผู้ปกครอง 37 คน และเยาวชน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.09, 40.66 และ 47.25 ตามลำดับ เพศชาย 34 คน และเพศหญิง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.36 และ 62.64 ตามลำดับ โดยจำแนกตามเพศและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแสดงดัง **แผนภาพที่ 4-1** อายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ที่ 31.72 ± 18.05 ปี ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชนมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 42.00 ± 18.40 ปี กลุ่มผู้ปกครองมีอายุเฉลี่ย 46.81 ± 13.13 ปี และกลุ่มเยาวชน 16.47 ± 2.27 ปี โดยจำแนกตามอายุและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แสดงดัง **แผนภาพที่ 4-2** ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาปัจจุบันในระดับประถมศึกษา 10 คน ระดับมัธยมศึกษาและเทียบเท่า 69 คน และระดับปริญญาตรีและสูงกว่า 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.99, 75.82 และ 13.19 ตามลำดับ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาในปัจจุบันและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แสดงดัง **แผนภาพที่ 4-3** ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มเยาวชน มีสถานภาพครอบครัวอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา 18 คน อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา 8 คน อาศัยอยู่กับบิดามารดาและญาติ 10 คน และอาศัยอยู่กับญาติ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50, 16.67, 20.83 และ 14.58 ตามลำดับ และโดยจำแนกตามสถานภาพครอบครัวและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แสดงดัง **แผนภาพที่ 4-4** ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 2 คน จำนวน 5 คน สมาชิกในครอบครัว 2-5 คน จำนวน 61 คน และสมาชิกในครอบครัวจำนวน 6-9 คน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 5.49, 67.03 และ 27.47 ตามลำดับ โดยจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แสดงดัง **แผนภาพที่ 4-5** ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 12 คน รายได้ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 25 คน รายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 18 คน รายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 5 คน และไม่ประสงค์ตอบ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.19, 27.47, 19.78, 5.49 และ 34.07 ตามลำดับ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แสดงดัง **แผนภาพที่ 4-6** ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายจ่ายต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ จำนวน 6 คน มีรายจ่ายร้อยละ 50-80 ของรายได้ จำนวน 24 คน มีรายจ่ายมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ จำนวน 16 คน และไม่ประสงค์ตอบ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 56.59, 26.37, 17.58 และ 49.45 ตามลำดับ โดยจำแนกตามรายจ่ายต่อเดือนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แสดงดัง **แผนภาพที่ 4-7**

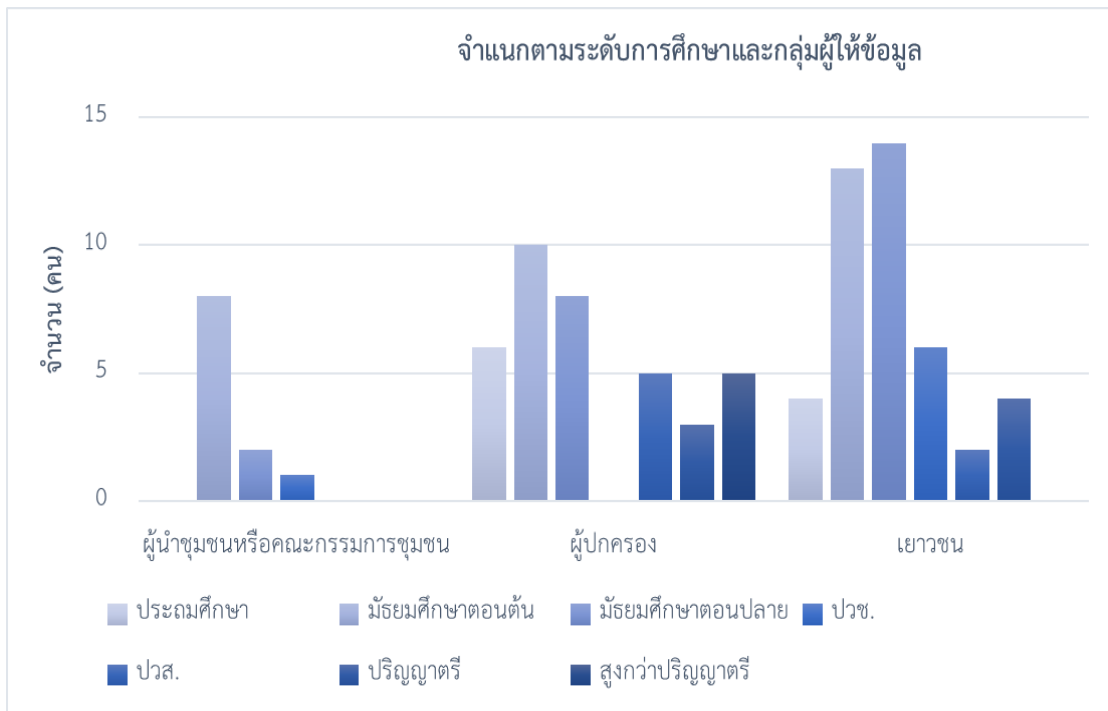
แผนภาพที่ 4-1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

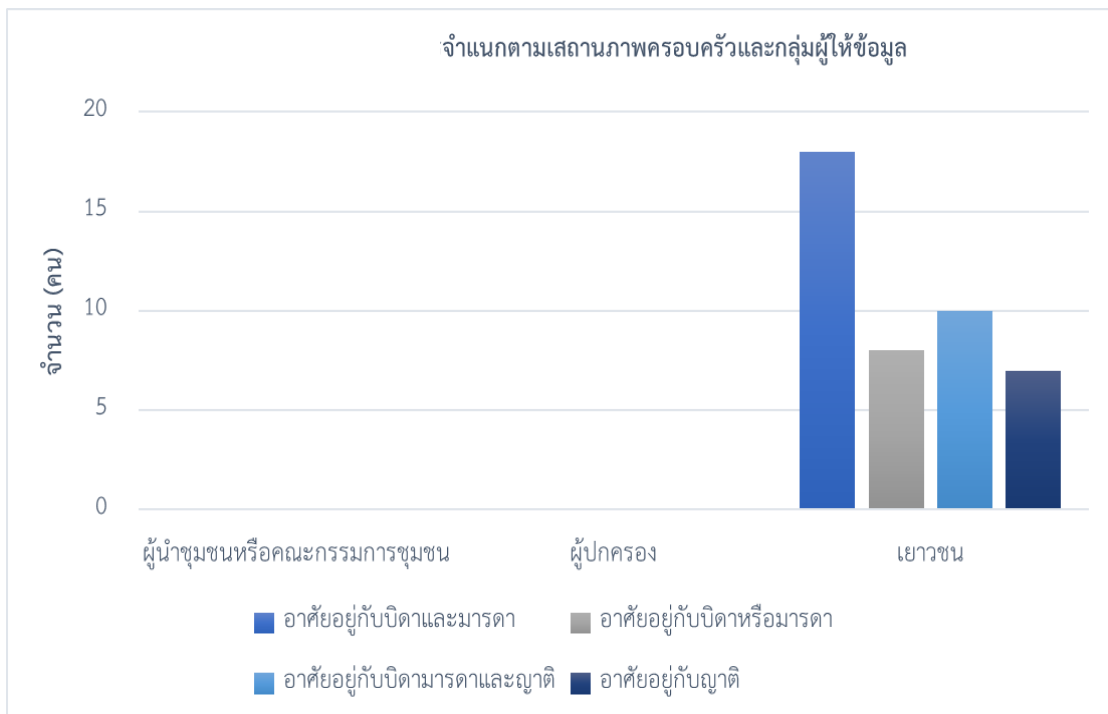
แผนภาพที่ 4-2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

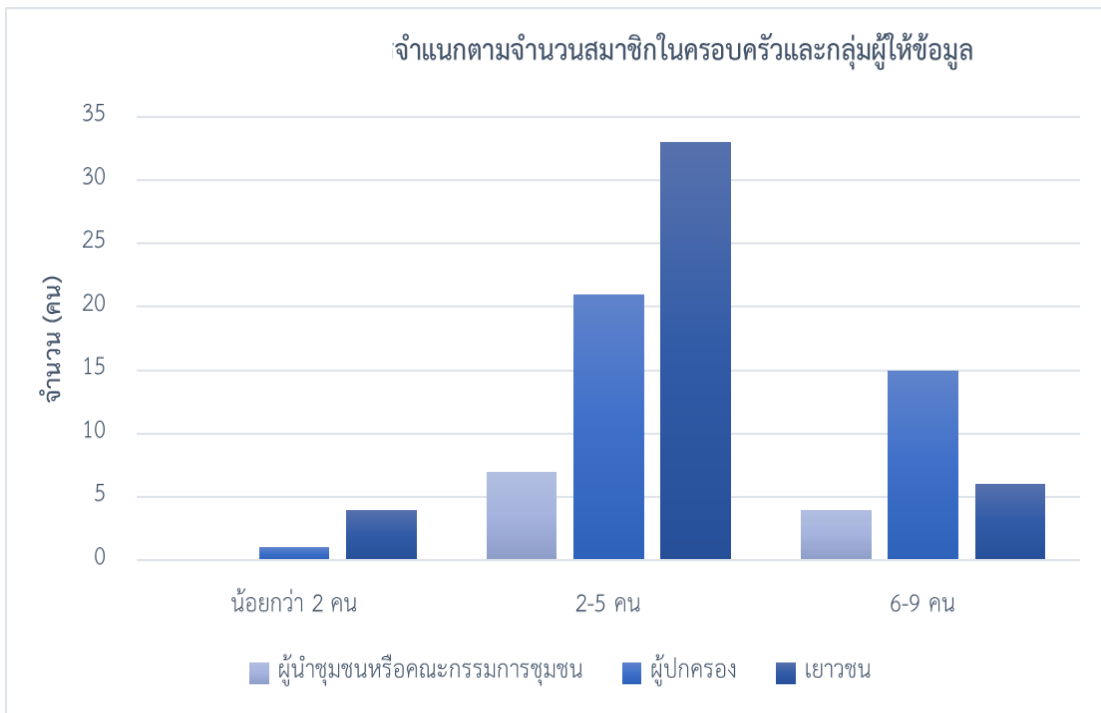
แผนภาพที่ 4-3 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

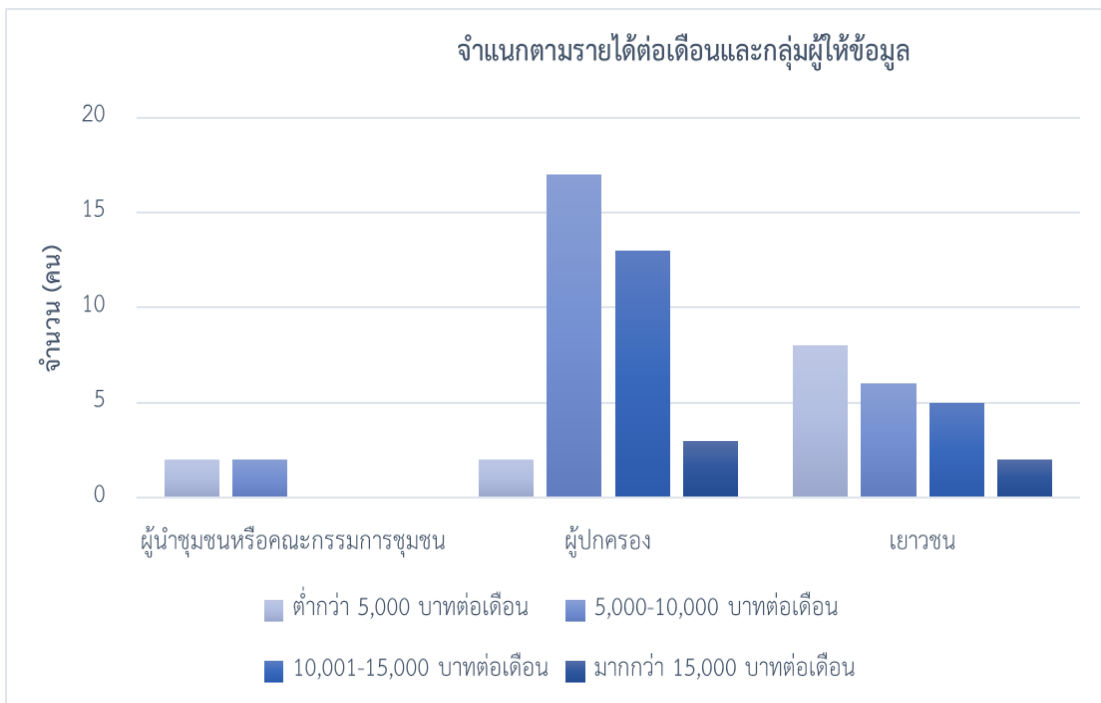
แผนภาพที่ 4-4 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพครอบครัวและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

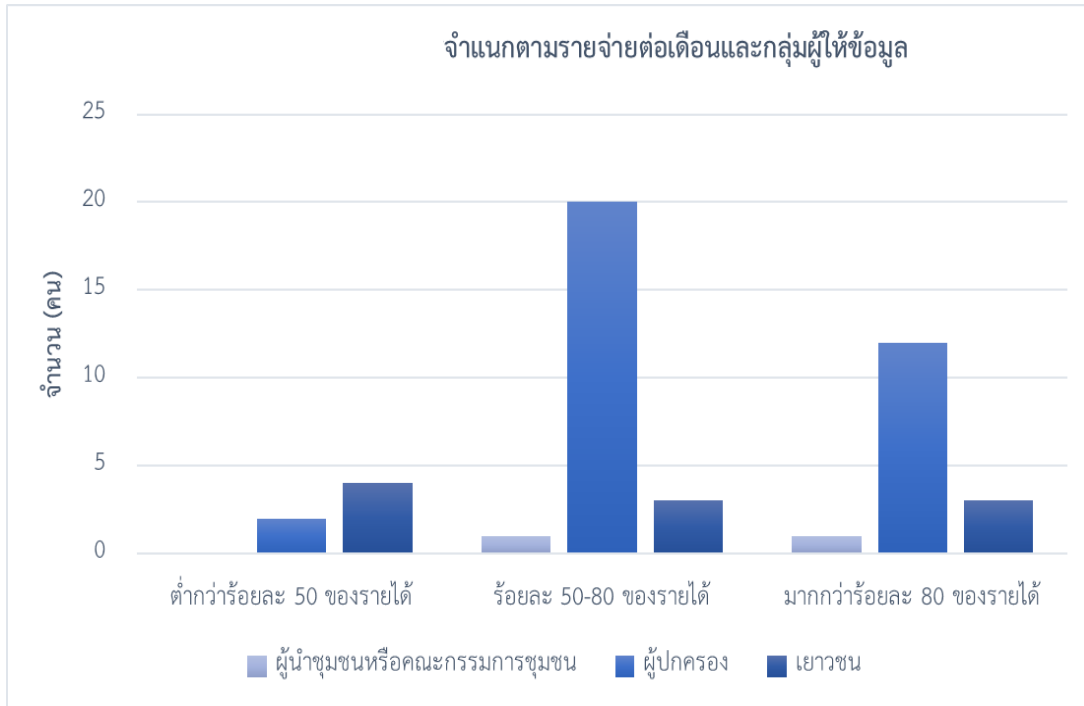
แผนภาพที่ 4-5 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

แผนภาพที่ 4-6 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

แผนภาพที่ 4-7 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายจ่ายต่อเดือนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ :
ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ

กำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ระดับความเห็นด้วยจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

หากค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.00 หมายถึง ดีมาก

3.50-3.99 หมายถึง ดี

3.00-3.49 หมายถึง พอใช้

2.50-2.99 หมายถึง ควรปรับปรุง

น้อยกว่า 2.50 หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

กำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อกับค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้าน ดังนี้
 สัญลักษณ์ + หมายถึง ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อ มากกว่า ค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้าน
 สัญลักษณ์ - หมายถึง ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้าน

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
 5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
 มั่นคง 133

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน						ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1	รวม			
ด้านที่ 1 ทักษะการคิด										
1	เยาวชนในชุมชน เกิดพฤติกรรมกา เรียนรูใหม่ และได้แสดงออกทาง ความคิดในเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจน เป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อเข้าร่วม โครงการ To be number one	42	31	17	1		91	4.25	ดีมาก	+
2	เยาวชนในชุมชน ร่วมมือกันทำงาน เป็นทีมในการสร้างสรรค์งาน/ กิจกรรมจนสำเร็จได้ตามเป้าหมาย	41	36	12	2		91	4.27	ดีมาก	+
3	เยาวชนในชุมชน ระดมความคิด เพื่อกำหนดเป้าหมายโดยวางแผน งานก่อนเริ่มทำงาน และแก้ไข ปัญหาอย่างถูกต้องโดยใช้เหตุผล	36	33	18	4		91	4.11	ดีมาก	-
4	เยาวชนในชุมชน ร่วมคิดร่วมสร้าง เครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด	32	42	15	1	1	91	4.13	ดีมาก	-
5	เยาวชนในชุมชน มีการตรวจสอบ ข้อเท็จจริงในข่าวสารที่ได้รับก่อน จะเชื่อว่าข่าวสารนั้นเป็นจริง	38	37	15	1		91	4.23	ดีมาก	+
6	เยาวชนในชุมชน ริเริ่มสื่อสาร ประชาสัมพันธ์โครงการ To be number one และโน้มน้าวให้ผู้อื่น เกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ดังกล่าว	31	44	14	2		91	4.14	ดีมาก	-

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน					รวม	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1				
ด้านที่ 1 ทักษะการคิด										
7	เยาวชนในชุมชน วิเคราะห์และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	36	35	18	1		90	4.18	ดีมาก	-
8	เยาวชนในชุมชน วางแผนชักชวนและให้ข้อมูลเพื่อให้สมาชิกในชุมชนเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ	37	40	13	1		91	4.24	ดีมาก	+
9	เยาวชนในชุมชน กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนฝึกฝนตนเองให้มีภาวะผู้นำที่ดี	38	40	12	1		91	4.26	ดีมาก	+
10	เยาวชนในชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้และเปิดมุมมองใหม่ ๆ จากชุมชนอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมแนวเดียวกัน	41	38	10	2		91	4.30	ดีมาก	+
11	เยาวชนในชุมชน สร้างนวัตกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดในชุมชน	45	33	11	2		91	4.33	ดีมาก	+
	เฉลี่ย							4.22	ดีมาก	

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน						ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1	รวม			
ด้านที่ 2 มีวินัย										
1	เยาวชนในชุมชน มีความ รับผิดชอบในการทำกิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ	37	37	15		1	90	4.21	ดีมาก	+
2	เยาวชนในชุมชน มีความตั้งใจใน การทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	32	46	12		1	91	4.19	ดีมาก	+
3	เยาวชนในชุมชน เข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ อย่างตรงต่อเวลา	39	31	16	3	2	91	4.12	ดีมาก	-
4	เยาวชนในชุมชน ทำงานตามที่ ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามแผน ภายในเวลาที่กำหนด	37	31	20	2	1	91	4.11	ดีมาก	-
5	เยาวชนในชุมชน มีความอ่อน น้อมถ่อมตนให้ความเคารพผู้ใหญ่ และแสดงความเคารพในสถานที่ ที่ควรเคารพ	40	34	14	1	2	91	4.20	ดีมาก	+
6	เยาวชนในชุมชน สามารถปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบของชุมชนเป็น อย่างดี และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อ สมาชิกในชุมชน	36	36	16	2	1	91	4.14	ดีมาก	+
7	เยาวชนในชุมชน มีความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของ ตนให้บรรลุผลสำเร็จ	39	35	16		1	91	4.22	ดีมาก	+
8	เยาวชนในชุมชน รู้จักรักษา เกียรติของตนเองและให้เกียรติ ผู้อื่น	34	36	18	2	1	91	4.10	ดีมาก	-
9	เยาวชนในชุมชน ไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น เช่น ไม่แข่งคิว	31	39	17	2	2	91	4.04	ดีมาก	-

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน						ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1	รวม			
10	เยาวชนในชุมชน ทิ้งขยะลงในจุดที่กำหนดเสมอ	34	41	11	3	2	91	4.12	ดีมาก	-
11	เยาวชนในชุมชน ยืนเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ	32	33	19	3	4	91	3.95	ดี	-
	เฉลี่ย							4.13		
ด้านที่ 3 ซื่อสัตย์สุจริต										
1	เมื่อเก็บสิ่งของได้ เยาวชนในชุมชน จะส่งคืนเจ้าของ โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง	32	40	19			91	4.14	ดีมาก	+
2	เยาวชนในชุมชน พูดความจริงไม่โกหกหลอกลวง ตรงไปตรงมา	31	38	19	1	2	91	4.04	ดีมาก	-
3	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซื่อตรง	35	39	14	3		91	4.16	ดีมาก	+
4	เยาวชนในชุมชน กล้ายอมรับความจริงเมื่อทำผิดพลาด โดยไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น	28	41	21	1		91	4.05	ดีมาก	-
5	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนตามคำมั่นสัญญาที่ตนเองได้ให้ไว้	34	37	17	2	1	91	4.11	ดีมาก	-
6	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา	32	35	20	2	1	90	4.06	ดีมาก	-
7	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อความผิด	38	32	17	4		91	4.14	ดีมาก	+

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน						ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1	รวม			
8	เยาวชนในชุมชน ไม่จ่ายสินบน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการและเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี	39	33	17	2		91	4.20	ดีมาก	+
9	เยาวชนในชุมชน สามารถ แยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม	35	43	12		1	91	4.22	ดีมาก	+
	เฉลี่ย							4.13		
ด้านที่ 4 อยู่อย่างพอเพียง										
1	เยาวชนในชุมชน รู้จักเก็บออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่ใช้จ่ายเงินเกินตัว	34	40	17			91	4.19	ดีมาก	+
2	เยาวชนในชุมชน ทหารายได้เสริมด้วยตนเองอย่างเหมาะสม	40	31	18	2		91	4.20	ดีมาก	+
3	เยาวชนในชุมชน รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน	36	27	22	4		89	4.07	ดีมาก	-
4	เยาวชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่อย่างพอเพียง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านไว้กินเอง	46	31	13	1		91	4.34	ดีมาก	+
5	เยาวชนในชุมชน รู้จักใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ประหยัด	35	40	14	1	1	91	4.18	ดีมาก	-
6	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี	40	29	20	2		91	4.18	ดีมาก	-
7	เยาวชนในชุมชน ใช้เวลาในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม	36	36	18	1		91	4.18	ดีมาก	-

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน						ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1	รวม			
8	เยาวชนในชุมชน พอใจในสิ่งที่มีและไม่หาเงินในทางที่ผิด กฎหมายและศีลธรรม เช่น ไม่เล่นการพนัน ค้ายาเสพติด ไม่ลักขโมย	33	39	17	1	1	91	4.12	ดีมาก	-
9	เยาวชนในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองและแบ่งปันให้กับสมาชิกในชุมชนได้เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต	37	39	14	1		91	4.23	ดีมาก	+
	เฉลี่ย							4.19		
ด้านที่ 5 จิตสาธารณะ										
1	เยาวชนในชุมชน ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี	35	40	14	2		91	4.19	ดีมาก	-
2	เยาวชนในชุมชน ช่วยแจ้งเบาะแสและเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่เมื่อพบการ กระทำผิดหรือเป็นภัยกับชุมชน	35	36	19	1		91	4.15	ดีมาก	-
3	เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน วัด ชุมชน และสังคม	41	41	8	1		91	4.34	ดีมาก	+
4	เยาวชนในชุมชน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	38	40	12	1		91	4.26	ดีมาก	+
5	เยาวชนในชุมชน เสียสละทรัพย์สิน แรงกาย และสติปัญญาของตนเองเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นหรือชุมชน	37	36	17	1		91	4.20	ดีมาก	-

ตารางที่ 4-2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	จำนวน					รวม	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
		5	4	3	2	1				
6	เยาวชนในชุมชน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม และเป็นประโยชน์ให้เกิดในชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับจากสังคม	33	39	16	3		91	4.12	ดีมาก	-
7	เยาวชนในชุมชน มีจิตอาสาช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย และสติปัญญาของตนเอง	35	39	16	1		91	4.19	ดีมาก	-
8	เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมอาสาหรือกิจกรรมสาธารณะที่เป็นส่วนรวมของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส	45	28	15	3		91	4.26	ดีมาก	+
9	เยาวชนในชุมชน สามารถเป็นต้นแบบในการเป็นจิตสาธารณะให้กับเยาวชนในชุมชนตนเองและชุมชนอื่นได้	39	33	19			91	4.22	ดีมาก	-
10	เยาวชนและสมาชิกในชุมชน มีความสามัคคี และร่วมมือกันทำงานด้วยกันอย่างดี	38	40	13			91	4.27	ดีมาก	+
	เฉลี่ย							4.22		

การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน
5 ประการ : ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ กรณีศึกษาชุมชน
มั่นคง 133 แสดงดังตารางที่ 4- 2 ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด โดยภาพรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์
ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละ
ข้อตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับดีมาก และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมากกว่า
ค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 1 เยาวชนในชุมชน เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ใหม่ และได้แสดงออกทางความคิดในเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อเข้าร่วมโครงการ To be number one (ค่าเฉลี่ย 4.25)

ข้อ 2 เยาวชนในชุมชน ร่วมมือกันทำงานเป็นทีมในการสร้างสรรค์งาน/กิจกรรมจนสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (ค่าเฉลี่ย 4.27)

ข้อ 5 เยาวชนในชุมชน มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงในข่าวสารที่ได้รับก่อนจะเชื่อว่าข่าวสารนั้นเป็นจริง (ค่าเฉลี่ย 4.23)

ข้อ 8 เยาวชนในชุมชน วางแผนชักชวนและให้ข้อมูลเพื่อให้สมาชิกในชุมชนเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.24)

ข้อ 9 เยาวชนในชุมชน กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนฝึกฝนตนเองให้มีภาวะผู้นำที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.26)

ข้อ 10 เยาวชนในชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้และเปิดมุมมองใหม่ ๆ จากชุมชนอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมแนวเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 4.30)

ข้อ 11 เยาวชนในชุมชน สร้างนวัตกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเองและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.33)

และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 3 เยาวชนในชุมชน ระดมความคิดเพื่อกำหนดเป้าหมาย โดยวางแผนงานก่อนเริ่มทำงาน และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องโดยใช้เหตุผล (ค่าเฉลี่ย 4.11)

ข้อ 4 เยาวชนในชุมชน ร่วมคิดร่วมสร้างเครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด (ค่าเฉลี่ย 4.13)

ข้อ 6 เยาวชนในชุมชน ริเริ่มสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการ To be number one และโน้มน้าวให้ผู้อื่นเกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว (ค่าเฉลี่ย 4.14)

ข้อ 7 เยาวชนในชุมชน วิเคราะห์และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ด้านที่ 2 ด้านมิวนิย โดยภาพรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ **4.13** ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ยกเว้น (11) เยาวชนในชุมชน ยินเคารถงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ อยู่ในระดับดี และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมากกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 1 เยาวชนในชุมชน มีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.21)

ข้อ 2 เยาวชนในชุมชน มีความตั้งใจในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.19)

ข้อ 5 เยาวชนในชุมชน มีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้ความเคารพผู้ใหญ่ และแสดงความเคารพในสถานที่ที่ควรเคารพ (ค่าเฉลี่ย 4.20)

ข้อ 7 เยาวชนในชุมชน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.22)

และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 3 เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างตรงต่อเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ข้อ 4 เยาวชนในชุมชน ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามแผนภายในเวลาที่กำหนด (ค่าเฉลี่ย 4.11)

ข้อ 6 เยาวชนในชุมชน สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของชุมชนเป็นอย่างดี และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสมาชิกในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.13)

ข้อ 8 เยาวชนในชุมชน รู้จักรักษาเกียรติของตนเองและให้เกียรติผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 4.10)

ข้อ 9 เยาวชนในชุมชน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่แซงคิว (ค่าเฉลี่ย 4.04)

ข้อ 10 เยาวชนในชุมชน ทิ้งขยะลงในจุดที่กำหนดเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ข้อ 11 เยาวชนในชุมชน ยืนเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.95)

ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมากกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 1 เมื่อเก็บสิ่งของได้ เยาวชนในชุมชน จะส่งคืนเจ้าของ โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.14)

ข้อ 3 เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซื่อตรง (ค่าเฉลี่ย 4.16)

ข้อ 7 เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อความผิด (ค่าเฉลี่ย 4.14)

ข้อ 8 เยาวชนในชุมชน ไม่จ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการและเห็นว่า เป็นเรื่องที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.20)

ข้อ 9 เยาวชนในชุมชน สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม (ค่าเฉลี่ย 4.22)

และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 2 เยาวชนในชุมชน พุดความจริงไม่โกหกหลอกลวง ตรงไปตรงมา (ค่าเฉลี่ย 4.04)

ข้อ 4 เยาวชนในชุมชน กล้ายอมรับความจริงเมื่อทำผิดพลาด โดยไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 4.05)

ข้อ 5 เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนตามคำมั่นสัญญาที่ตนเองได้ให้ไว้ (ค่าเฉลี่ย 4.11)

ข้อ 6 เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.06)

ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง โดยภาพรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.19 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ**ดีมาก** เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อด้วยเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ**ดีมาก** และ**ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมากกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม** ได้แก่

ข้อ 2 เยาวชนในชุมชน ทหารายได้เสริมด้วยตนเองอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.20)

ข้อ 4 เยาวชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่อย่างพอเพียง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านไว้กินเอง (ค่าเฉลี่ย 4.34)

ข้อ 9 เยาวชนในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองและแบ่งปันให้กับสมาชิกในชุมชนได้เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต (ค่าเฉลี่ย 4.23)

และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 1 เยาวชนในชุมชน รู้จักเก็บออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่ใช้จ่ายเงินเกินตัว (ค่าเฉลี่ย 4.19)

ข้อ 3 เยาวชนในชุมชน รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน (ค่าเฉลี่ย 4.07)

ข้อ 5 เยาวชนในชุมชน รู้จักใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ประหยัด (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ข้อ 6 เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ข้อ 7 เยาวชนในชุมชน ใช้เวลาในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.18)

ข้อ 8 เยาวชนในชุมชน พอใจในสิ่งที่มีและไม่หาเงินในทางที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม เช่น ไม่เล่นการพนัน ค้ายาเสพติด ไม่ลักขโมย (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ด้านที่ 5 ด้านจิตสาธารณะ โดยภาพรวมแล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมากกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 3 เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน วัด ชุมชน และสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.34)

ข้อ 4 เยาวชนในชุมชน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน (ค่าเฉลี่ย 4.26)

ข้อ 8 เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมอาสาหรือกิจกรรมสาธารณะที่เป็นส่วนรวมของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส (ค่าเฉลี่ย 4.26)

ข้อ 10 เยาวชนและสมาชิกในชุมชน มีความสามัคคี และร่วมมือกันทำงานด้วยกันอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.27)

และค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยโดยรวม ได้แก่

ข้อ 1 เยาวชนในชุมชน ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี (ค่าเฉลี่ย 4.19)

ข้อ 2 เยาวชนในชุมชน ช่วยแจ้งเบาะแสและเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่เมื่อพบการกระทำผิดหรือเป็นภัยกับชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.15)

ข้อ 5 เยาวชนในชุมชน เสียสละทรัพย์สิน แรงกาย และสติปัญญาของตนเองเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นหรือชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.20)

ข้อ 6 เยาวชนในชุมชน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม และเป็นประโยชน์ให้เกิดในชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับจากสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ข้อ 7 เยาวชนในชุมชน มีจิตอาสาช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยแรงกายและสติปัญญาของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.19)

ข้อ 9 เยาวชนในชุมชน สามารถเป็นต้นแบบในการเป็นจิตสาธารณะให้กับเยาวชนในชุมชนตนเองและชุมชนอื่นได้ (ค่าเฉลี่ย 4.22)

ตารางที่ 4-3 ทดสอบความสัมพันธ์กันของข้อมูลทั่วไปกับระดับของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
เยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

	สถิติ Chi-square (p-value) สรุปผล				
	ด้านที่ 1 ทักษะการคิด	ด้านที่ 2 มีวินัย	ด้านที่ 3 ซื่อสัตย์สุจริต	ด้านที่ 4 อยู่อย่างพอเพียง	ด้านที่ 5 จิตสาธารณะ
1. กลุ่มผู้ให้ ข้อมูล	101.74	105.33	71.02	67.15	4.83
	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.3052)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	ไม่สัมพันธ์กัน
2. เพศ	17.42	34.54	18.09	9.69	11.61
	(0.0002)	(0.0000)	(0.0001)	(0.0079)	(0.0030)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
3. อายุ (ปี)	23.95	20.90	18.03	36.11	7.14
	(0.0001)	(0.0003)	(0.0012)	(0.0000)	(0.1286)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	ไม่สัมพันธ์กัน
4. การศึกษา ปัจจุบัน	38.72	28.12	43.46	22.27	3.57
	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0002)	(0.4671)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	ไม่สัมพันธ์กัน
5. สถานภาพ ครอบครัว	56.58	32.01	20.17	33.16	11.20
	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
6. จำนวน สมาชิกใน ครอบครัว	25.63	64.20	54.01	46.11	26.74
	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
7. รายได้ (บาท ต่อเดือน)	64.11	77.23	60.82	55.56	14.78
	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)	(0.0000)
	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน
8. รายจ่าย (ร้อยละของ รายได้ต่อ เดือน)	12.08	3.43	6.40	14.58	0.83
	(0.0167)	(0.4892)	(0.1713)	(0.0057)	(0.9339)
	สัมพันธ์กัน	ไม่สัมพันธ์กัน	ไม่สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน	ไม่สัมพันธ์กัน

หมายเหตุ: กำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05

การทดสอบความสัมพันธ์กันของข้อมูลทั่วไปกับระดับของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 แสดงดังตารางที่ 4-3 โดยกำหนดระดับความพึงพอใจเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ระดับความคิดเห็นระดับ 5 (เห็นด้วยมากที่สุด) กลุ่มที่ 2 ระดับความคิดเห็นระดับ 4 (เห็นด้วยมาก) และกลุ่มที่ 3 ระดับความคิดเห็นระดับ 3, 2, 1 (เห็นด้วยปานกลาง, เห็นด้วยน้อย, เห็นด้วยน้อยที่สุด) แสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน ผู้ปกครองและเยาวชน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($p\text{-value} = 0.0000$)

เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า เพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด ($p\text{-value} = 0.0002$) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($p\text{-value} = 0.0001$) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($p\text{-value} = 0.0079$) และด้านที่ 5 ด้านจิตสาธารณะ ($p\text{-value} = 0.0030$)

อายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุน้อยกว่า 22 ปี อายุ 22-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี พบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด ($p\text{-value} = 0.0001$) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย ($p\text{-value} = 0.0003$) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($p\text{-value} = 0.0012$) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($p\text{-value} = 0.0000$)

การศึกษาปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมและเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า การศึกษาปัจจุบันมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($p\text{-value} = 0.0002$)

สถานภาพครอบครัว แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา อาศัยอยู่กับบิดามารดาและญาติ และอาศัยอยู่กับญาติ พบว่า สถานภาพของครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($p\text{-value} = 0.0000$) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($p\text{-value} = 0.0000$) และด้านที่ 5 ด้านจิตสาธารณะ ($p\text{-value} = 0.0000$)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ครอบครัวที่มีสมาชิกน้อยกว่า 2 คน 2-5 คน และ 6-9 คน พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ

ด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด (p-value = 0.0000) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย (p-value = 0.0000) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต (p-value = 0.0000) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง (p-value = 0.0000) และด้านที่ 5 ด้านจิตสาธารณะ (p-value = 0.0000)

รายได้ต่อเดือนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน 5,000-10,000 บาทต่อเดือน 10,001-15,000 บาทต่อเดือน และมากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน พบว่ารายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด (p-value = 0.0000) ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย (p-value = 0.0000) ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต (p-value = 0.0000) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง (p-value = 0.0000) และด้านที่ 5 ด้านจิตสาธารณะ (p-value = 0.0000)

รายจ่ายต่อเดือนแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ มีรายจ่ายต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ ร้อยละ 50-80 ของรายได้ และมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ พบว่า รายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด (p-value = 0.0167) ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง (p-value = 0.0057)

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนมั่นคง 133

เกณฑ์ระดับคะแนนของลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนกรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นปานกลาง

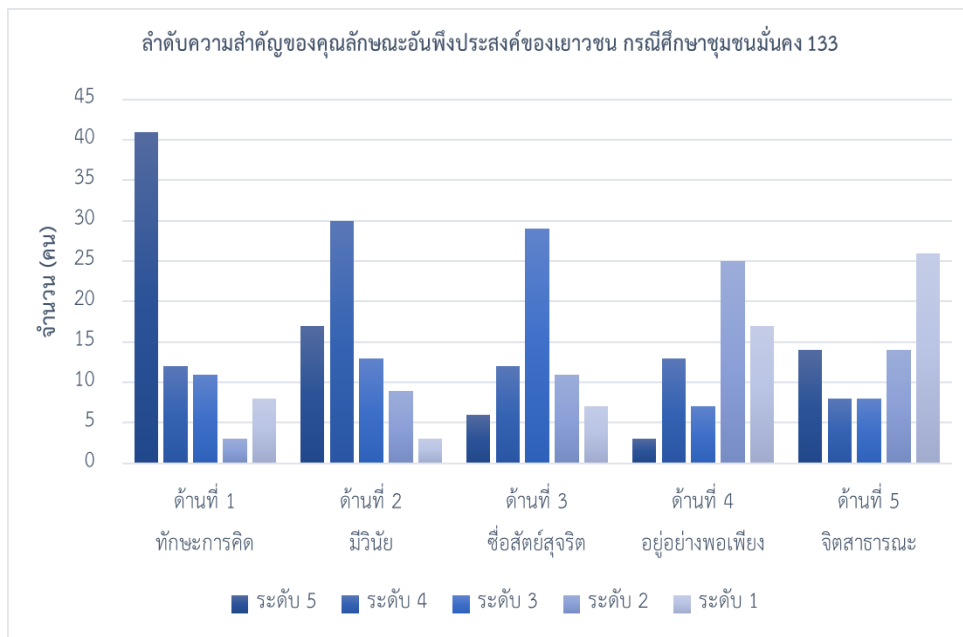
ระดับ 2 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นน้อยที่สุด

ตารางที่ 4-4 สถิติพรรณนาของลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

ด้าน	ระดับคะแนนความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชน (จำนวน (ร้อยละ))											
	5		4		3		2		1		รวม	
ด้านที่ 1 ทักษะการคิด	41	(54.67)	12	(16.00)	11	(14.67)	3	(4.00)	8	(10.67)	75	(100)
ด้านที่ 2 มีวินัย	17	(23.61)	30	(41.67)	13	(18.06)	9	(12.50)	3	(4.17)	72	(100)
ด้านที่ 3 ซื่อสัตย์สุจริต	6	(9.23)	12	(18.46)	29	(44.62)	11	(16.92)	7	(10.77)	65	(100)
ด้านที่ 4 อยู่อย่างพอเพียง	3	(4.62)	13	(20.00)	7	(10.77)	25	(38.46)	17	(26.15)	65	(100)
ด้านที่ 5 จิตสาธารณะ	14	(20.00)	8	(11.43)	8	(11.43)	14	(20.00)	26	(37.14)	70	(100)

แผนภาพที่ 4-8 ลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

การจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 พบว่า ด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิด มีระดับความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.67 ด้านที่ 2 ด้านมีวินัย มีระดับความสำคัญและจำเป็นมาก คิดเป็นร้อยละ 41.67 ด้านที่ 3 ด้านซื่อสัตย์สุจริต มีระดับความสำคัญและจำเป็นปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.62 ด้านที่ 4 ด้านอยู่อย่างพอเพียง มีความสำคัญและจำเป็นน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.46 ด้านที่ 5 ด้านจิตสาธารณะ มีความสำคัญและจำเป็นน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.14 แสดงดังตารางที่ 4-4 และแผนภาพที่ 4-8

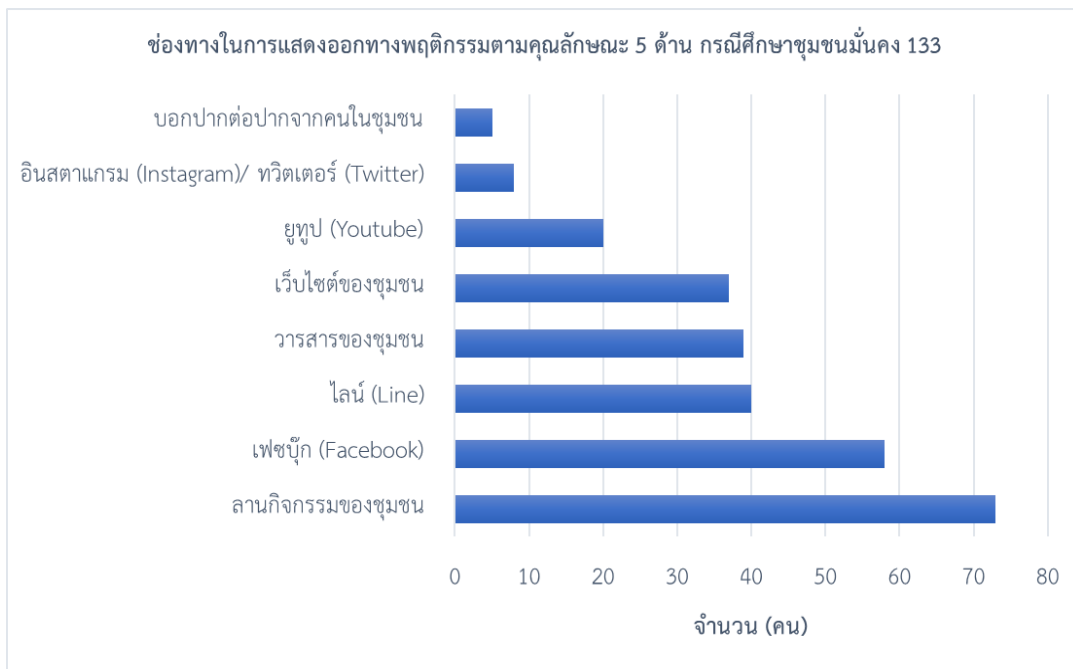
ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบสนองความดี ตามระบบเครดิตทางสังคม

ตารางที่ 4-5 ช่องทางในการแสดงออกทางพฤติกรรมตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

พื้นที่หรือช่องทาง	จำนวน	(ร้อยละ)
ลานกิจกรรมของชุมชน	73	(80.22)
เฟซบุ๊ก (Facebook)	58	(63.74)
ไลน์ (Line)	40	(43.96)
วารสารของชุมชน	39	(42.86)
เว็บไซต์ของชุมชน	37	(40.66)
ยูทูป (YouTube)	20	(21.98)
อินสตาแกรม (Instagram)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)	8	(8.79)
บอกปากต่อปากจากคนในชุมชน	5	(5.49)

หมายเหตุ: ร้อยละของผู้ร่วมโครงการจำนวน 91 คน

แผนภาพที่ 4-9 ช่องทางในการแสดงออกทางพฤติกรรมตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

ผลการวิเคราะห์พื้นที่หรือช่องทางในการแสดงออกทางพฤติกรรมตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 พบว่า ส่วนใหญ่เสนอให้แสดงออกในพื้นที่ของลานกิจกรรมชุมชนมากที่สุด จำนวน 73 คน (คิดเป็นร้อยละ 80.22) รองลงมา คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) วารสารของชุมชน และเว็บไซต์ของชุมชน จำนวน 58, 40, 39 และ 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 63.74, 43.96, 42.86 และ 40.66 ตามลำดับ) แสดงดังตารางที่ 4-5 และแผนภาพที่ 4-9

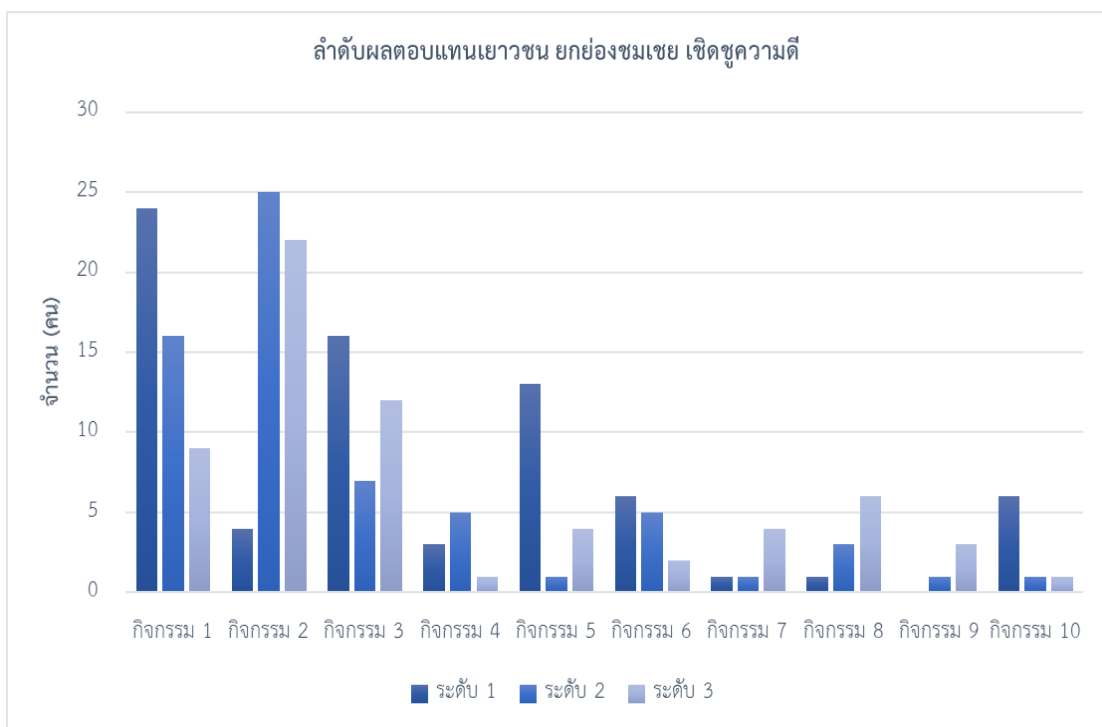
ตารางที่ 4-6 ลำดับของผลตอบแทนแก่เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมเมื่อเยาวชนในชุมชนกระทำความดีหรือคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 (3 ลำดับแรก)

รายการ	ลำดับผลตอบแทนเยาวชน (จำนวน (ร้อยละ))							
	1		2		3		รวม	
1. การดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนอื่นที่ได้รับรางวัล	24	(48.98)	16	(32.65)	9	(18.37)	49	(100)
2. การให้ชุมชนอื่น มาดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนมั่นคง 133	4	(7.84)	25	(49.02)	22	(43.14)	51	(100)
3. การได้รับทุนการศึกษาจากสถาบัน/บริษัทเอกชนต่าง ๆ	16	(45.71)	7	(20.00)	12	(34.29)	35	(100)
4. การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์สันตนาการหรืออุปกรณ์กีฬา ที่มาใช้ในกิจกรรม To be Number one	3	(33.33)	5	(55.56)	1	(11.11)	9	(100)
5. การได้เข้าทำงาน หรือฝึกงาน เพื่อสะสมประสบการณ์	13	(72.22)	1	(5.56)	4	(22.22)	18	(100)
6. การได้รับประกาศนียบัตรยกย่องความดี เพื่อนำไปประกอบในการสมัครงานในอนาคต	6	(46.15)	5	(38.46)	2	(15.38)	13	(100)
7. การได้ใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่จำกัด เพื่อใช้ในการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในระยะเวลาหนึ่ง	1	(16.67)	1	(16.67)	4	(66.67)	6	(100)
8. การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม Meet & Greet กับบุคคลที่ตนชื่นชอบ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างที่ดี	1	(10.00)	3	(30.00)	6	(60.00)	10	(100)

ตารางที่ 4-6 ลำดับของผลตอบแทนแก่เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมเมื่อเยาวชนในชุมชนกระทำความดีหรือคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 (3 ลำดับแรก) (ต่อ)

รายการ	ลำดับผลตอบแทนเยาวชน (จำนวน (ร้อยละ))			
	1	2	3	รวม
9. การได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจ เช่น การฝึกเป็นผู้ประกาศข่าว เป็นต้น		1 (25.00)	3 (75.00)	4 (100)
10. การได้รับส่วนลดในการใช้บริการด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าชมภาพยนตร์ คอนเสิร์ต ร้านอาหาร	6 (75.00)	1 (12.50)	1 (12.50)	8 (100)

แผนภาพที่ 4-10 ลำดับผลตอบแทนเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ลำดับของผลตอบแทนแก่เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมเมื่อ

เยาวชนในชุมชนกระทำความดีหรือคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 พบว่า โดยส่วนใหญ่เสนอ ลำดับแรกเป็นกิจกรรมที่ 1 การดำเนินงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนอื่นที่ได้รับรางวัล ส่วนลำดับที่ 2 เป็นกิจกรรมที่ 2 การให้ชุมชนอื่น มาดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนมั่นคง 133 และลำดับที่ 3 เป็นกิจกรรมที่ 3 การได้รับทุนการศึกษาจากสถาบัน/บริษัทเอกชนต่าง ๆ แสดงดังตารางที่ 4-6 และแผนภาพที่ 4-10

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเยาวชนด้วยรูปแบบเครดิตทางสังคมเป็นการให้แรงเสริมทางบวกในการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ ได้แก่ ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีคุณภาพ การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์บริบทชุมชนและคุณลักษณะของเยาวชน และพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมและพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชน โดยเลือกชุมชนมั่นคง 133 เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ทำการศึกษาเนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งแม้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด เยาวชนในพื้นที่ชุมชนมั่นคง สามารถรวมตัวกันเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรม To Be Number One รวมถึงได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี

งานวิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ที่เป็นสมาชิกในชุมชนมั่นคง 133 จำนวน 91 คน แบ่งเป็นเยาวชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 15-21 ปี จำนวน 43 คน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชน จำนวน 48 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของเยาวชน การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน และรูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบแทนความดีตามระบบเครดิตทางสังคม

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 91 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุอยู่ระหว่าง 15-22 ปี ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 ถึง ม.3) ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน ผู้ปกครอง และเยาวชน รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 ถึง ม.6) ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน ผู้ปกครอง และเยาวชน และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ปกครอง ส่วนสถานภาพครอบครัวของกลุ่มเยาวชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา รองลงมาอาศัยอยู่กับบิดามารดาและญาติ และกลุ่มที่น้อยที่สุด คือ อาศัยอยู่กับญาติ ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 2-5 คน รองลงมา คือ มีจำนวน 6-9 คน และกลุ่มที่น้อยที่สุด คือ มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 2 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มไม่ประสงค์ตอบ/ไม่มีรายได้ที่แน่นอนมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้มีรายได้ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน และผู้มีรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน ซึ่งรายได้ของทั้ง 2 กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มที่น้อยที่สุด คือ ผู้มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ส่วนรายจ่ายของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มไม่ประสงค์ตอบ/ไม่มีรายจ่ายที่แน่นอนมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้มีรายจ่ายร้อยละ 50-80 ของรายได้ และผู้มีรายจ่ายมากกว่าร้อยละ 80 ของรายได้ ซึ่งรายจ่ายของทั้ง 2 กลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มที่น้อยที่สุด คือ ผู้มีรายจ่ายต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ ได้แก่ ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ ได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านทักษะการคิด ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากที่สุด (4.22) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้ออยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ข้อ 11 เยาวชนสร้างนวัตกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเองและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.33) รองลงมา คือ ข้อ 10 เยาวชนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้และเปิดมุมมองใหม่ ๆ จากชุมชนอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมแนวเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 4.30) และข้อ 2 เยาวชนให้ร่วมมือกันทำงานเป็นทีมในการสร้างสรรค์งาน/กิจกรรมจนสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (ค่าเฉลี่ย 4.27) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 3 การระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมาย โดยวางแผนงานก่อนเริ่มทำงาน และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องโดยใช้เหตุผล (ค่าเฉลี่ย 4.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ พบว่าการได้เข้าร่วมกิจกรรมชมรม To be number one มีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด 42 คน อยู่ในเกณฑ์ 5 ดีที่สุด และไม่มีผู้ไม่เห็นกับกิจกรรมดังกล่าว

ด้านการมีวินัย ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก (4.13) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก ยกเว้นข้อ 11 เยาวชนในชุมชน ยืนเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.95) อยู่ในเกณฑ์ระดับดี โดยค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ข้อ 7 เยาวชนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.22) รองลงมา คือ ข้อ 1 เยาวชนมีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.21) และข้อ 5 เยาวชนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้ความเคารพผู้ใหญ่ และแสดงความเคารพในสถานที่ที่ควรเคารพ (ค่าเฉลี่ย 4.20) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 11 เยาวชนในชุมชน ยืนเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ พบว่า เยาวชนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้ความเคารพผู้ใหญ่ และแสดงความเคารพในสถานที่ที่ควรเคารพ มีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด 40 คน อยู่ในเกณฑ์ 5 ดีที่สุด และมีผู้ไม่เห็นด้วยน้อยที่สุด 2 คน สำหรับข้อ 11 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด กรณีเยาวชนยืนเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ มีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด 32 คน อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.95

ด้านซื่อสัตย์สุจริต ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก (4.13) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้ออยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากทั้งสิ้น โดยค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ข้อ 9 เยาวชนสามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม (ค่าเฉลี่ย 4.22) รองลงมา คือ ข้อ 8 เยาวชนไม่จ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการและเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.20) และข้อ 3 เยาวชนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซื่อตรง (ค่าเฉลี่ย 4.16) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 2 เยาวชนพูดความจริงไม่โกหกหลอกลวง ตรงไปตรงมา (ค่าเฉลี่ย 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ พบว่าข้อคำถามที่บ่งบอกตัวตนของเยาวชนได้ชัดเจน คือเมื่อเก็บสิ่งของได้จะส่งคืนเจ้าของ โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง หรือกล้ายอมรับความจริงเมื่อทำผิดพลาดโดยไม่โยนความผิดให้ผู้อื่นหรือสามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม มีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด 39-43 คน อยู่ในเกณฑ์ 5 ดีที่สุด และมีผู้ไม่เห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คน

ด้านอยู่อย่างพอเพียง ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก (4.19) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้ออยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากทั้งสิ้น โดยค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ข้อ 4 เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่อย่างพอเพียง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านไว้กินเอง (ค่าเฉลี่ย 4.34) รองลงมา คือ ข้อ 9 เยาวชนสามารถพึ่งพาตนเองและแบ่งปันให้กับสมาชิกในชุมชนได้เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต (ค่าเฉลี่ย 4.23) และข้อ 2 เยาวชนหารายได้เสริมด้วยตนเองอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.20) ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 3 เยาวชนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน

(ค่าเฉลี่ย 4.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่รู้จักหารายได้เสริมด้วยตนเองอย่างเหมาะสม หรือสามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่อย่างพอเพียง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านไว้กินเองและขายเป็นรายได้เข้าชุมชนและครอบครัว รวมถึงการปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และพอใจในสิ่งที่มีและไม่หาเงินในทางที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม มีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด 40 และ 46 คน อยู่ในเกณฑ์ 5 ดีที่สุด และไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย

ด้านจิตสาธารณะ ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก (4.22) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้ออยู่ในเกณฑ์ระดับดีมากทั้งสิ้น โดยค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ข้อ 3 เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน วัด ชุมชน และสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.34) รองลงมา คือ ข้อ 10 เยาวชนและสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี และร่วมมือกันทำงานด้วยกันอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.27) และ ข้อ 4 เยาวชน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน (ค่าเฉลี่ย 4.26) และข้อ 8 เยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมอาสาหรือกิจกรรมสาธารณะที่เป็นส่วนรวมของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส (ค่าเฉลี่ย 4.26) ตามลำดับ-และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ข้อ 6 เยาวชน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ให้เกิดในชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับจากสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมอาสาหรือกิจกรรมสาธารณะที่เป็นส่วนรวมของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส หรือ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสามัคคีร่วมมือกันทำงานด้วยกันอย่างดี มีผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยมากที่สุด 40 และ 41 คน อยู่ในเกณฑ์ 5 ดีที่สุด และไม่มีผู้ไม่เห็นด้วย

การทดสอบความสัมพันธ์กันของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 ด้วยสถิติ Chi-square พบว่า คุณลักษณะด้านทักษะการคิด (ด้านที่ 1) และคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง (ด้านที่ 4) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือน ในขณะที่คุณลักษณะด้านการมีวินัย (ด้านที่ 2) และคุณลักษณะด้านซื่อสัตย์สุจริต (ด้านที่ 3) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ต่อเดือน ส่วนคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ (ด้านที่ 5) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเพศ สถานภาพครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ต่อเดือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ ในชุมชนมั่นคง 133 มีลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ ด้านทักษะความคิด ด้านมีวินัย ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านจิตสาธารณะ พบว่า ด้านที่ 1 ด้านทักษะการคิดมีระดับความสำคัญมากที่สุด ด้านการมีวินัยมีระดับความสำคัญและจำเป็นมาก ด้านซื่อสัตย์สุจริตมีระดับความสำคัญและจำเป็นปานกลาง ด้านอยู่อย่างพอเพียงมีความสำคัญและจำเป็นน้อย และด้านจิตสาธารณะมีความสำคัญและจำเป็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบสนองความดี ตามระบบเครดิตทางสังคม โดยมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบปลายเปิด (Open Ended) ได้ผลการศึกษา ดังนี้

การสอบถามเกี่ยวกับการเลือกช่องทางให้เยาวชนในการแสดงออกทางพฤติกรรมตามคุณลักษณะ 5 ด้าน โดยให้เยาวชนเลือกช่องทางที่ถูกใจมากที่สุด 3 ข้อ พบว่า ส่วนใหญ่เสนอให้แสดงออกในพื้นที่ของลานกิจกรรมชุมชน (ร้อยละ 80.22) มากที่สุด รองลงมา คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) วารสารของชุมชน เว็บไซต์ของชุมชน ตามลำดับ

การศึกษาลำดับของผลตอบแทนแก่เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่อง ชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจนเป็นตัวอย่งที่ดีแก่สังคมเมื่อเยาวชนในชุมชนกระทำความดีหรือคุณลักษณะ 5 ด้าน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 พบว่า ส่วนใหญ่เสนอกิจกรรมการดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนอื่นที่ได้รับรางวัล เป็นลำดับแรก ลำดับที่ 2 เสนอกิจกรรมการให้ชุมชนอื่น มาดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนมั่นคง 133 และลำดับที่ 3 เสนอกิจกรรมการได้รับทุนการศึกษาจากสถาบัน/บริษัทเอกชนต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบจำลองแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133” ได้ดำเนินการในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีความรุนแรงและมีมาตรการควบคุมที่เข้มงวด อย่างไรก็ตาม ในระหว่างปรับรูปแบบการดำเนินการเก็บข้อมูล ณ ชุมชนมั่นคง 133 เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี ตลอดจนความร่วมมือและการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพของเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ในพื้นที่ศึกษาชุมชนมั่นคง 133 มีบ้านพักอาศัย 103 หลังคาเรือน บนพื้นที่ประมาณ 4 ไร่ เดิมพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งค้ายาเสพติด สภาพแวดล้อมมีความเสี่ยงภัยสูงต่อเยาวชนภายในชุมชน ภายหลังได้มีการรวมกลุ่มของเยาวชนในชุมชนด้วยการสนับสนุนและ

ผลักดันจากผู้ปกครองและผู้นำชุมชน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และห่างไกลยาเสพติด โดยเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ TO BE NUMBER ONE และประกวดจนได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้เป็นต้นแบบในระดับประเทศ ชุมชนมั่นคง 133 ยังได้น้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อยู่ร่วมกันด้วยความปรองดองสมานฉันท์ สร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต มีการร่วมมือกันระหว่างสถาบันครอบครัว วัด และโรงเรียน ตามหลัก “บวร” การพัฒนาพฤติกรรมร่วมสร้างจิตสำนึกที่สูงขึ้นเกี่ยวกับยาเสพติด จนได้รับรางวัล “หมู่บ้านรักษาศีล 5” จากกรมการศาสนา ติดต่อกัน 2 ปี นอกจากนั้นชุมชนและเยาวชนในชุมชนยังน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนด้วยการใช้เวลาว่างในการปลูกเห็ดไว้บริโภคและมีส่วนหนึ่งจำหน่ายเป็นรายได้เสริมกับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรินทร์ีย์ เยาว์ธาน (2559) พบว่าองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้แก่สูตรลับความสำเร็จในการดำเนินงานชื่อ M-Strong หมายถึงชุดขององค์ความรู้ที่นำไปใช้ในการดำเนินงาน TO BE NUMBER ONE ประกอบด้วย M = mind หมายถึง ทำกิจกรรม TO BE NUMBER ONE วันด้วยใจ มีความรักและความศรัทธาต่อองค์ประธานโครงการ S = Skill มีทักษะและการคิดอย่างสร้างสรรค์ T = Transfer มีการถ่ายทอดการทำงานจากรุ่นสู่รุ่น R = Relationship การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน การอยู่ร่วมกันและมีเครือข่ายการทำงาน O = Organize มีการทำงานอย่างเป็นระบบ N = Network มีการสร้างและพัฒนาเครือข่าย G = Grand งานที่ทำได้ต้องประสบผลสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ สำหรับความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก TO BE NUMBER ONE พบว่า กิจกรรมมีความน่าสนใจ อยากให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นอีกมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมากิจกรรม TO BE NUMBER ONE ทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคี ตลอดจนมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ในเรื่องหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ (2560) พบว่า การดำเนินการเพื่อเชิญชวนให้คนในหมู่บ้านมาร่วมกันรักษาศีล 5 เพื่อเชื่อมโยงกลุ่มคนที่สมัครใจที่จะมาร่วมกันรักษาศีล 5 ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยมีหลักการ คือ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นโดยสมัครใจ มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกันและการเกื้อหนุนพึ่งพากัน อีกทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ส่งต่อความดี คือการประกาศ เชิญชวนให้บุคคลหมายถึงประชาชนชาวบ้านหรือพุทธศาสนิกชนทั้งหลายในชุมชน หมู่บ้านของตนเองทำความดี ด้วยการรักษาศีล 5 ในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องสร้าง (1) ชุมชนต้องมีผู้นำที่ตั้งตนอยู่ในศีล 5 (2) มีการสร้างกฎกติกาและมีการเคารพกฎกติกา (3) อยู่ร่วมกันโดยใช้หลักความเมตตา (4) ไม่ตามกระแสวัตถุนิยม คือมีความพอเพียง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ (5) มีความพร้อมเพียง มีความสามัคคีของหมู่คณะ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ที่เป็นสมาชิกในชุมชนมั่นคง 133 จำนวน 91 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพักอาศัยภายในชุมชนมั่นคง 133 ส่วนมากอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 2-5 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่แน่นอนและต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายจ่ายประมาณร้อยละ 50-80 ของรายได้ อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มเยาวชนพบว่ามียาจ่ายน้อยกว่ารายได้ร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าเยาวชนในชุมชนมีพฤติกรรมในการประหยัดและสามารถบริหารงบประมาณที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาคุณลักษณะของเยาวชนตามคุณลักษณะ 5 ด้าน แสดงให้เห็นว่า

1. เยาวชนมีทักษะการคิด อยู่ในระดับดีมาก เยาวชนเข้าใจการทำงานเป็นทีม มีการสื่อสาร ร่วมกันคิดริเริ่มการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ในกิจกรรม ทำให้เยาวชนมีช่องทางที่แสดงออกในการกระทำที่ผ่านกระบวนการคิด โดยอาศัยการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงความเป็นเหตุและผล เพื่อนำมาแก้ไขปัญหา สร้างนวัตกรรม สร้างกิจกรรมต่าง ๆ และแสดงแนวคิดออกมาในเชิงสร้างสรรค์

2. เยาวชนมีวินัย อยู่ในระดับดีมาก เยาวชนมีการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎข้อบังคับของสังคม สอดคล้องกับบทนิยามความมีวินัยภายนอก เยาวชนยังมีการประพฤติปฏิบัติตนโดยเกิดจากสำนึกที่ดีและมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยไม่มีการบังคับเพื่อให้เกิดความสงบ

3. ความซื่อสัตย์ของเยาวชน อยู่ในระดับดีมาก เยาวชนมีการประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดทั้งปวง

4. การอยู่อย่างพอเพียงของเยาวชน อยู่ในระดับดีมาก เยาวชนมีการประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. การมีจิตสาธารณะของเยาวชน อยู่ในระดับดีมาก เยาวชนมีความประพฤติที่แสดงออกถึงความเสียสละ มีความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมส่วนรวม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณลักษณะของเยาวชน 5 ด้าน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือน และรายจ่ายต่อเดือน ส่งผลต่อคุณลักษณะของเยาวชนในด้านทักษะการ

คิดและคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง ปัจจัยส่วนบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับคุณลักษณะด้านการมีวินัยและคุณลักษณะด้านซื่อสัตย์สุจริตเช่นกัน ยกเว้นปัจจัยด้านรายจ่ายต่อเดือนแสดงให้เห็นว่าเยาวชนสามารถมีวินัยและความซื่อสัตย์สุจริตของเยาวชนได้โดยไม่เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว สำหรับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าเยาวชนในชุมชนมีจิตสาธารณะได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ การศึกษา หรือแม้แต่สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมผ่านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนทั้ง 5 ด้าน นั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าด้านทักษะการคิดมีระดับความสำคัญต่อการพัฒนาเป็นอันดับแรก ต่อด้วยการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การอยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่เป็นระบบของเยาวชนในชุมชน ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีลักษณะที่เริ่มจากภายในก่อนออกไปสู่ภายนอกโดยให้ความสำคัญกับทักษะการคิดเพื่อการวางแผนก่อนการดำเนินการในขั้นตอนอื่น ๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมที่สามารถประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่น ๆ ได้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า การให้เงินรางวัลหรือทุนสนับสนุนไม่ใช่รูปแบบในการให้แรงจูงใจทางบวกที่สำคัญที่สุดสำหรับเยาวชน รูปแบบเครดิตทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ควรมีลักษณะเป็นการยกย่อง ชมเชย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เยาวชนสนใจ โดยได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และให้โอกาสจากผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรต่าง ๆ นอกจากนั้นยังพบว่าการที่เยาวชนมีความภูมิใจในการที่ได้เป็นบุคคลหรือเยาวชนต้นแบบให้กับเยาวชนในชุมชนหรือชุมชนอื่น ๆ เป็นการให้แรงเสริมทางบวกทางสังคมที่สำคัญอีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่เยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 ได้เข้าร่วมในโครงการ TO BE NUMBER ONE และประกวดจนได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้เป็นต้นแบบในระดับประเทศ แสดงให้เห็นว่าสามารถพัฒนาศักยภาพและคุณภาพเยาวชนให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองได้อย่างเป็นที่ประจักษ์

นอกจากนั้นการให้รางวัลเยาวชนโดยคัดเลือกเยาวชนในชุมชนเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการต่าง ๆ เพื่อนำมาต่อยอดนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาเผยแพร่ให้กับเยาวชนและสมาชิกในชุมชนก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการให้รางวัลเป็นต้นแบบและตัวอย่างให้สมาชิกในและนอกชุมชนด้วยเช่นกัน เป็นต้นว่า การคัดเลือกตัวแทนเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 เป็นตัวแทนไปเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ในโครงการที่เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้ตัวแทนเยาวชนนั้นนำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ให้กับเยาวชนในชุมชน เพื่อเป็นช่องทางให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ หรือเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมในส่วน of สำนักงานศาลยุติธรรม เช่น โครงการ “ต้นกล้าตุลาการ” เพื่อนำความรู้ทางด้าน

กฎหมายมาเผยแพร่ให้แก่เยาวชน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนต่อไป รวมถึงโครงการฝึกอบรมของหน่วยงานภาคเอกชนต่าง ๆ ด้วย เป็นต้น สำหรับพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าพื้นที่สังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก และไลน์ เป็นเวทีเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการแสดงออกของเยาวชนชุมชนมั่นคง 133 อย่างไรก็ตามเนื่องจากกิจกรรม TO BE NUMBER ONE เป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องให้พื้นที่และการรวมกลุ่มกันเพื่อฝึกซ้อม จึงเป็นสาเหตุให้ผลการตอบแบบสำรวจของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 เลือกการแสดงออกในพื้นที่ของลานกิจกรรมชุมชนเป็นส่วนมาก โดยหากมีการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ อาจได้ผลที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของเยาวชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกันออกไป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม ในชุมชนมั่นคง 133 ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชนในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้เยาวชนเติบโตไปอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงตามบริบทของโลกได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การสร้างระบบเครดิตทางสังคมสำหรับเยาวชน นับว่าเป็นแนวคิดใหม่ของประเทศ จึงควรมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การสนับสนุนและผลักดันให้ระบบเครดิตทางสังคมเกิดเป็นรูปธรรมชัดเจน นำเข้าสู่แผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งมีการบูรณาการความร่วมมือกับโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนให้เยาวชนมีพื้นที่หรือช่องทางในการแสดงออกที่ได้รับการยอมรับจากสังคม เช่น โครงการ To Be Number One เมื่อเยาวชนเข้าร่วมในโครงการฯ จะได้รับเครดิตทางสังคม เป็นการเสริมแรง กระตุ้นให้เยาวชนปรับเปลี่ยนสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ ตลอดจนเป็นการต่อยอดกิจกรรมสร้างสรรค์สู่ชุมชนต่าง ๆ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนในวงกว้างได้อย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากร อีกทั้งเปิดโอกาสให้เยาวชนมีการรวมกลุ่มเพื่อคิดริเริ่ม ลงมือปฏิบัติ พร้อมทั้ง

ประเมินผลโครงการกิจกรรมใหม่ ๆ (Start up) เพื่อพัฒนาพื้นที่สังคมออนไลน์ ให้เป็นเวทีเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการแสดงออกของเยาวชนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการขยายพื้นที่ศึกษาไปยังพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้ทราบข้อเปรียบเทียบและจุดเด่น-จุดด้อยในการใช้งานรูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ

3.2 ควรมีการต่อยอดการวิจัย โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการวิจัยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้แนวคิดการพัฒนา รูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรม สามารถนำมาปรับใช้งานได้จริงอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ.(2561). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2560-2564. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์ เจ. เอส. การพิมพ์. ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ, สุวีริยาสาส์น. สมนึก ภัททิยธนี (2549) .การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

วารสาร

ชุลีพร หิตอักษร, รุ่งนภา จันทรา, อศนี วันชัย และ จิรียา อินทนา. (2560) “การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การออกกำลังกาย : การประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม”, วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ. ปีที่ 35 (ฉบับที่ 4), ตุลาคม-ธันวาคม 2560.

บุญเลิศ อินทปญโญ, พระมหา. (2560). “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย”, วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 6 (2) (ฉบับพิเศษ) พฤษภาคม 2560.

สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล. (2563). “เคลื่อนไหวทางสังคมในยุคดิจิทัล”, วารสารมหาลาภานาครทรรศน์. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 10), ตุลาคม 2563.

อรรวรรณ สว่างอารมณ์. (2564)“วัฒนธรรมทางการเมืองของพลเมือง 4 รุ่น ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วารสารพัฒนาสังคม. (ฉบับที่ 1) ปีที่ 23, เมษายน 2564 หน้า 163-180.

รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ประเดิม แพทย์รังสี. (2556) “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี”, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นักศึกษาการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคงสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สจว.สพฐ.) รุ่นที่ 8 ปีการศึกษา 2564 (2564) “แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานของพื้นที่แสดงออกอย่างเสรีในการ

เสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต”, รายงานการศึกษา, สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง.

นักศึกษาหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (พสบ.บก.ทท.) รุ่นที่ 12 ปีการศึกษา 2564. (2564) “รายงานการศึกษา เรื่องแนวทางการเสริมสร้างเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ” เอกสารวิจัย, สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง.

วรินทร์ีย์ เยาว์ธาน. (2559. “ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการทำโครงการ TO BE NUMBER ONE ระดับเพชร”, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2564). “รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2562” รายงานเพื่อเสนอต่อกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กิจการเด็กและเยาวชน, กรม, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564) “เอกสารหลักสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 12 ประจำปี 2563 “การพัฒนาช่องทางและเพิ่มทักษะการทำงานในอนาคตของเด็กและเยาวชน””. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : https://www.dcy.go.th/webnew/main/news_view.php?id=4213&type=12.

“เข้าใจความต่างคน 4 เจเนอเรชั่น ทลายช่องว่างเพื่อการทำงานที่แฮปปี้”. (2564). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.posttoday.com/life/healthy/587633>.

“รูปแบบเครดิตทางสังคม”(2564). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://en.wikipedia.org/wiki/Social_Credit_System ,กรกฎาคม, 2564.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). “แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ.2564-2565. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://nscr.nesdc.go.th/cpcovid/>.

เสมอ นิมเงิน. (2564). “Generation กับพฤติกรรมกรับข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://edoc.mrta.co.th/HRD/Attach/1566372710_1.pdf

“แอมเนสตี้ ออกแถลงการณ์ทางการไทยให้ยกเลิกข้อหาที่ไม่ชอบธรรม และปล่อยตัวผู้ชุมนุมโดยสงบ” (2563). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.amnesty.or.th/>.

- Burrhus Skinner.(2564) “ทฤษฎีการเสริมแรงทางบวก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://sampao07.blogspot.com/2014/09/operant-conditioningtheory.html> -13 September 2014.
- Saul Mcleod. (2018). “การเสริมแรงและการลงโทษปรับพฤติกรรมอย่างไร” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.simplypsychology.org/operant-conditioning.html>.
- The Standard. (2564). “10 ปรากฏการณ์ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยในระยะเวลา 15 ปีข้างหน้า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://thestandard.co/10-phenomenon-in-thailand-society-in-15-years/?fbclid=IwAR0tgOJwq8vRGU-m6JPBAIrwSd1vzipXHxvlt0o7isEXCcaKD6PGTuodz5Y>.

ภาคผนวก

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ

1. ดร.มัลลวีร์	รอชโฟล	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ
2. พันโทหญิง พจนา	เปลี่ยนเกิด	ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มงานวิชาการ

ผู้บริหารและคณาจารย์ที่ปรึกษางานวิชาการ

1. พลตรี ชำนาญ	ช่างสาด	ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
2. พันเอก อภิสสิทธิ์	วงศ์บัวแก้ว	รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
3. พันเอก อาชวกุล	กาญจนาคม	รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
4. พันเอก กฤษกมล	ธรรมานุกูล	ผู้อำนวยการกองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
5. นาวาอากาศเอก ปิยะ จารุอรยพันธ์		ผู้อำนวยการกองการศึกษา สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
6. พันเอกหญิง พัชรินทร์ สุนทรวรรณ		รองผู้อำนวยการกองวิทยาการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
7. พันเอกหญิง ปัทมา	ชำเอี่ยม	รองผู้อำนวยการกองวิทยาการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
8. พันโทหญิง พจนา	เปลี่ยนเกิด	หัวหน้าแผนกวิจัยและพัฒนาหลักนิยม กองวิทยาการ
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง

รายชื่อสมาชิก

คณะนักศึกษา หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง

รุ่นที่ 121

กลุ่มที่ 2

เรื่อง : การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

รายชื่อสมาชิก

1. นายกิตติกร	มณีสว่าง	เลขที่ 4
2. นายเกริก	เกียรติเฟื่องฟู	เลขที่ 5
3. พันเอกหญิง จิราพร	ชั้นประดับ	เลขที่ 8
4. นายเจตน์กวิน	โพธิ์ใบกุล	เลขที่ 9
5. นางสาวชนชนก	จันทร์เพ็ญ	เลขที่ 11
6. นายต่อพงษ์	ตั้งสินมั่นคง	เลขที่ 17
7. นายถนัดสิทธิ์	ปาละนันท์	เลขที่ 18
8. นางนิจจารีย์	ภาคินปริพรรค์	เลขที่ 26
9. นายปัญญา	วงศ์ครุฑ	เลขที่ 30
10. พันโท มนุ	จักสาน	เลขที่ 44
11. นายวรยุทธ	คงบุญ	เลขที่ 50
12. นางสาววิไลรัตน์	ชั้นธวิทย์	เลขที่ 55
13. พันโท สมชัย	ม่วงศิริ	เลขที่ 64
14. นายสีบวงษ์	จินดาพล	เลขที่ 70
15. นายสุกฤษฎ์	เกิดแสง	เลขที่ 71
16. พันเอก ไสรัฐ	พลชัย	เลขที่ 76
17. พันเอกหญิง อรพรรณ	นคราวงค์	เลขที่ 79
18. นางสาวอรอุมา	แก่งทางดี	เลขที่ 81

หมายเลข

แบบสอบถาม การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

นิยามศัพท์

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (งานวิจัยฉบับนี้จะหมายรวมถึงเยาวชนที่อายุ 15 – 21 ปี)

ทักษะการคิด หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงแนวคิดหรือกระทำที่ผ่านกระบวนการคิดโดยอาศัยการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงความเป็นเหตุและผลเพื่อนำมาแก้ไขปัญหา สร้างนวัตกรรม กิจกรรมต่างๆ และปฏิบัติออกมาในเชิงสร้างสรรค์

มีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎ ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ ในสังคม โดยแบ่งเป็นวินัยภายนอก คือการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ และวินัยภายใน คือการประพฤติปฏิบัติตนโดยเกิดจากสำนึกที่ดีและมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยไม่มีการบังคับ เพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม

ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความจริงใจ ไม่มีความลำเอียง ตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ รู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ทุจริตคดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดทั้งปวง

วิชาชีพ หมายถึง วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น วิชาแพทย์ วิชาช่างไม้ วิชาช่างยนต์ เป็นต้น

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จิตสาธารณะ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมส่วนรวม

เครดิตทางสังคม หมายถึง ตัวชี้วัดสถานะความน่าเชื่อถือทางสังคมของบุคคล เมื่อกระทำความดี เป็นตัวอย่างแก่สังคม จะได้รับการยกย่องชมเชย ให้เกียรติ เชิดชูความดี หรือได้รับรางวัล

พื้นที่เชิงนวัตกรรม หมายถึง พื้นที่หรือช่องทางของการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์และเปิดเผย ปลอดภัย ได้รับการยอมรับจากสังคม

แบบสอบถาม

การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของเยาวชน
กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133

วัตถุประสงค์

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ บริบทชุมชนมั่นคง 133 และ
คุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133 เพื่อพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิง
นวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133

1. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ :
ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133

ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบแทนความดี ตาม
ระบบเครดิตทางสังคม

2. การให้ข้อมูลขอให้ตอบตามสภาพความเป็นจริง ข้อมูลที่ตอบจะไม่มีผลเสียต่อตัวท่านแต่ประการใด

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ

3.1 ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน

3.2 ผู้ปกครอง

3.3 เยาวชน

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นักศึกษาลำดับชั้นปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา

(สจว. รุ่นที่ 121X)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพปัจจุบันของท่าน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1 ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน

2 ผู้ปกครอง

3 เยาวชน

2. เพศ

1 ชาย

2 หญิง

3. อายุ ปี

4. การศึกษาปัจจุบัน

1 ประถมศึกษา 2 มัธยมศึกษาตอนต้น 3 มัธยมศึกษาตอนปลาย 4 ปวช.

5 ปวส. 6 ปริญญาตรี 7 สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพครอบครัว (เฉพาะเยาวชนเป็นผู้ตอบ)

1 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา

2 อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา

3 อาศัยอยู่กับบิดามารดาและญาติ

4 อาศัยอยู่กับญาติ

5 อาศัยอยู่คนเดียวเพียงลำพัง

6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

1 น้อยกว่า 2 คน

2 2-5 คน

3 6-9 คน

4 10 คน ขึ้นไป

7. รายได้.....บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่าย.....บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามคุณลักษณะของเยาวชน 5 ประการ : ทักษะการคิด
มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาคูณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 โดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ก	เยาวชนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กในชุมชน			✓		

จากคำถามข้อที่ ก หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าเป็น เยาวชนประพฤติตนเป็น
แบบอย่างที่ดีให้กับเด็กในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 ทักษะการคิด						
1	เยาวชนในชุมชน เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ใหม่ และได้แสดงออก ทางความคิดในเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อเข้าร่วมโครงการ To be number one					
2	เยาวชนในชุมชน ร่วมมือกันทำงานเป็นทีมในการสร้างสรรค์ งาน/กิจกรรมจนสำเร็จได้ตามเป้าหมาย					
3	เยาวชนในชุมชน ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมาย โดย วางแผนงานก่อนเริ่มทำงาน และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องโดยใช้ เหตุผล					
4	เยาวชนในชุมชน ร่วมคิดร่วมสร้างเครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 ทักษะการคิด						
5	เยาวชนในชุมชน มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงในข่าวสารที่ได้รับก่อนจะเชื่อว่าข่าวสารนั้นเป็นจริง					
6	เยาวชนในชุมชน ริเริ่มสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการ To be number one และโน้มน้าวให้ผู้อื่นเกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว					
7	เยาวชนในชุมชน วิเคราะห์และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
8	เยาวชนในชุมชน วางแผนชักชวนและให้ข้อมูลเพื่อให้สมาชิกในชุมชนเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ					
9	เยาวชนในชุมชน กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนฝึกฝนตนเองให้มีภาวะผู้นำที่ดี					
10	เยาวชนในชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้และเปิดมุมมองใหม่ ๆ จากชุมชนอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมแนวเดียวกัน					
11	เยาวชนในชุมชน สร้างนวัตกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดในชุมชน					
ด้านที่ 2 มีวินัย						
12	เยาวชนในชุมชน มีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ					
13	เยาวชนในชุมชน มีความตั้งใจในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ					
14	เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างตรงต่อเวลา					
15	เยาวชนในชุมชน ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามแผนภายในเวลาที่กำหนด					
16	เยาวชนในชุมชน มีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้ความเคารพผู้ใหญ่ และแสดงความเคารพในสถานที่ที่ควรเคารพ					
17	เยาวชนในชุมชน สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของชุมชนเป็นอย่างดี และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสมาชิกในชุมชน					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 2 มีวินัย						
18	เยาวชนในชุมชน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จ					
19	เยาวชนในชุมชน รู้จักรักษาเกียรติของตนเองและให้เกียรติผู้อื่น					
20	เยาวชนในชุมชน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่แข่งคิว					
21	เยาวชนในชุมชน ทิ้งขยะลงในจุดที่กำหนดเสมอ					
22	เยาวชนในชุมชน ยืนเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ					
ด้านที่ 3 ซื่อสัตย์สุจริต						
23	เมื่อเก็บสิ่งของได้ เยาวชนในชุมชน จะส่งคืนเจ้าของ โดยไม่นำมาเป็นของตนเอง					
24	เยาวชนในชุมชน พูดความจริงไม่โกหกหลอกลวง ตรงไปตรงมา					
25	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซื่อตรง					
26	เยาวชนในชุมชน กล้ายอมรับความจริงเมื่อทำผิดพลาด โดยไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น					
27	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนตามคำมั่นสัญญาที่ตนเองได้ให้ไว้					
ด้านที่ 3 ซื่อสัตย์สุจริต						
28	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา					
29	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อความผิด					
30	เยาวชนในชุมชน ไม่จ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ และเห็นว่าเป็นเรื่องที่ผิด					
31	เยาวชนในชุมชน สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม					
ด้านที่ 4 อยู่อย่างพอเพียง						
32	เยาวชนในชุมชน รู้จักเก็บออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่ใช้จ่ายเงินเกินตัว					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 4 อยู่อย่างพอเพียง						
33	เยาวชนในชุมชน หารายได้เสริมด้วยตนเองอย่างเหมาะสม					
34	เยาวชนในชุมชน รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน					
35	เยาวชนในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากรในชุมชนในการยังชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่อย่างพอเพียง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้านไว้กินเอง					
36	เยาวชนในชุมชน รู้จักใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า ประหยัด					
37	เยาวชนในชุมชน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี					
38	เยาวชนในชุมชน ใช้เวลาในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม					
39	เยาวชนในชุมชน พอใจในสิ่งที่มีและไม่หาเงินในทางที่ผิด กฎหมายและศีลธรรม เช่น ไม่เล่นการพนัน ค้ายาเสพติด ไม่ลักขโมย					
40	เยาวชนในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองและแบ่งปันให้กับสมาชิกในชุมชนได้เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต					
ด้านที่ 5 จิตสาธารณะ						
41	เยาวชนในชุมชน ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี					
42	เยาวชนในชุมชน ช่วยแจ้งเบาะแสและเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่เมื่อพบการกระทำผิดหรือเป็นภัยกับชุมชน					
43	เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน วัด ชุมชน และสังคม					
44	เยาวชนในชุมชน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
45	เยาวชนในชุมชน เสียสละทรัพย์สิน แรงกาย และสติปัญญาของตนเองเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นหรือชุมชน					
46	เยาวชนในชุมชน สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม และเป็นประโยชน์ให้เกิดในชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับจากสังคม					
47	เยาวชนในชุมชน มีจิตอาสาช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยแรงกาย และสติปัญญาของตนเอง					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 5 จิตสาธารณะ						
48	เยาวชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมอาสาหรือกิจกรรมสาธารณะที่เป็นส่วนรวมของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส					
49	เยาวชนในชุมชน สามารถเป็นต้นแบบในการเป็นจิตสาธารณะให้กับเยาวชนในชุมชนตนเองและชุมชนอื่นได้					
50	เยาวชนและสมาชิกในชุมชน มีความสามัคคี และร่วมมือกันทำงานด้วยกันอย่างดี					

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชนในชุมชนมั่นคง 133

คำชี้แจง กรุณาจัดเรียงลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนมั่นคง 133 จำนวน 5 ด้าน ที่ท่านต้องการและเห็นว่าจำเป็นต้องพัฒนา เรียงจากมากไปน้อย โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีความสำคัญและจำเป็นน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ด้าน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ทักษะการคิด					✓
2. มีวินัย			✓		
3. ซื่อสัตย์สุจริต				✓	
4. อยู่อย่างพอเพียง		✓			
5. จิตสาธารณะ	✓				

ความคิดเห็นของท่าน...

ด้าน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ทักษะการคิด					
2. มีวินัย					
3. ซื่อสัตย์สุจริต					
4. อยู่อย่างพอเพียง					
5. จิตสาธารณะ					

ตอนที่ 4 รูปแบบ/ลักษณะการแสดงออกบนพื้นที่เชิงนวัตกรรมและการตอบแทนความดี ตามระบบเครดิตทางสังคม

4.1 ท่านคิดว่า ชุมชนมั่นคง 133 มีพื้นที่ หรือช่องทางในการแสดงออกทางพฤติกรรม ตามคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการคิด การมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ สำหรับเยาวชนในรูปแบบใดบ้าง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง โดยสามารถเลือกพื้นที่หรือช่องทางในการแสดงออก ได้มากกว่า

1 ข้อ

- ลานกิจกรรมของชุมชน
 - วารสารของชุมชน
 - เว็บไซต์ของชุมชน
 - ยูทูป (Youtube)
 - เฟซบุ๊ก (Facebook)
 - ไลน์ (Line)
 - อินสตาแกรม (Instagram)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)
 - ช่องทางอื่น ๆ (โปรดระบุ).....
-

4.2 ท่านคิดว่า เมื่อเยาวชนในชุมชนกระทำความดี หรือมีคุณลักษณะที่ดี 5 ด้าน (ได้แก่ ทักษะการคิด การมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ เป็นต้น) เยาวชนควรได้รับการยอมรับ ยกย่องชมเชย เชิดชูความดี เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือทางสังคม ตลอดจนเป็นเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม ในลักษณะใดได้บ้าง

คำชี้แจง กรุณาใส่หมายเลขเรียงตามลำดับที่ท่านต้องการในช่อง อย่างน้อย 3 ลำดับ

- การดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนอื่นที่ได้รับรางวัล
 - การให้ชุมชนอื่น มาดูงานกิจกรรม To be Number one ของชุมชนมั่นคง 133
 - การได้รับทุนการศึกษา จากสถาบัน /บริษัทเอกชนต่าง ๆ
 - การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์สนามกีฬาหรืออุปกรณ์กีฬา ที่มาใช้ในกิจกรรม To be Number one
 - การได้เข้าทำงาน หรือฝึกงาน เพื่อสะสมประสบการณ์
 - การได้รับประกาศนียบัตรยกย่องความดี เพื่อนำไปประกอบในการสมัครงานในอนาคต
 - การได้ใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่จำกัด เพื่อใช้ในการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในระยะเวลาหนึ่ง
 - การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม Meet & Greet กับบุคคลที่ตนชื่นชอบ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างที่ดี
 - การได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจ เช่น การฝึกเป็นผู้ประกาศข่าว เป็นต้น
 - การได้รับส่วนลดในการใช้บริการด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าชมภาพยนตร์ คอนเสิร์ต ร้านอาหาร
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-